

VALKOINEN LÄNSIYLÄMAANTERRIERI (West Highland White Terrier)

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA (JTO)

VUOSILLE 2026-2030

Tämä Jalostuksen tavoiteohjelma on hyväksytty Westiekerhon syyskokouksessa 30.11.2024

JTO on hyväksytty Suomen Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa 22.4.2025.

1. YHTEENVETO	2
2. RODUN HISTORIA	3
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	5
4. RODUN NYKYTILANNE	6
4.1 POPULAATION RAKENNE JA JALOSTUSPOHJA	6
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	6
4.1.2 Jalostuspohja	9
4.1.3. Rodun populaatiot muissa maissa	12
4.1.4. Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	12
4.2. LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN SEKÄ KÄYTTÖMINAISUUDET	12
4.2.1. Luonne, käyttäytyminen ja käyttötarkoitus rotumääritelmässä	13
4.2.2. Jakautuminen näyttely-, käyttö-, tms. -linjoihin	13
4.2.3. PEVISA ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien testaus tai kuvaus	13
4.2.4. Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	13
4.2.5. Käyttö- ja koeominaisuudet	17
4.2.6. Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	18
4.2.7. Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	19
4.3. TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN	19
4.3.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	19
4.3.2. Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	19
IHOSAIRAUDET	20
LUUSTOVIAT JA -SAIRAUDET	22
SILMÄSAIRAUDET	26
MUITA WESTIEILLÄ ESIINTYVIÄ SAIRAUKSIA JA VIKOJA	30
4.3.3. YLEISIMMÄT KUOLINSYYT	34
4.3.4. LISÄÄNTYMINEN	35
4.3.5. Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	37
4.3.6. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	37
4.4. ULKOMUOTO	38
4.4.1 Rotumääritelmä	38
4.4.2. Näyttelyt ja jalostustarkastukset	45
4.4.3. Ulkomuoto ja rodunkäyttötarkoitus	45
4.4.4. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	45
5. AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMINEN	46
5.1. Käytetyimpien jalostuskoirien taso	47
5.2. Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman taso ja toteutuminen	50
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	53
6.1. Jalostuksen tavoitteet	53
6.2. Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	54
6.3. Rotujärjestön toimenpiteet	56
6.4. Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	58
6.5. ROTUJÄRJESTÖN TOIMINTASUUNNITELMA	60
Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta	62
LÄHTEET	62
LIITE: ROTUMÄÄRITELMÄ	64

1. YHTEENVETO

Skotlannin ylämailla on käytetty vuosisatoja pieniä terriereitä pienpetojen, kuten mäyrän ja ketun metsästyksen. Toisinaan näiden koirien pentueisiin syntyi valkoisia pentuja, jotka usein lopetettiin, koska niitä pidettiin elinkelvottomina. Muutamit metsästäjät alkoivat kuitenkin pitää ja pennuttaa juuri näitä valkoisia koiria, koska ne erottuivat paremmin riistasta. Skotlannissa oli 1800-luvun lopussa useita eri kantoja valkeita terriereitä ja eversti Malcolmin toimesta ne yhdistettiin yhdeksi roduksi. Rodulle annettiin nimeksi West Highland White Terrier.

Suomeen valkoiset länsiylämaanterrierit eli westiet tulivat 1930-luvun puolivälissä ja kanta perustui näihin muutamaiin koiriin aina 1950-luvulle asti. 1960-luvun jälkeen Suomeen tuotiin uusia koiria ja niin sanottu uusi kanta sai tuolloin alkunsa.

Westie on iloinen, aktiivinen ja terhakka seurakoira, jolla on vahva itsetunto ja voimakas oma tahto. Westien kanssa voi harrastaa monia eri lajeja, kuten agilityä, tokoa ja mejää. Westie on hyvin sosiaalinen, viihtyy ihmisten kanssa ja tulee hyvin toimeen myös toisten koirien kanssa. Nykyään westieissä tavataan jonkin verran arkoja ja flegmaattisia yksilöitä.

Yleisimpänä terveysongelmana pidetään yleisesti erilaisia allergioita, mm. atopiaa. Terveystilannetta pyritään kartoittamaan enenevässä määrin erilaisin keinoin. Terveystutkimuksia Suomessa on tehty westieille 80-luvulta alkaen. Tutkittuja koiria on kuitenkin vähän verrattuna populaation kokoon. Valkoinen länsiylämaanterrieri ei kuulu PEVISA-ohjelman rotuihin.

Yleisimpiä ulkonäköongelmia rodun katukuvassa näyttävät olevan rotumääritelmän vastaiset pehmeät turkit. Rakenteellisia virheitä kuitenkin löytyy, kuten vääränlaiset mittasuhteet, avoimet, niukat kulmaukset, etuasentoiset lavat, pitkä selkä ja lanneosa. Lisäksi joidenkin yksilöiden päät eivät ole rodulle tyyppillisen mallisia. Liioiteltuja rotupiirteitä ei juuri esiinny.

Westien rekisteröintimäärät Suomessa nousivat vuoteen 2009 asti ja rodusta tuli yksi suosituimmista terrieriroduista. Vuoden 2009 jälkeen rekisteröintimäärät ovat laskeneet tasaisesti. 2017 rekisteröinnit tippuivat alle 300 vuodessa ja 2022 sekä 2023 rekisteröinnit ovat alle 200 koiraa vuodessa.

Rotujärjestön tavoite on säilyttää ja laajentaa rodun geenipoolia, välttää matadorijalostusta ja selvittää rodun todellinen tilanne Suomessa. Westiekerho pyrkii keräämään luotettavaa tilastointikelpoista tietoa sekä koirien luonteista että terveystilanteesta kaikkien käyttöön. Lisäksi jäsenkasvattajalistalla olevia kasvattajia seurataan ja yritetään sitouttaa jalostuksen tavoiteohjelman noudattamiseen ja toteuttamiseen.

2. RODUN HISTORIA

Skotlannin ylämailla on vuosisatojen ajan käytetty pieniä terriereitä mäyrän, ketun ja muiden pienpetojen metsästyksen. Näiden skotlantilaisten luolaterriereiden pentueisiin syntyi silloin tällöin valkoisia pentuja, jotka ensin lopetettiin muka elinkelvottomina. Jotkut metsästäjistä alkoivat kuitenkin suosia juuri valkoisia, koska valkoinen koira erottui tummaa paremmin metsästettävistä riistaeläimistä.

Pieniä terrierejä Skotlannissa oli ollut vuosisatoja ja jo 1600-luvulta on tietoa valkoisista koirista. 1800-luvun lopulla Skotlannissa oli useita erillisiä valkoisia terrierikantoja. Skotlanti on maastoltaan vaikeakulkuista ja matkanteko oli tuolloin hankalaa, mikä omalta osaltaan vaikutti siihen, että eri klaanien kannat pysyivät erillisinä ja ne tunnettiin pitkään omilla nimillään. Tunnetuimpia olivat Roseneathin terrierit ja Malcolmien suvun Poltallochin terrierit.

Nämä pienet terrierit oli kehitetty metsästyksen ja niiden jalostuksen tärkein tavoite oli hyvissä metsästysominaisuuksissa. Skotlannin ylämailla terrierit työskentelivät laumoissa, minkä vuoksi niiden oli tultava toimeen keskenään. Ne tunkeutuivat luoliin ja kivien väliin ja ajoivat esiin metsästettävät eläimet. Koirien oli oltava kyllin pieniä, jotta ne kykenivät menemään sisään ahtaisiin onkaloihin ja niin rakentuneita, että ne pystyivät ujuttamaan itsensä sisään hyvinkin pienistä aukoista. Ylämaalaiskoirien piti olla kestäviä ja ketteriä, jotta ne saattoivat väsymättä liikkua vaikeakulkuisessa louhikkoisessa maastossa: kivien päällä, väleissä ja alla. Niiden piti kestää Skotlannin koleaa ja kosteaa säätä, mihin ne tarvitsivat hyvän vettä hylkivän ja lämmittävän turkin, joka samalla myös suojasi koiran ihoa kivikossa. Vahva kaula ja pää leveine leukoineen ja isoine hampaineen mahdollistivat sen että koira pärjäsi taistelussa petoja vastaan. Ja ennen kaikkea terrierien piti olla älykkäitä ja rohkeita, eivätkä ne saaneet pelätä mitään!

Eversti E. D. Malcolm voidaan katsoa rodun kummisedäksi: hän teki rotuaan tunnetuksi ja on pitkälti hänen ansiotaan, että rotu yhdistyi ja käyttöön otettiin kompromissinimi West Highland White Terrier. Aiemmin länsiylämaalaiset oli näyttelyissä esitetty mm. nimillä White Scottish Terrier, Little Skye ja Little White Skye. Valkoisen länsiylämaan terrierin valkoinen väri ei ole koskaan ollut vitivalkoista; siinä on aina ollut eriasteisesti kellertävää sävyä, niin että yksi nimiehdotus rotua yhdistettäessä olikin White and Lemon Terrier.

Skotlannin ylämaiden valkeat terrierit olivat vielä pitkään 1900-luvulla tunnettuja hyvistä metsästysominaisuuksistaan, vaikka niiden kasvatus olikin jo kääntynyt ”näyttelyjalostukseksi”. West Highland White Terrier -rodulla oli ensimmäisen kerran omat luokkansa Edinburghin näyttelyssä lokakuussa 1904 ja ensimmäisen kerran uudella nimellä rekisteröitiin koiria vuonna 1907, tuolloin 142 yksilöä. Samana vuonna saatiin rotuun myös ensimmäinen valio: vuonna 1905 syntynyt uros Morven. Vuosina 1907-1916 Englannissa rekisteröitiin yhteensä 3947 West Highland White Terrier –rotuista koiraa. Valioita tuona jaksona leivottiin 27. Cairnterrierit rekisteröitiin omaksi rodukseen westieiden jälkeen vuonna 1910. Vuoteen 1925 asti rotuja risteytettiin keskenään. Syntyneistä pennuista valkoiset rekisteröitiin westieinä ja muun väriset cairnterriereinä. Vanhoissa cairn-sukutauluissa näkyvät valkoiset yksilöt eli westiet merkillä W tai WHW. Samoja koiria esiintyy myös tuon ajan skotlanninterrierien sukutauluissa.

Rodun kautta aikojen merkittävin kasvattaja May Pacey aloitti Wolvey-kennelinsä 1911. Hän kasvatti rotua aina kuolemaansa v. 1963 asti ja toimi myös rodun tuomarina. Hän teki valkoisen länsiylämaan terrierin hyväksi enemmän kuin kukaan enää koskaan pystyy tekemään. Hän jatkoi kasvatustyötä myös sotavuosien ylitse. Kuten monelle muullekin brittiläiselle rodulle, sodat merkitsivät jalostusmateriaalin vähenemistä. Paljon koiria menetettiin ja vain osa siitoskoirista onnistuttiin pitämään hengissä. Osa parhaista koirista

lähetettiin Amerikkaan, jossa rotu oli jo silloin saavuttanut melkoisen suosion. Molempien maailmansotien aikana rodun jalostuspohja selvästi kaventui, monet kasvattajat lopettivat ja muutamien säilyneiden linjojen merkitys rodun myöhemmässä kehityksessä korostui.

SUOMEN KANTA

Ensimmäiset kaksi westietä tulivat Suomeen, Aarne Lounan Kiho-kenneliin 1930-luvun puolivälissä vaihtokoirina Englantiin viedyille suomenpystykorville. Ne olivat uros (Kiho) Topper ja narttu Sarumcote Denise. Niille perustui koko kanta, joka myös säilyi sotien yli aina 1950-luvulle asti.

”Lounalaiset” länsiylämaalaiset kävivät paljon näyttelyissä ja myös kasvattajaluokkia esitettiin. Koirien kerrotaan olleen tuolloin melko kookkaita ja pitkärunkoisia, pitkähäntäisiä ja huonopigmenttisiä. Turkkeja ei trimmattu. Ensimmäinen Suomen muotovalion arvon saavuttanut westie oli narttu Kiho Jeli (s. 1.11.1940).

Uusi kanta sai alkunsa 1960-luvulla. Ruotsista tuotu KANS & POHJ MVA V-63 MacMahons White Trump (s. 10.4.1961) kiersi paljon näyttelyissä ja keräsi rodulle ihailijoita. Aikaisemmin Suomessa lähinnä taiteilijoiden suosima lemmikki alkoi yleistyä koko kansan suosikiksi. Nollatilanteeseen ei 60-luvun alun jälkeen ole enää jouduttu. Vuonna 1965 rekisteröitiin 21 valkoista länsiylämaanterrieriä, viisi vuotta myöhemmin vuonna 1970 rekisteröintejä oli 100 ja vuonna 1980 rekisteröitiin 149 westietä. Ensimmäinen suuri suosion huippu koettiin 1970-luvulla. Silloin kukoisti myös voimallinen matadorijalostus. Rekisteröinneissä oli 1980-luvulla suvantovaihe, mutta 1990-luvulla alkoi tasainen kasvu, joka yhä jatkuu. Suosion kasvu on yhä kiihtynyt 2000-luvulla kaikkine lieveilmiöineen.

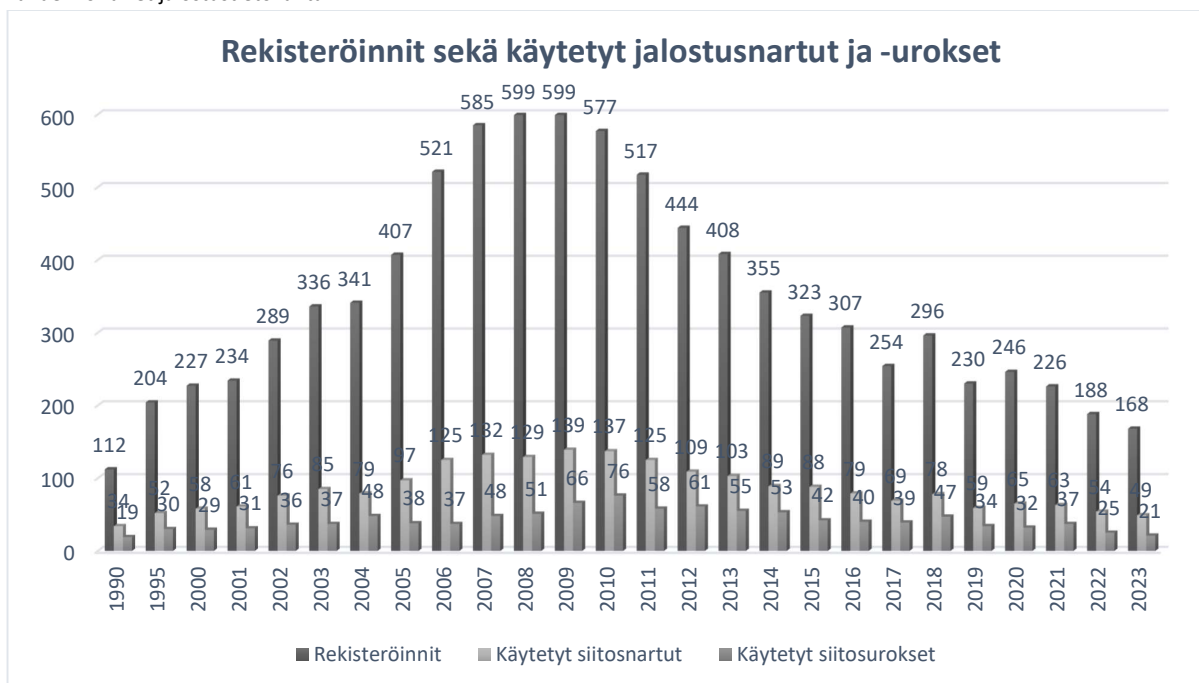
Nykyisestä kannasta löytyy linja 1960-luvun alun tuonteihin, mutta maahan on kuitenkin jatkuvasti tuotu uusia koiria Englannista, Ruotsista, USA:sta ja eri Euroopan maista – etenkin sen jälkeen kun maahantuonti 1980-luvulla helpottui. Osa tuontikoirista tulee lemmikeiksi, eivätkä ne koskaan päädy jalostukseen. Tuonneissa uudet muotimaat seuraavat toisiaan aina sen mukaan milloin missäkin jokin vahva kennel saavuttaa menestystä koirillaan.

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS

Valkoinen länsiylämaanterrieri on aktiivinen, terhakka lenkkikaveri, harrastuskoira sekä iloinen ja ystävällinen seurakoira. Agilitya ja tottelevaisuuskokeita on harrastettu jo pidemmän aikaa ja agilityharrastajien joukko on kasvanut viime vuosina. Metsästykseen rotua ei nykyään käytetä, vaikka monilla yksilöillä on metsästystaipumuksia ja muutama westie on osallistunut metsästyskoirien jäljestämiskokeisiin varsin mallikelpoisesti. Suurin osa Suomen länsiylämaalaisista on kuitenkin seurakoirina ja lenkkikaverina, mihin rodun luonne sopii mainiosti.

Taulukko 1. Rekisteröinnit ja siitoskoiramäärät vuosina 1990-2023 Suomessa.

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

WESTIEKERHO ry. -WESTIEKLUBBEN rf. on Suomen Kennelliitto ry:n alaisuudessa toimiva valkoisten länsiylämaanterrieriharrastajien rotujärjestö. Yhdistys perustettiin 7.2.1976 ja hyväksyttiin rotujärjestöksi 1988. Jäsenmäärä oli vuonna 1976 180 kpl, 1986 417 kpl, 1996 750 kpl, 2006 1217 kpl, 2012 1399 kpl, 2018 950 kpl, 2022 707 kpl ja 2023 650 kpl.

HALLITUS

Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus, johon kahdeksi vuodeksi valitun puheenjohtajan lisäksi valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan kuusi varsinaista jäsentä sekä vuodeksi kerrallaan kaksi varajäsentä. Kaksi hallituksen jäsentä on vuosittain erovuorossa. Hallitus valitsee vuosittain keskuudestaan varapuheenjohtajan, sihteerin ja rahastonhoitajan. Tarvittaessa voidaan sihteeri ja rahastonhoitaja valita hallituksen ulkopuolelta. Jos hallituksen jäsen joutuu eroamaan kesken toimikauttaan, voi yhdistys valita hänen tilalleen uuden jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Hallitus on päätösvaltainen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja vähintään kolmen jäsenen läsnä ollessa.

JALOSTUSTOIMIKUNTA

Westiekerhon hallitus nimeää henkilöt tai toimikunnat valvomaan ja toteuttamaan vuosille 2025-2029 laadittua jalostuksen toimintasuunnitelmaa, johon sisältyvät muun muassa seuraavat asiat:

- terveyskyselyiden ja eri pentueseurantalomakkeiden uudistaminen tarvittaessa sekä niihin vastaamiseen kannustaminen tekemällä lomakkeiden täyttämistä ja palauttamista mahdollisimman helppoa

- ihmisiä pyritään valistamaan ja varoittamaan rekisteröimättömistä pennuista ja pentutehtailusta
- jalostustarkastuksia ja trimmauskursseja järjestetään ympäri Suomea
- ulkomuototuomareille järjestetään koulutusta oikeasta rotutyypistä ja turkista
- siitosurosten käyttöä seurataan ja siitokseen käytetyistä uroksista julkaistaan tilastot Westie-lehdessä
- järjestetään näyttelyitä, joihin ihmisiä kannustetaan osallistumaan.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1 POPULAATION RAKENNE JA JALOSTUSPOHJA

Tarkastelujaksoksi on valittu 15 vuotta, mikä on noin kolme sukupolvea.

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista. (www.kennelliitto.fi MMT Katariina Mäki)

Suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle monimuotoisuuden turvaamiseksi on suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna neljän vuoden rekisteröintimäärästä rodussa. Jos neljän vuoden aikana rodussa rekisteröidään yhteensä 1 000 koiraa, ei yksittäisellä koiralla saisi olla useampaa kuin 20–50 jälkeläistä. Suurilukuisissa roduissa toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi olla korkeintaan 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. (Lähde: Katariina Mäki 2013, www.kennelliitto.fi)

4.1.1 POPULAATION RAKENNE JA SUKUSIIITOS

Sukusiitos

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai niitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär-parituksessa

jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla. Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettynä eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat näkyä, kun sukusiitosaste ylittää 10 %

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Tätä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

(lähde: MMT Katariina Mäki 13.1.2016, www.kennelliitto.fi)

Vuoden 2022 rekisteröintien kokonaismäärä on laskenut miltei 64 % vuodesta 2009. Kotimaisten kasvattajien määrä on vuodesta 2009 lähtien vähentynyt noin 60 %. Tuontikoirien määrä on samana ajanjaksona vaihdellut jonkun verran. Suurin tuontikoirien väheneminen tapahtui jo edellisellä seurantakaudella, mikä selittyi pitkälti sillä, että ulkomailta tuotujen pentueiden välitystoiminta vähentyi tuolloin huomattavasti. Rekisteröimättömiä pentuja ja pentueita varmaan kuitenkin esiintyy, mutta niistä ei ole tietoa.

Vuonna 2009, kun rekisteröintejä oli 599, käytettiin rodussa 66 eri urosta ja 139 narttua. Vuonna 2022 rekisteröintien ollessa 188, käytettyjen urosten määrä oli 25 ja narttujen 54. Kerhon uroslistalla on useita uroksia, joita ei ole vielä käytetty kertaakaan. Ulkomailta tuotujen jalostusurosten määrä on viime vuosina tasaantunut. Samankaltainen kehitys näkyy myös tuontinarttujen kohdalla. Suuri osa jalostukseen käytetyistä tuontinartuista on tuotu Venäjältä. Urosten keskimääräistä jalostuskäytön ikää voidaan pitää alhaisena, kun kyseessä on pitkäikäinen rotu. Sukusiitosaste ei ole viimeisten vuosien aikana muuttunut ja on pysynyt koko ajan alle kennelliiton suositusten. Rodussa on toistettu jonkin verran samoja yhdistelmiä, mutta tämä on nykyisin harvinaisempaa kuin aikaisempina vuosina.

Vuosien 2013-2022 aikana sukusiitosprosentti on noussut noin 0,6 %, ollen vuonna 2022 1,66 %. Suomen Kennelliiton KoiraNetin sukusiitosasteet ovat kuitenkin aliarvioita puutteellisten sukutietojen vuoksi. Yksittäisten yhdistelmien osalta voidaan arvioida, että kasvattajat käyttävät läheistä sukusiitosta harvoin, viime vuosina muutama kasvattaja on tehnyt isä-tytär parituksen. Suuri osa perinnöllisyystieteilijöistä suosittelee turvallisesti sukusiitosasteeksi korkeintaan 2,5 % tai vähemmän. Suositeltavaa olisi pysyä aina alle 6,25 %, joka vastaa serkusparituksen sukusiitosastetta. Sukusiitosprosentti tulisi laskea viiden sukupolven mukaan. On kuitenkin otettava huomioon, että populaation sukusiitosprosentti on huomattavasti tärkeämpi asia kuin yhden yksittäisen yhdistelmän sukusiitosprosentti.

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Kennelliiton jalostustietojärjestelmään tallennetaan tuontikoirista vain kolme sukupolvea, jolloin tuontien sukupuista puuttuu koiria. Pidemmällä sukupolvilla lasketut sukusiitosasteet ovat siis todellisuudessa jtnäkymää suurempia. Kehityssuunnan seuraaminen on kuitenkin tärkeää.

Westien sukusiitosprosentin vaihteluväli 2009-2022 on ollut 0,90% - 2,10%. Alle 1.0% sukusiitosta ei ole enään esiintynyt 2015 jälkeen, eli kahden kuluneen sukupolvijakson aikana. Negatiivisena kehityksenä voidaan todeta, että sukusiitosprosentti on ollut nousussa viimeisen sukupolven (2019-2022) ajanjaksolla ollen keskiarvoisesti 1,74%, kun se vielä tätä edeltävän sukupolvijakson aikana (2015-2018) oli 1,23%.

Taulukko 2.Vuosilasto – rekisteröinnit.

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta.

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Pennut (kotim.)	159	181	220	237	218	284	250	298	316	339	382	423	488	491	496
Tuonnit	9	7	6	9	12	12	4	9	7	16	26	21	29	86	103
Rekisteröinnit yht.	168	188	226	246	230	296	254	307	323	355	408	444	517	577	599
Pentueet	50	55	64	69	59	78	70	80	89	91	103	109	129	140	140
Pentuekoko	3,2	3,3	3,4	3,4	3,7	3,6	3,6	3,7	3,6	3,7	3,7	3,9	3,8	3,5	3,5
Kasvattajat	26	34	40	41	37	50	44	48	51	57	64	70	76	85	84
jalostukseen käytetyt eri urokset															
- kaikki	21	25	37	32	34	47	39	40	42	53	55	58	61	76	66
- kotimaiset	15	15	24	23	25	32	27	28	25	33	37	38	32	44	32
- tuonnit	4	9	12	8	8	12	10	11	15	16	16	17	24	23	21
- ulkomaiset	2	1	1	1	1	3	2	1	2	4	2	3	5	9	13
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v7kk	3v11kk	4v2kk	3v7kk	3v10kk	4v1kk	3v8kk	3v10kk	3v9kk	3v9kk	3v7kk	3v8kk	3v3kk	3v4kk	3v7kk
jalostukseen käytetyt eri nartut															
- kaikki	49	54	63	65	59	78	69	79	88	89	103	109	125	137	139
- kotimaiset	43	44	56	55	51	68	63	63	74	72	87	86	100	111	108
- tuonnit	6	10	7	10	8	10	6	16	14	17	16	23	25	26	31
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v2kk	3v9kk	3v9kk	3v8kk	3v6kk	3v6kk	3v8kk	3v6kk	3v6kk	3v8kk	3v3kk	2v11kk	3v3kk	3v3kk	3v
Isoisät	46	55	60	65	59	79	70	79	89	100	96	106	102	105	109
Isoäidit	55	65	79	79	75	104	92	102	112	123	130	147	152	169	172
Sukusiitos %	1,41 %	1,65 %	2,10 %	1,24 %	1,96 %	1,11 %	1,08 %	1,15 %	1,56 %	0,91 %	1,04 %	1,27 %	1,33 %	0,90 %	1,07 %

4.1.2 Jalostuspohja

Tilaston luvut on laskettu nelivuotisjaksoilta (keskimääräinen sukupolvenväli).

Koko jalostuspohjasta käytetään vain pientä osaa. Suurin osa pennuista ostetaan pelkästään lemmikeiksi ja osa jalostukseen aiotuista koirista ei täytäkään jalostusvaatimuksia ja jää pois jalostuskäytöstä. Käytettyjen urosten ja narttujen (isät/emät) suhde on hyvä, vaikkakin uroksia voitaisiin käyttää tasaisemmin. Keskimäärin joka kolmas narttu päätyy jalostukseen ja uroksista noin joka kymmenes. Rodun tehollinen populaatiokoko on kasvanut rekisteröintimäärien kasvun myötä, mutta jalostukseen käytettyjen koirien osuus populaatiosta on pysynyt samana 15 vuoden aikana.

Tehollinen populaatio määrittää jalostuspohjan laajuuden ja sitä kautta sukusiitoskertoimen kasvunopeuden ja geenialleelien hävikin populaatiossa. Luku muodostuu eri sukuisten ja eri sukupuolta olevien jalostuskoirien lukumäärästä eli koirista, jotka siirtävät geenejä seuraavaan sukupolveen. Tehollinen populaatiokoko voidaan laskea käyttäen seuraavaa kaavaa:

Tehollinen populaatiokoko (N_e)= $4 \times N_m \times N_f / (N_m + N_f)$, jossa N_m on lisääntyvien urosten lukumäärä ja N_f on lisääntyvien narttujen lukumäärä. Kaikki laskukaavat kuitenkin antavat aina yliarvion tehollisesta populaatiokoosta, koska ne olettavat että koirat risteytyvät sattumanvaraisesti ja että ne eivät ole sukua keskenään. Suositeltava tehollinen populaatio tulisi olla n. 200 jalostuskoiraa. Tehollisen luvun ollessa alle 50 populaatio on erittäin haavoittuvassa tilassa, koska sukusiitosaste nousee ja kannan homotsygotia kasvaa, jolloin geneettinen monimuotoisuus vähenee (= geenialleelien häviäminen kiihtyy). Suomen kannan tehollinen populaatiokoko on kasvanut tasaisesti suhteessa rekisteröinteihin. Westieillä tehollinen populaatiokoko on kuitenkin riittämätön, jotta se mahdollistaisi kannan monipuolisen jalostuskäytön ja geneettisen monimuotoisuuden ylläpitämisen. Mahdollisuus yli 200 jalostuskoiran teholliselle populaatiolle Suomessa olisi täysin realistinen ja saavutettavissa oleva asia.

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Uroksia on käytetty jalostukseen vain n. 7% koko kannasta ja narttuja n. 20%. Urosten käyttömäärä syntyneistä on n. 30% ajanjaksolla 2009-2022 syntyneisiin ja jalostuskäytössä olleisiin narttuihin verrattuna.

Isät/emät -luku

Sukupolvi jaksolla (4-vuotta) uroksia on käytetty yli puolet vähemmän jalostukseen, kuin narttuja. Tämä tarkoittaa, että kukin uros on astunut 2-3 narttua. Ideaalipopulaatiossa uroksia ja narttuja käytetään yhtä paljon jalostukseen, jolloin isät/emät suhdeluku on 1.

Taulukko 3. Jalostuspohja per sukupolvi (laskettu nelivuotisjaksoilta)

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta

Vuodet 2009-2023	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Pentueita 4 - vuotisjaksolla	238	247	270	276	287	317	330	363	392	432	481	518	538	544	531
Jalostukseen käytetyt eri urokset	64	71	82	88	97	103	103	111	123	136	148	156	156	147	124
Jalostukseen käytetyt eri nartut	163	163	177	184	199	223	237	250	266	297	340	360	353	366	352
Isien ja emien lukumäärän suhde	0,39	0,44	0,46	0,48	0,49	0,46	0,43	0,44	0,46	0,46	0,44	0,43	0,44	0,4	0,35
Uroksista käytetty jalostukseen	6 %	7 %	7 %	6 %	5 %	6 %	6 %	8 %	8 %	7 %	8 %	8 %	8 %	9 %	9 %
Nartuista käytetty jalostukseen	15 %	18 %	20 %	21 %	20 %	22 %	22 %	23 %	21 %	20 %	21 %	21 %	22 %	23 %	24 %
Tehollinen populaatiokoko ja sen osuus maksimista	143 (30%)	152 (31%)	170 (31%)	180 (33%)	196 (34%)	214 (34%)	220 (33%)	235 (32%)	256 (33%)	284 (33%)	316 (33%)	334 (32%)	331 (31%)	326 (30%)	291 (27%)

Taulukko 4. Viimeisen 16 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta rekisteröinnin mukaan.

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta

Jalostusurokset		Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Uros	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	SUNACHATES FIESTA DE LA VIDA	24	104	1,85 %	2 %	3	11	24	104
2	ARMADALE'S ME MYSELF AND I	22	89	1,58 %	3 %	28	96	33	126
3	PLAYING POLROSE	24	84	1,50 %	5 %	49	174	24	84
4	BRAIT NOUZ YUKATAN	18	82	1,46 %	6 %	63	194	19	89
5	GIA' CHE CI SEI DELLA RIVA D'ARNO	21	82	1,46 %	8 %	45	157	21	82
6	MER-LAS XIOMARA	18	73	1,30 %	9 %	40	146	18	73
7	ALBORADA HERALDO	17	72	1,28 %	10 %	32	103	17	72
8	LOVING YOU LORD OF SPIRIT	18	67	1,19 %	12 %	44	160	18	67
9	CAPZY'S BONARD	14	63	1,12 %	13 %	4	10	14	63
10	ONE & ONLY SUNSHINE CELEBRATION	17	62	1,10 %	14 %	10	29	18	63
11	VERSAL SNOW KING	14	62	1,10 %	15 %	13	58	14	62
12	BE MY STAR SUPERBIA	21	62	1,10 %	16 %	12	58	21	62
13	STEADYALLREADY	15	61	1,09 %	17 %	20	85	15	61
14	SCANDIC WEST BRUNO-BANDITO	14	61	1,09 %	18 %	2	11	14	61
15	LOVING YOU LIAR MY DESIRE	17	57	1,01 %	19 %	30	116	17	57

Viimeisten 16 vuoden aikana (2007-2022) käytetyimmistä 15 uroksesta kuusi (koirat nro 6, 8, 9, 13, 14 ja 15) (40 %) on syntynyt Suomessa. Suomessa syntyneistä uroksista, kahden koiran (nro 6 ja 15) molemmat vanhemmat ovat syntyneet Suomessa. Koirien 9, 13 ja 14 emät ovat syntyneet Suomessa. Yhden uroksen vanhemmat ovat tuontikoiria. Ulkomaalaisten koirien käyttö (60 %) on suomalaisessa jalostuksessa kasvanut edelliseen ajanjaksoon verrattuna. Vertailuna vuosina 2009-2012 15 käytetyimmästä uroksesta lähes puolet, eli 7 (47 %) oli Suomessa syntyneitä. On kuitenkin huomattavaa että koirilla nro 2 ja 8 (ARMADALE'S ME MYSELF AND I ja LOVING YOU LORD OF SPIRIT) on sama isä (C.I.B. LUX CH NL CH JMV-03 BELLEVUE CARELESS SPIRIT). Sekä viideksi käytetyimmän uroksen (nro 5, GIA' CHE CI SEI DELLA RIVA D'ARNO) on koiran nro 14 (SCANDIC WEST BRUNO-BANDITO) isä. 54 urosta on tarvittu tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Käytännössä westie urosta voidaan käyttää jalostukseen jopa kymmenen vuotta, joten yhden uroksen vaikutus voi ylittää vähintään kahteen sukupolveen. Joidenkin urosten korkea jälkeläisten määrä selittyy yhden tai kahden yksittäisen pojan liikkäytönä. Toiset uroksista eivät itse ole olleet suuresti käytettyjä, mutta niiden jälkeläisiä on käytetty runsaasti jalostukseen. Koska uroksia on alettu viime aikoina käyttää tasaisemmin ja laajemmin jalostukseen, vaikutuksen pitäisi alkaa näkyä vähitellen myös isoisätilastossa.

Tuonti- ja lainakoirat ovat olleet kotoisin yhdeksästä eri maasta. (2) Latvia, (1) Alankomaa, (1) Venäjä, (2) Italia, (1) Espanja, (1) Slovakia ja (1) Puola. Vuonna 2009 hyväksytyssä JTO:ssa urosten käytölle asetettiin suositukseksi korkeintaan 50 pentua uroksen koko elinaikana ja 25 pentua yhden sukupolven (5 vuotta) aikana. Tämä muutettiin vuonna 2011 niin, ettei uroksen jälkeläismäärä saisi ylittää 70 pentua koiran elinaikana, viimeinen pentue saa ylittää 70 pentua. 70 pennun ylittäneitä uroksia on kolme (nro 1,5,7). Yksittäisten urosten liikkäyttö, joka on ollut yksi suurimmista ongelmista suomalaisessa westiepopulaatiossa, näyttäytyy muutaman uroksen kohdalla edelleen.

Lähes kaikki koirat ovat olleet hyvin nuoria jalostuskäytön aikana. Jalostuskäyttö on usein tapahtunut lyhyen ajan sisällä ja siten vaikutus yhteen sukupolveen on merkittävä. Mikäli uros periyttää perinnöllistä sairautta, tai sairastuu myöhäisemmällä iällä sellaiseen itse, on tilanne huolestuttava. Vahingot voivat olla siinä

vaiheessa huomattavia, jos koko seuraavan sukupolven tai jopa kahden sukupolven jalostuskäyttöä joudutaan rajoittamaan. Lisäksi kasvattajat käyttävät tuonti- ja lainauroksia usein niin, että niistä halutaan koiria jatkojalostukseen. Uroksen todellinen merkitys populaatiolle paljastuu vasta isoisätilastossa. Pienelläkin jälkeläismäärällä voi siten olla merkittävä vaikutus populaatioon. Järkevää jalostusta olisikin niin tuonti kuin kotimaisten urosten kohdalla pidemmälle aikavälille ulottuva kohtuullinen käyttö, etenkin kun kyseessä on pitkäikäinen rotu. Lainaurosten kohdalla rajoitetumpi käyttö voi olla vaikea toteuttaa käytännössä, mutta uroksen käyttö tulisi silloinkin suhteuttaa populaation kokoon eikä ylittää maksimikäytön rajaa.

Taulukko 5. Viimeisen 16 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua rekisteröinnin mukaan.

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta.

Jalostusnartut		Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	SUVIVILJA	5	32	0,57 %	4	15	5	32
2	SVIT HARMFUL YURMALA	5	29	0,52 %	0	0	5	29
3	STARS FACTORY CIRCEYA	5	28	0,50 %	15	54	5	28
4	REVAL DREAM KROSHKA DELLA	5	28	0,50 %	3	11	5	28
5	HOT TRAMP'S FLORETTA	5	27	0,48 %	1	4	5	27
6	LOVING YOU LIEBE FÜR SIE	5	26	0,46 %	13	53	5	26
7	SCANDIC WEST FRENIS	5	26	0,46 %	6	23	5	26
8	RIIWIÖN REBECCA	4	26	0,46 %	4	20	4	26
9	CHIWEST EUPHROSYNE	4	23	0,41 %	4	9	4	23
10	PUMPULITASSUN PÄIVÄNPAISTE	4	23	0,41 %	9	50	4	23
11	SCARLET LILLY	4	23	0,41 %	4	16	4	23
12	KUKKULAN VENUS	5	22	0,39 %	5	23	5	22
13	SUNACHATES GRETA	5	22	0,39 %	0	0	5	22
14	CIARA	4	22	0,39 %	0	0	4	22
15	WHITE VILLAN ULTRA HIGH	4	21	0,37 %	6	25	4	21

Käytetyimpien narttujen joukossa suurin osa (10 kpl, 67 %) on Suomessa syntyneitä. Ulkomailla syntyneistä nartuista kaksi on Venäjältä, yksi Virosta, yksi Latviasta ja yksi Irlannista. Suomessa syntyneistä nartuista kahdella, molemmat vanhemmat ovat suomalaisia. Kolmen nartun vanhemmat ovat molemmat syntyneet ulkomailla. 15 käytetyimmän nartun joukossa 6 narttua on synnyttänyt neljä pentuetta ja loppuilla yhdeksällä nartulla on 5 pentuetta.

Myös käytetyimpien narttujen joukossa on läheisiä sukulaisia, narttu nro 10 (PUMPULITASSUN PÄIVÄNPAISTE) on nartun nro 14 (CIARA) emä. Verrattaessa käytetyimpien urosten ja narttujen listaa, on nartun nro 1 (SUVIVILJA) isä (VERSAL SNOW KING) käytetyimpien urosten listalla yhdentenätoista.

Käytetyimmän nartun (Suvivilja) viidestä pentueesta kolmen (yhteensä 18 pentua) isänä on käytetyimpien urosten listan nro 14 (Scandic West Bruno-Bandito), kyseisellä uroksella on myös muita pentueita käytetyimpien narttujen listalla olevien koirien kanssa. Käytetyimpien narttujen nro 2 (Svit Harmful Yurmala) ja nro 4 (Reval Dream Kroshka Della) sekä nro 13 (Sunachates Greta) kohdalla yhteensä 10 pentueen (yht 48 pentua) isänä on käytetyimpien urosten listan käytetyin uros (Sunachates Fiesta De La Vida). Mikäli kyseisissä tilanteissa yllä olevat nartut tai urokset periivät perinnöllistä sairautta, tai sairastuu myöhemmällä iällä sellaiseen itse, on tilanne huolestuttava. 15 käytetyimmän nartun toisen polven pentuemäärä ylittää yli 40 pentua vain kolmen nartun sukupolvessa. Nartut nro 3 (Stars Factory Circeya)) 54 pentua ja nartun numero 6 (Loving You Liebe Für Sie) 53 pentua, nartun nro 10 (Pumpulitassun Päivänpaiste) 50 pentua. Suurin osa 15

käytetyimmän nartun jälkeläisistä alkavat olla jo sen ikäisiä, että toisen polven jälkeläisten määrä tuskin hirveästi enää heidän osaltaan kasvaa.

4.1.3. RODUN POPULAATIOT MUISSA MAISSA

Valkoinen länsiylämaanterrieri on kaikkialla maailmassa yksi suosituimmista terrieriroduista. Samat linjat löytyvät eri puolilta maailmaa. Vuonna 2018 Ruotsissa rekisteröitiin 158 uutta westietä. (Näistä 86 narttua ja 72 urosta. Tuontikoiria oli yhteensä 4 kpl (3 narttua ja 1 uros)). Vuonna 2019 Ruotsissa rekisteröitiin 161 uutta westietä. (Näistä 84 narttua ja 77 urosta. Tuontikoiria oli yhteensä 4 kpl (3 narttua ja 1 uros)). Vuonna 2020 Ruotsissa rekisteröitiin 189 uutta westietä. (Näistä 99 narttua ja 90 urosta. Tuontikoiria oli yhteensä 3 kpl (3 narttua)). Vuonna 2021 Ruotsissa rekisteröitiin 155 uutta westietä. (Näistä 84 narttua ja 71 urosta. Tuontikoiria oli yhteensä 5 kpl (3 narttua ja 2 uros)). Isossa-Britanniassa rekisteröitiin vuosina 2017 2143, 2018 1958, **2019** 1556, **2020** 1460, **2021** 1445 ja **2022** 1403 westietä. Britanniasta täytyy huomioda, että kaikkia pet-koiria ei rekisteröidä, vaikka ne olisivat puhdasrotuisia. Sekä Ruotsissa että Britanniassa rodun rekisteröintimäärät ovat olleet lähivuosina Suomen tavoin laskussa.

4.1.4. YHTENVETO POPULAATION RAKENTEESTA JA JALOSTUSPOHJASTA

Koko jalostuspohjasta käytetään vain pientä osaa. Suurin osa pennuista ostetaan pelkästään lemmikeiksi ja osa jalostukseen aiotuista koirista ei täytäkään jalostusvaatimuksia ja jää pois jalostuskäytöstä. Käytettyjen urosten ja narttujen (isät/emät) suhde on hyvä, vaikkakin uroksia voitaisiin käyttää tasaisemmin. Keskimäärin joka kolmas narttu päätyy jalostukseen ja uroksista noin joka kymmenes. Rodun tehollinen populaatiokoko on suhteessa rekisteröintimääriin eli viime vuosina on ollut pientä laskua, mutta jalostukseen käytettyjen koirien osuus populaatiosta on pysynyt suunnilleen samana 15 vuoden aikana.

Suomen kannan tehollinen populaatiokoko on kasvanut ja vähentynyt suhteessa rekisteröinteihin. Westieillä tehollinen populaatiokoko on riittämätön, jotta se mahdollistaisi kannan monipuolisen jalostuskäytön ja geneettisen monimuotoisuuden ylläpitämisen.

Sukusiitosaste ei ole viimeisten vuosien aikana muuttunut ja on pysynyt koko ajan alle kennelliiton suositusten. Rodussa on toistettu jonkin verran samoja yhdistelmiä, mutta tämä on nykyisin harvinaisempaa kuin aikaisempina vuosina.

4.2. LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN SEKÄ KÄYTTÖOMINAISUUDET

Skotlannin ylämailla on käytetty vuosisatoja pieniä terriereitä pienpetojen, kuten mäyrän ja ketun metsästykseseen. Nämä pienet terrierit oli kehitetty metsästykseseen ja niiden jalostuksen tärkein tavoite oli hyvissä metsästysominaisuuksissa. Terrierit työskentelivät laumoissa, minkä vuoksi niiden oli tultava toimeen keskenään. Ne tunkeutuivat luoliin ja kivien väleihin ja ajoivat esiin metsästettävät eläimet. Koirien oli oltava kyllin pieniä, jotta ne kykenivät menemään sisään ahtaisiin onkaloihin ja niin rakentuneita, että ne pystyivät ujuttamaan itsensä sisään hyvinkin pienistä aukoista. Ylämaalaiskoirien piti olla kestäviä ja ketteriä, jotta ne saattoivat väsymättä liikkua vaikeakulkuisessa louhikkoisessa maastossa: kivien päällä, väleissä ja alla. Näiden terriereiden rakenne mahdollisti sen, että ne pärjäsivät taisteluissa petoja vastaan ja ennen kaikkea niiden piti olla älykkäitä ja rohkeita, eivätkä ne saaneet pelätä mitään. Skotlannin ylämaiden valkeat terrierit olivat vielä pitkään 1900-luvulla tunnettuja hyvistä metsästysominaisuuksistaan.

Nykyisin westie määritellään seurakoiraksi, sillä sitä harvoin enää käytetään apuna metsästyksessä. Westie on luonteeltaan iloinen, aktiivinen ja terhakka seurakoiri, jolla on vahva itsetunto ja voimakas oma tahto.

Westien kanssa voi harrastaa monia eri lajeja, kuten agilityä, tokoa ja mejää. Westie on hyvin sosiaalinen, viihtyy ihmisten kanssa ja tulee hyvin toimeen myös toisten koirien kanssa. Nykyään westieissä tavataan jonkin verran arkoja ja flegmaattisia yksilöitä. Rotujärjestöllä ei ole tällä hetkellä kattavaa tietoa luonteiden tämän hetkisestä tilanteesta, sillä vastausmäärät terveyskyselyihin ovat olleet vähäisiä ja rodun yksilömäärään nähden MH-luonnekuvattuja ja luonnetestattuja koiria on hyvin vähän.

Rotuyhdistys on aloittanut 2000-luvun lopulla MH-luonnekuvausten ja jalostustarkastusten järjestämisen, Tietoa rodun luonteista saadaan parhaiten MH-luonnekuvaustuloksista, luonnetestituloksista ja jonkin verran myös jalostustarkastuksista.

4.2.1. LUONNE, KÄYTTÄYTYMINEN JA KÄYTTÖTARKOITUS ROTUMÄÄRITELMÄSSÄ

Rotumääritelmän mukaan valkoisen länsiylämaan-terrierin kuuluu olla luonteeltaan eloisa, leikkisä ja peloton sekä omata voimakkaan itsetunnon. Westien tulisi olla myös valpas, iloinen ja rohkea; itsevarma mutta ystävällinen. Hylkääviä virheitä rotumääritelmän mukaan ovat vihaisuus, liiallinen arkuus tai muuten selvästi epänormaali käyttäytyminen.

4.2.2. JAKAUTUMINEN NÄYTTELY-, KÄYTTÖ-, TMS. -LINJOIHIN

Rotu ei ole jakautunut näyttely-, käyttö- tai muihin erillisiin linjoihin, vaan kaikki yksilöt ovat nykyään seurakoiria, mutta myös monipuolisia harrastuskoiria.

4.2.3. PEVISA- OHJELMAAN SISÄLLYTETTY LUONTEEN JA KÄYTTÄYTYMISEN TAI KÄYTTÖOMINAISUUKSIEN TESTAUS TAI KUVAAUS

Rotu ei ole PEVISA-ohjelmassa.

4.2.4. LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN PÄIVITTÄISTILANTEISSA

Valkoisen länsiylämaan-terrierin luonteesta nykypäivänä on pyritty keräämään tietoa terveyskyselyiden yhteydessä kasvattajille lähetettävissä pentue- ja 5-vuotiskyselyissä sekä internetissä täytettävällä terveyskyselyllä. Kasvattajille lähetetyissä kyselyissä ei ole erikseen kysytty pentujen luonteista tai käyttäytymisestä, vaan kasvattajat ovat voineet kertoa näistä halutessaan. Internetin terveyskyselykaavakkeessa on listattu luonteenpiirteitä ja käyttäytymismalleja, joista vastaajat ovat voineet rastittaa omaan koiraansa parhaiten sopivat kohdat. Erikseen on myös kysytty, mikäli koira on epätyypillisen arka, aggressiivinen, apaattinen, ylivilkas tai paukkuarka. Kyselyihin ei olla saatu vastauksia, tarkempaa analysointia varten. Vanhentunut tieto ei anna kuvaa oikeasta nykyhetken tilanteesta, siksi vanhentunut tieto on JTO:sta poistettu. Kyselyt tullaan uudistamaan 2026 loppuun mennessä ja seuraavassa JTO päivityksessä on tarkoitus esittää ajantasaista tietoa.

Jalostustarkastukset aloitettiin vuonna 2009 ja vuoden 2012 loppuun mennessä koiria oli tarkastettu 65. Ajanjaksolla 2014-2022 on tarkastettu yhteensä 53 koiraa. Tarkastuksen yhteydessä koirien luonnetta on arvioitu sen perusteella, miten koira tarkastustilanteessa käyttäytyy. Erillistä luonteen testausta ei jalostustarkastukseen kuulu. Jalostustarkastuksissa otetaan huomioon, että monet tarkastukseen tulevat koirat ovat kotikoiria, jotka eivät ole tottuneet vastaavanlaisiin tilanteisiin ja voivat siksi olla hieman "lukossa". Useimmat tarkastetut koirat ovat saaneet luonteesta merkinnän "tyypillinen"1 (62/76 westietä 1/2014 saakka jalostustarkastetuista). Negatiivisia mainintoja luonteesta on 13 koiran kohdalla (5 x hermostunut, 3 x puuttuva temperamentti, 2 x hieman varautunut, 2 x ujo ja 1 x vaisu). Seitsemän koiraa on saanut erityisen "plus" -maininnan tyypillisen lisäksi – tällöin kyseessä ovat olleet tarkastuksen kuluessa poikkeuksellisen reippaat ja temperamenttiset koirat. Negatiivisia mainintoja ovat olleet:

- hieman hermostunut (tarkastus keskeytetty ulkoloisongelman vuoksi)
- tyypillinen, mutta tottumaton

¹ Westiekerhon omaan jalostustarkastukseen ei kuulu erillistä luonneosiota. "Tyypillinen"-merkinnän saa koira, joka antaa käsitellä itseään pöydällä omilla raajoillaan seisten, liikkuu tarkastustilassa reippaasti häntä pystyssä ja reagoi valppaana "piippileluun", ja joka ei osoita ulkomuodon tarkastuksen aikana merkkejä hermostuneisuudesta, arkuudesta tai aggressiivisuudesta.

- tilanteesta stressaantunut
- tyypillinen, mutta hieman hermostunut tilanteessa
- ensin vaisu, käsiteltäessä reipastui
- kiltti, voisi olla enemmän temperamenttia,
- hermostunut (vieraan ihmisen mukana tarkastuksessa)
- hermostunut - Ei hyväksytty (myös muita syitä hylkäämiseen)
- hieman varautunut (tarkastuksen kuluessa rentoutui)
- käsiteltäessä tyypillinen, mutta uroksen ryhti ja itsetietoisuus olivat muuten puutteelliset koko tarkastuksen ajan
- aluksi varautunut, vapautui pöydällä
- tyypillinen tarkastuksessa, mutta omistajan mukaan arka (kirjattiin pöytäkirjaan)
- "helppo", saisi olla terävämpi, tottumaton
- alussa turhan ujo, reipastui käsittelyn myötä, hieman ujo, tottumaton.

Näyttelyarvosteluissa jonkin verran on esiintynyt mainintoja viitaten luonteeseen, kuten "saisi olla reippaampi", määrää ei ole tilastoitu. Toisaalta myös mainintoja hyvästä temperamentista näkee usein, näidenkään määrää ei ole erikseen tilastoitu. Westie on kauniin ulkomuotonsa sisällä kuitenkin terrieri, jolla on vahva itsetunto ja oma tahto. Toisaalta rotu on myös älykäs ja helposti oppiva, kunhan sopiva motivointikeino löytyy. Nämä luonteenpiirteet luovat haasteita koiran omistajalle.

Urosten "pullistelu" on sukupuolien välinen luonne-ero, mikä kuuluu rodun tyypilliseen luonteeseen. Jonkin verran tämä näkyy myös ongelmina sosiaalisessa käyttäytymisessä urosten välillä. Pääsääntöisesti westiet kuitenkin ovat sosiaalisia ja tulevat hyvin toimeen niin vieraiden koirien kuin ihmistenkin kanssa.

Virallisia MH-luonnekuvauksia on Suomessa järjestetty vuodesta 2009 alkaen. Westiekerho on järjestänyt MH-luonnekuvauksia vuodesta 2011 lähtien ja niitä on ollut viitenä (5) viikonloppuna. MH-luonnekuvauksessa on tähän mennessä käynyt yhteensä 68 koiraa. MH-luonnekuvauksessa tuloksia ei pisteytetä kuten luonnetestissä, MH on joko suoritettu tai keskeytetty. Kaikki MH-kuvatut westiet ovat saaneet merkinnän suoritettu, yhdenkään kohdalla kuvausta ei ole vielä jouduttu keskeyttämään. MH-luonnekuvaukseen osallistuneita koiria on erittäin vähän.

Taulukko 6: MH-luonnekuvaukset 2009-2024, tapahtumavuoden mukaan (vain jokaisen koiran paras tulos)

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta.

Vuosi	2024	2018	2015	2014	2013	2012	2011	2009
	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia
Suoritettu	1	11	7	9	7	9	23	1
Keskeytetty	-	-	-	-	-	-	-	-
yht.	1	11	7	9	7	9	23	1

2009-2024

Suoritettuja	68
Keskeytetty	0

Suomessa MH-luonnekuvatut westiet ovat saaneet alla olevan taulukon mukaisia tuloksia, eri osa-alueista. Alin rivi, joka on hieman erillään, kertoo "yleisin arvo Suomen westieille". Taulukon tuloksissa on 2009-2024 MH-luonnekuvatut westiet. MH-luonnekuvattuja koiria on 68, 34 urosta ja 34 narttua.

Taulukko 6a: MH-luonnekuvaus tulokset 2009-2024, tapahtumavuoden mukaan (vain jokaisen koiran paras tulos)

	Kontakti			Leikki 1			Tajaa-ajo/tarttuminen				Akt.	Etäleikki					Yllätys					Ääniherkkyys				Aaveet					Leikki 2		Amm.
	1a	1b	1c	2a	2b	2c	3a1	3a2	3b1	3b2		5a	5b	5c	5d	5e	6a	6b	6c	6d	6e	7a	7b	7c	7d	8a	8b	8c	8d	8e	9a	9b	
1	0	2	3	7	8	45	46	42	59	57	0	10	61	61	65	64	17	30	16	41	50	11	6	54	58	20	1	21	33	18	23	32	18
2	0	7	11	12	35	5	10	10	4	7	11	34	2	5	3	0	19	21	32	11	14	1	15	5	7	23	5	11	11	0	10	13	17
3	6	32	39	30	19	18	6	6	3	3	32	19	5	1	0	2	27	7	7	7	2	49	9	5	3	25	29	10	11	6	21	20	7
4	62	26	15	17	0	0	6	9	2	1	19	4	0	1	0	1	3	9	4	8	0	5	16	4	0	0	20	1	11	43	14	1	14
5	0	1	0	2	6	0	0	1	0	0	6	1	0	0	0	1	2	1	9	1	2	2	22	0	0	0	13	25	2	1	0	2	10
5a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
5b	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
yht.	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68
	4	3	3	3	2	1	1	1	1	1	3	2	1	1	1	1	3	1	2	1	1	3	4	1	1	3	3	5	1	4	1	1	1

Westieille on tehty ihanneprofiili MH-luonnekuvausta varten vuonna 2014, mutta kuvattujen yksilöiden eri osa-alueiden tuloksia ei ole vielä tarkemmin analysoitu rodun populaatioon nähden pienen otannan vuoksi. Tarkemmin tuloksia kannattaa rotuna analysoida luonnekuvaajien ja luonnetestaajien ohjeistuksen mukaan vasta, kun on noin 100 westietä MH-luonnekuvattu.

Suomessa 2009-2024 MH-kuvattuja westieitä on 68 kpl, Ruotsissa 2009-2011 vain kuusi kpl. 2012 tai tämän jälkeen Ruotsissa ei ole MH-luonnekuvauksessa käynyt yhtäkään koiraa. Suomessa kuvattujen Westieiden laukaus tulos on parantunut tuloksesta "Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen" tulokseen "**Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön**" (26%). Suomen keskiarvo ammunta tehtävässä on 2,7 kun Ruotsin jäi 1,4. Ruotsissa kuvattujen Westieiden pienen osallistumis määrän vuoksi tilastoja ei voida suoraan verrata keskenään.

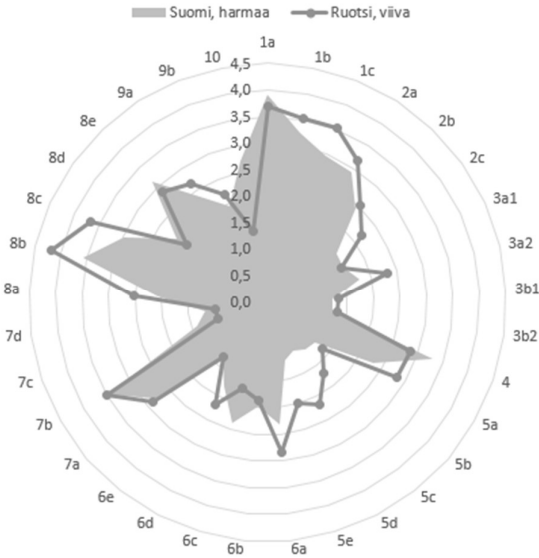
Suomi

Kontakti			Leikki 1			Tajaa-ajo/tarttuminen				Akt.	Etäleikki					Yllätys					Ääniherkkyys				Aaveet					Leikki 2		Amm.
1a	1b	1c	2a	2b	2c	3a1	3a2	3b1	3b2	4	5a	5b	5c	5d	5e	6a	6b	6c	6d	6e	7a	7b	7c	7d	8a	8b	8c	8d	8e	9a	9b	10
3,9	3,3	3,0	2,9	2,4	1,6	1,6	1,8	1,2	1,2	3,3	2,3	1,2	1,1	1,0	1,2	2,3	2,0	2,4	1,8	1,4	2,8	3,5	1,4	1,2	2,1	3,6	3,0	2,1	3,1	2,4	1,9	2,7

Ruotsi

Kontakti			Leikki 1			Tajaa-ajo/tarttuminen				Akt.	Etäleikki					Yllätys					Ääniherkkyys				Aaveet					Leikki 2		Amm.
1a	1b	1c	2a	2b	2c	3a1	3a2	3b1	3b2	4	5a	5b	5c	5d	5e	6a	6b	6c	6d	6e	7a	7b	7c	7d	8a	8b	8c	8d	8e	9a	9b	10
3,7	3,5	3,5	3,2	2,5	2,2	1,5	2,3	1,3	1,3	2,9	2,8	1,4	1,7	2,2	2,0	2,8	1,9	1,7	2,2	1,3	2,9	3,5	1,0	1,0	2,5	4,2	3,7	1,9	2,9	2,7	2,2	1,4

MH-luonnekuvaus Suomi-Ruotsi

Taulukko 7: Luonnetestit 2001-2024

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta.

Vuosi	2024	2023	2022	2019	2018	2016	2015	2012	2011
	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia
LTE	1	1	1	1	3	2	2	5	5
LTE0									
LTE-									
yht.	1	1	1	1	3	2	2	5	5

Vuosi	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2001
	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia	Tuloksia
LTE	5	3	16	5	9	2	1	1
LTE0								
LTE-								
yht.	5	3	16	5	9	2	1	1

2001-2024 63

Luonnetestistä on vuosina 2001-2024 välisenä kirjattu 63 tulosta.
Yhtään suoritusta ei ole keskeytetty eikä yksikään westie ole saanut tulosta '0'.

Luonnetesteissä tulokset pisteytetään, mutta pelkkä pistemäärä ei vielä kerro kaikkea koiran luonteesta ja pelkkää suurta tai pientä loppupistemäärää vertaamalla ei voida vielä sanoa koiran luonteesta “koko totuutta”, täytyy tarkastella miltä osa alueilta pisteet ovat tulleet tai menneet “yli/ali”. Useilla testatuilla westieillä on luonnetesteissä tullut kuitenkin esille rodulle ei toivottuja ominaisuuksia, esim. toimintakyky (eli rohkeus) on ollut pieni tai riittämätön, terävyys (eli miten nopeasti koira reagoi ja puolustaa itseään, ja ei kuitenkaan saisi olla jäljelle jäävää aggressiota) on tuloksissa ollut pieni terävyys ilman jäljelle jäävää aggressiota tai pieni terävyys jäljelle jäävin hyökkäyshaluin, kun rodulle suotavampaa olisi kohtuullinen terävyys ilman jäljelle jäävää aggressiota.

4.2.5. KÄYTTÖ- JA KOEOMINAISUUDET

Westieille ei rotuna ole anottu koeoikeuksia. Rotu on hyvin sosiaalinen ja se viihtyy hyvin ihmisten parissa ja tulee toimeen muiden koirien kanssa, onhan rotua aiemmin käytetty laumoina apuna metsästyksessä. Rodussa on edelleen paljon saalisviettiä yksilöitä, vaikka westietä ei enää käytetä metsästyksessä. Nykyisin westie on ennen kaikkea seurakoira ja lenkkikaveri, jonka kanssa voi harrastaa monipuolisesti mm. agilityä, tokoa, koiratanssia ja metsästyskoirien jäljestämiskokeita.

MeJässä on vuosilta 2008-2023 (>22.10.2023) tuloksia avoinluokassa, 15:sta eri westieltä kun taas voittajaluokassa, 6 eri westieltä.

Taulukko 8: MeJä-tulokset, voittajaluokka

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta

Vuosi	2023		2022		2021		2020		2019		2018		2017		2016	
Luokat	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia
VOI1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1						
VOI2	2	2	2	4	1	2	1	2	1	1						
VOI3	1	1	1	1	2	2	1	1								
VOI0	2	4	3	4	2	4	1	1	1	1						
VOI-	1	1	1	1												
Yhteensä	7	9	8	11	6	9	4	7	3	3	0	0	0	0	0	0

Vuosi	2015		2014		2013		2012		2011		2010		2009		2008	
Luokat	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia
VOI1									1	1	1	1				
VOI2							1	1	1	1	1	2				
VOI3																
VOI0									1	2						
VOI-																
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	1	1	3	4	2	3	0	0	0	0

2008-2023	Tuloksia yhteensä	47
-----------	-------------------	----

Taulukko 9: MeJä-tulokset, avoin luokka

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta

Vuosi	2023		2022		2021		2020		2019		2018		2017		2016	
Luokat	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia
AVO1			1	1	1	1			1	2	2	2	2	2	1	1
AVO2											2	2	3	4	1	1
AVO3					1	1					1	2	2	2		
AVO0					1	3			1	1	2	4	3	4		
AVO-											1	1	1	1	1	1
Yhteensä	0	0	1	1	3	5	0	0	2	3	8	11	11	13	3	3

Vuosi	2015		2014		2013		2012		2011		2010		2009		2008	
Luokat	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia	Koiria	Tuloksia
AVO1									3	4	1	2	1	1		
AVO2											2	2	2	2	1	1
AVO3	1	1									2	2	2	2	1	1
AVO0							1	1			2	3				
AVO-			1	1												
Yhteensä	1	1	1	1	0	0	1	1	3	4	7	9	5	5	2	2

2008-2023	Tuloksia yhteensä	59
-----------	-------------------	----

Kaikki harrastemuodot (agility, toko, MeJä, koiratanssi, kaverikoira) soveltuvat westielle hyvin, sillä kaikissa näissä tarvitaan rodun luonteenpiirteitä: oppivainen, muiden koirien kansa toimeentuleva ja ihmisystävällinen. Westieiden terrierimäistä ja rodun alkuperäistä luonnetta pyritään vaalimaan ja kasvattajia pyritään jatkossa informoimaan jalostuspareja valitessa pelkän ulkomuodon lisäksi myös kiinnittämään enemmän huomiota yksilöiden luonteesiin.

4.2.6. Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Koirat ovat aina yksilöitä ja molemmissa sukupuolissa esiintyy keskiarvosta poikkeavia yksilöitä suuntaan ja toiseen, mutta pääsääntöisesti kovin suuria eroja ei esiinny urosten ja narttujen välillä.

Urosten pullistelu kuuluu terrierin luonteeseen, eikä sitä haluta poistaa. Arkuutta esiintyy jonkin verran (määriä ei ole erikseen tilastoitu, arvio perustuu ”mutu”-tuntumaan paljon koirien kanssa tekemisissä olevien ihmisten sanomana ja luonnetesti- ja MH-luonnekuvaustulosten perusteella), eikä arkoja tai flegmaattisia yksilöitä saa käyttää jalostukseen.

Nartuilla esiintyy jonkin verran hormonaalisia heittälyjä luonteessa juoksujen molemmin puolin. Juoksujen välit ovat pääsääntöisesti normaalit, toki poikkeavuuksia esiintyy, mutta merkittävässä määrin niitä ei ole tullut esille. Nartut hoitavat myös pentunsa pääsääntöisesti itsenäisesti hyvin. Westieiden astutus hoituu yleensä luonnollisesti ja raskaudet sujuvat normaalisti. Yleensä urokset astuvat ”oikea aikaisen” juoksuisen nartun luonnollisesti, mutta myös juoksuisesta nartusta välipitämättömiä uroksia tavataan.

Pitkäikäisyyden lisäksi westiet ovat myös yleensä virkeitä vielä vanhoilla päivillään. Korkeaan ikään liittyviä, dementian tyyppisiä käytöshäiriöitä on raportoitu vähän, ja muun tyyppiset käytöshäiriöt (esim. remmiräyhääminen) ennemminkin vähenevät kuin lisääntyvät iän myötä. Tyypillisimpänä luonteen ongelmana tänä päivänä päivittäisessä käytöksessä pidetään arkuutta ja/tai luonteen pehmeyttä. Tällä hetkellä ei näistä kuitenkaan ole kerättyä tilastoja.

Rodulle tulee toteuttaa luonne- ja käyttäytymiskysely.

4.2.7. YHTENVETO RODUN KÄYTTÄYTYMISEN JA LUONTEEN KESKEISIMMISTÄ ONGELMAKOHDISTA SEKÄ NIIDEN KORJAAMISESTA

Rodussa on turhan paljon liian pehmeitä koiria, joilta puuttuu rotuun kuuluva ryhti ja tarmokkuus, mikä koiran vanhetessa helposti johtaa flegmaattisuuteen. Toisaalta on myös yksilöitä, joilta löytyy turhaakin kovuutta, koiria joiden kanssa omistajat eivät välttämättä pärjää. Liiallisen pehmeiden yleistymisen on kuitenkin rodussamme suurempi uhka.

Jonkin verran ongelmia aiheuttaa omistajien tottumattomuus pentujen kanssa. Esimerkiksi joillain omistajilla on tapana pennun ”söpöyden” ja pienen koon vuoksi ottaa pentu syliin uusissa tilanteissa, mikä heikentää pennun kykyä kehittyä itsenäiseksi ja reippaaksi toimijaksi. Koska terrierin pitäisi reagoida nopeasti ja olla puolustushaluinen itseään ja laumaansa kohtaan, estää luonteen pehmeys ja pelokkuus tämän rodunomaisen toiminnan. Seurauksena koira voi alkaa reagoida turhan voimakkaasti normaaleihin ärsykkeisiin mm. haukkumisella.

Rodun jalostusyksilöiden valinnassa pitäisi kiinnittää huomiota molempien vanhempien luonteenomaisuuksiin, vahvistaa rodun tyypillisiä piirteitä sekä välttää yksilöitä, jotka ovat luonteeltaan arkoja/toimintakyvyttömiä/ flegmaattisia, joilta puuttuu kohtuullinen terävyys. Ääniherkkyyteen ja arkuuteen olisi myös hyvä kiinnittää huomiota, sillä ne ovat vahvasti periytyviä ominaisuuksia ja niihin ei ulkoisilla tekijöillä juurikaan voida vaikuttaa. Hyvä olisi myös vahvistaa rotuun kuuluvaa tasapainoista luonnetta ja vilkkautta.

4.3. TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN

4.3.1. PEVISA-OHJELMAAN SISÄLLYTETTY SIRAUKSET JA VIAT

Valkoinen länsiylämaanterrieri ei kuulu PEVISA-ohjelman rotuihin.

4.3.2. MUUT RODULLA TODETUT MERKITTÄVÄT SIRAUKSET JA VIAT

Allergiat ja iho-oireet ovat valkoisen länsiylämaanterrierin yleisin terveysongelma, ja tämä on myös yleisesti tiedostettu asia.

Rotujärjestö on kerännyt tietoa koirien silmätarkastustuloksista 1980-luvulta alkaen ja patella luksatio - tutkimuksia on tehty 1990-luvulta alkaen. Koirien terveydentilaa ja lisääntymisongelmia on pyritty kartoittamaan lähettämällä kasvattajille pentuekyselykaavakkeet 1 vuoden ja 5 vuoden ikäisistä pentueista. Koirien terveydestä kerätään tietoa myös rotujärjestön internetsivuilla olevalla kyselylomakkeella, joka on koiranomistajien täytettävissä. Kaikkien terveyskyselyiden koonnit julkaistaan rotujärjestön lehdessä vuosittain ja toiveena olisi saada siirrettyä kerätty tieto lähivuosiin sähköiseen muotoon, jolloin myös tiedon analysointi helpottuisi.

Westie Foundation of America on tehnyt vuosina 2000 ja 2005 kyselytutkimuksen westienomistajille ja heidän eläinlääkäreilleen. Tutkimuksessa westieillä esiintyvät sairaudet oli listattu esiintymistiheyden mukaan seuraavasti.

(Tietojemme mukaan uudempia vastaavia tutkimuksia ei ole tehty.)

Vuonna 2000 (1538 koiraa)

1. Atooppinen dermatiitti (15,5 %)
2. Aggressio (5,1 %)
3. Patellaluksaatio (4,0 %)
4. Kuivasilmä (2,7 %)
5. Legg-Perthes (1,7 %)
6. Kranio-mandibulaarinen osteopatia (1,6 %)
7. Keuhkofibroosi (1,4 %)
8. Whitteshaker syndrooma, diabetes ja Addisonin tauti (lisämunuaisen vajaatoiminta) 1,3 %

Vuonna 2005 (2173 koiraa, joista kyselyhetkellä elossa 1836)

1. Atooppinen dermatiitti (19,6 %)
2. Patellaluksaatio (5,4 %)
3. Aggressio (3,8 %)
4. Kuivasilmä ja tulehduksellinen suolistosairaus (IBD) (2,9 %)
6. Legg Perthes (2,1 %) 7. Addisonin tauti (lisämunuaisen vajaatoiminta) (1,7 %)
8. Lymfooma (1,4 %)
9. White shaker syndrooma (1,3 %)

Tilanne Suomessa on melko samankaltainen, joskin populaatio Suomessa on niin pieni verrattuna amerikkalaistutkimukseen, että meillä listan häntäpäässä olevia sairauksia on rotuyhdistyksen tietoon tullut vain satunnaisia. Aggressiivisuutta ei Suomessa katsota terveysongelmiin kuuluvaksi. Suomessa koiran aggressiivisuuden katsotaan kuuluvan luonne- ja käytösongelmiin.

IHOSAIRAUDET

ALLERGIAT - ATOOPPINEN DERMATIITTI JA RUOKA-AINEALLERGIAT

Allergiat ovat valkoisen länsiylämaan terrierin yleisin terveysongelma niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa. Koska iho-ongelmat ovat yleisiä ja perinnöllisiä, niihin tulisi kiinnittää huomiota paitsi kasvattajien myös rodun ulkomuototuomareiden.

Suurin osa (90 %) koirien allergisista iho-oireista on atopiaa, jossa koira reagoi hengitysteiden, ihon ja limakalvojen kautta tuleviin ympäristön allergeeneihin kuten siitepölyihin, eläinpölyyn, homeisiin tai varastopunkkeihin. Atopia on perinnöllisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva ihosairaus, jonka syntyyn vaikuttaa perimän lisäksi myös esim. elinympäristö ja olosuhteet.

Ruoka-aineallergia on atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista on ruoka-aineallergikkoja, ja tällöin koiralla on iho-oireiden lisäksi useimmiten myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivoja, ripulia). Ruoka-aineallergiat puhkeavat usein jo pentuna, alle 6 kk iässä. Tosin joskus allergia puhkeaa vasta vanhemmalla iällä. Moni ruoka-aineallerginen kärsii samanaikaisesti myös atopiasta. Oireet atopiassa ja ruoka-aineallergiassa ovat samantyyppisiä, eikä niitä oireiden perusteella voi erottaa toisistaan.

Atopiaoireet alkavat useimmiten 6 kk – 3 v iässä. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopia kuuluu immunologisiin eli vastustuskyvyn häiriöstä aiheutuviin sairauksiin. Atoopikkokoiran ihon sekä limakalvojen suojamekanismit ovat heikentyneet, jolloin iho läpäisee allergeeneja tavallista helpommin. Atopiassa on tyypillistä oireiden paheneminen ja helpottuminen kausittaisesti vuodenaikojen mukaan. Jos oireilu on alusta asti jatkuvaa, voidaan ruokaaineallergiaa epäillä oireiden aiheuttajaksi. Allerginen iho kutiaa, minkä vuoksi koira rapsuttaa, nakertaa ja nuolee ihoa, mikä taas ärsyttää ihoa entisestään ja aiheuttaa ihotulehduksia. Turkki ohenee ja iho paksuntuu, tummuu ja jopa kaljuuntuu. Tyypillisiä alueita ovat huulet, silmänympärystöt, leuka, korvat, tassut, kainalot ja nivuset. Jatkuva kutina voi tehdä koirasta myös ärtyisän.

Allergian oireita:

- ihon kutina ja rapsuttelu
- tassujen nuoleminen ja nakertelu
- kuonon hierominen esim. lattiaan
- toistuvat korvatulehdukset
- ihon punoitus, paksuntuminen, tummuminen ja rikkoutuminen

Ennen allergiadiagnoosia tulee sulkea pois muut mahdolliset kutinan aiheuttajat (mm. demodikoosi, ulkoloiset, kilpirauhasen vajaatoiminta). Sen jälkeen ruoka-aineallergian mahdollisuus testataan ns. eliminaatiodieetillä ja viimeisenä voidaan tehdä allergiatesti ympäristöperäisten allergeenien selvittämiseksi. Testinä käytetään joko ihotestiä tai allergian vasta-aineita etsitään verinäytteestä. Täysin luotettavaa allergiatestiä ei kuitenkaan vielä ole saatavilla. Atopia on elinikäinen sairaus, jota ei voi parantaa, mutta jonka oireita voidaan helpottaa useilla menetelmillä. Tärkeintä on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. koiran toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Bakteeri- ja hiivatulehduksia voidaan hoitaa lääkityksin ja pesuin, tulehdusta ja kutinaa helpottaa esimerkiksi kortisonilla ja ihon toimintaa tukea ihonhoitotuotteilla ja ravintolisillä. Allergiatestin tulosten perusteella voidaan kokeilla myös siedätyshoitoa. Täytyy myös muistaa, että koira voi ajan kuluessa allergisoitua yhä uusille asioille.

Atooppista tai ruoka-aineallergioista kärsivää koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Malassezia dermatiitti

Malassezia -hiivasientä esiintyy normaalilla iholla pieniä määriä. Vastustuskyvyltään puutteellisella iholla Malassezia pääsee lisääntymään ja hiivan ylikasvu aiheuttaa ihotulehduksen. Ylikasvu esiintyy usein atopian yhteydessä (puolella hiivaongelmista on atopiausta), joten westie on yksi tyypillisistä roduista, jotka kärsivät Malassezia dermatiitista. Hiivan ylikasvu esiintyy myös esim. bakteeritulehdusten yhteydessä antibioottihoidon seurauksena, endokriinisissa sairauksissa (hypotyreoosi) ja liiallisen kosteuden vuoksi. Oireina on voimakasta kutinaa, ihon punoitusta ja tummumista, hilseilyä, karvattomuutta, kynsien värjäytymistä, eltaantunut haju sekä vahamainen korvatulehdus ja ihoerite. Tyypillisiä hiivakohtia ovat suupielet, korvat, varpaat, kaula, nivuset ja kainalot. Hoitona ovat koiran pesu lääke-shampoolla, paikallisvoiteet ja tarvittaessa lääkitys suun kautta. Kortisoni tehoaa huonosti hiivasta aiheutuvaan kutinaan ja kortisonihoito esim. atopian yhteydessä voi jopa pahentaa hiivaongelmaa. Pitkät karvat mm. tassunpohjissa keräävät kosteutta ja altistavat hiivakasvulle, joten huolellinen turkin hoito on tästäkin syystä tärkeää.

Demodikoosi

Sikaripunkki (karvatuppipunkki, demodikoosi) on koiran ihon sisällä karvatupessa elävä loinen. Pieniä määriä sikaripunkkia esiintyy myös terveillä koirilla. Sitä, miksi demodikoosi puhkeaa kliiniseksi sairaudeksi joillakin yksilöillä, ei tiedetä. Mahdollisesti syynä on perinnöllinen immuunijärjestelmän häiriö. Valkoinen länsiylämaanterrieri mainitaan yhtenä roduista, joilla on perinnöllistä alttiutta yleistyneeseen demodikoosiin.

Sikaripunkki tarttuu emolta pennulle pennun ensimmäisten elinpäivien aikana, myöhemmin tauti ei enää tartu. Tyypillisesti sairaus puhkeaa nuorilla koirilla (3 - 18 kk iässä). Aikuisiällä jokin muu sairaus kuten Cushing, hypotyreoosi, diabetes, sisäloiset tai kortisonilääkitys voi laukaista sairauden. Sikaripunkin aiheuttamia iho-oireita ovat mm. karvanlähtö, punoitus, hilseily, ihon tummuminen ja tulehdukset. Sikaripunkki löytyy yleensä helposti iholta otetuista raapenäytteistä. Sairaus voidaan jakaa kolmeen päätyyppiin:

Paikallinen demodikoosi

Paikalliset, pienet ihomuutokset yleensä pään alueella tai raajoissa. Tautia esiintyy melko yleisesti alle vuoden ikäisillä koirilla, eikä sitä pidetä perinnöllisenä. Useimmiten tauti paranee itsestään ilman hoitoa 1-2 kuukaudessa.

Yleistynyt demodikoosi

Noin 10 %:lla sairastuneista paikallinen demodikoosi etenee ja leviää yleistyneeksi demodikoosiksi. Tällöin esiintyy ympäri kehoa levinneitä ihottuma-alueita ja vakavimmissa tapauksissa myös yleisoireita (väsymys, kuume, ruokahaluttomuus, imusolmukkeiden suurentuminen, verenmyrkytys ja jopa kuolema). Tämä tautimuoto vaatii aggressiivista hoitoa ja ennuste on varauksellinen. Taipumus kehittää yleistynyt demodikoosi on vahvasti perinnöllistä.

Pododemodikoosi

Pododemodikoosi on yleistyneen demodikoosin muoto, jossa sikaripunkkia esiintyy paikallisesti tassuissa. Tassut turpoavat, punoittavat, tulehtuvat ja ovat kipeät. Hoitovaste on huono pododemodikoosissa.

Koska demodikoosi leviää emältä pennuille, ei sairaita narttuja tule käyttää jalostukseen.

LUUSTOVIAT JA -SAIRAUDET

PATELLALUKSAATIO

Patella luksaatiossa polvilumpio luiskahtaa pois reisiluun telaurasta. Takaraajan rakenneviat, kuten suorat polvikulmaukset tai taipuvat kintereet altistavat luksaatiolle, mistä syystä vikaa esiintyy melko yleisesti roduilla, joilla on niukat takakulmaukset. Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti).

Patellaluksaatio jaetaan vakavuuden perusteella neljään asteeseen. Ensimmäisen asteen patellaluksaatiossa polvinivel on rakenteeltaan lähes normaali ja tällaiset ovat usein oireettomia. Lievissä rakennevioissa polven tukikudokset riittävät pitämään polvilumpion paikallaan melko pitkään ja usein oireilu alkaakin vasta jonkin tapaturman jälkeen. Tällöin erehdytään pitämään vikaa vammasta johtuvana, vaikka kyseessä on synnynnäinen rakennevika. ' Vakavampiasteisissa luksaatioissa koiralla on selviä liikkumisvaikeuksia. Koira voi välttää painon laittamista jalalle, se voi ontua tai jättää askelia väliin. Jos koiralla on molemmissa jaloissa vakavampi aste, koira voi liikkua loikkien ja hypähdellen ja selkä köyryssä. Lievässä oireilussa hoidoksi riittää

usein lepo ja kipulääkitys. Vaikeammat luksaatiot on hoidettava kirurgisesti. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono.

Jalostukseen käytetyt valkoiset länsiylämaanterrierit on pääsääntöisesti tutkittu useiden vuosien ajan. Suurin osa tutkituista on ollut terveitä tai korkeintaan astetta 1. Kun koiria on tutkittu enemmän, myös muita kuin arvon 0 saaneita koiria on tullut esiin enemmän. Tutkittujen koirien määrä suhteessa populaation kokoon on kuitenkin pieni, ja kokonaiskuvan saamiseksi myös kotikoiria tulisi tutkia enemmän. Patellaluksaatio voi myös pahentua iän myötä eikä nuorena saatu tulos ole välttämättä lopullinen. Tästä syystä myös westiellä suositellaan Kennelliiton yleisen suosituksen mukaisesti, että vuoden ikäisenä annettu polvitutkimustulos ei ole lopullinen, vaan tulee uusia koiran täytettyä 3 vuotta. Vika on polygeenisesti periytyvä. Geenit altistavat sairaudelle ja ympäristö muokkaa ominaisuutta perimän asettamien rajojen puitteissa.

Mikäli 1/0 tai 1/1 -polvista yksilöä käytetään siitokseen, tulee toisella vanhemmalla olla 0/0 polvet. Koiraa, jolla on huonommat, kuin 1 asteen polvet ei tule käyttää siitokseen.

Taulukko 10. POLVINIVELTILASTO 2009-2023 syntymävuoden mukaan

Lähde: KoiraNet jalostustietojärjestelmä

Patellaluksaatiolausunnot 2009-2023 syntyneiden osalta

Vuosi	Syntyneitä	0 (kpl)	%	1 (kpl)	%	2 (kpl)	%	3 (kpl)	%	4 (kpl)	%	Tutkittuja
2009	566	129	95 %	4	3 %	3	2 %	0	0 %	0	0 %	24 %
2010	566	127	93 %	8	6 %	2	1 %	0	0 %	0	0 %	24 %
2011	464	101	96 %	2	2 %	1	1 %	1	1 %	0	0 %	23 %
2012	478	97	91 %	8	7 %	1	1 %	1	1 %	0	0 %	22 %
2013	357	94	93 %	4	4 %	2	2 %	1	1 %	0	0 %	28 %
2014	360	65	89 %	7	10 %	0	0 %	1	1 %	0	0 %	20 %
2015	323	68	97 %	2	3 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	22 %
2016	300	61	94 %	3	5 %	1	2 %	0	0 %	0	0 %	22 %
2017	271	50	93 %	2	4 %	2	4 %	0	0 %	0	0 %	20 %
2018	280	56	97 %	2	3 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	21 %
2019	227	45	96 %	2	4 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	21 %
2020	240	51	93 %	2	4 %	1	2 %	1	2 %	0	0 %	23 %
2021	220	52	98 %	1	2 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	24 %
2022	186	12	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	6 %
2023	174	11	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	6 %
Yhteensä	5012	1019	94 %	47	4 %	13	1 %	5	0 %	0	0 %	22 %

LEGG-PERTHES

Legg-Pertes on erityisesti pienien koirarotujen perinnöllinen sairaus. Taudissa reisiluun pään verenkierto häiriytyy, mikä aiheuttaa luun kuolioitumista. Koira alkaa oireilla 4 -11 kuukauden iässä ontumalla takajalkaa. Ontuminen on aluksi lievää ja pahenee vähitellen. Useimmiten sairaus ilmenee vain toisessa lonkkanivelessä, mutta molemminpuolisessa taudissa ontuminen voi olla vaihtelevaa. Jos ontuminen on jatkunut pidempään, jalan lihakset alkavat surkastua käyttämättömyyden vuoksi.

Legg-Perthesin hoito on kirurginen, joko reisiluun pään ja kaulan poisto tai keinonivelen asennus. Leikkauksen jälkeinen kuntoutus on tärkeää jalan palautumiseksi normaaliin toimintaan, mutta toivuttuaan leikkauksesta koira voi useimmiten elää normaalia elämää. Hoitamattomaan niveleen kehittyy nivelrikko ja koira jää pysyvästi ontuvaksi ja kivuliaaksi.

Sairaus on perinnöllinen. Periytymismekanismeja westiellä ei vielä tunneta, mutta sen on epäilty periytyvän autosomaalisesti väistyvästi ainakin manchesterinterriereillä, yorkshirenterriereillä, kääpiöwillakoirilla, kääpiöpinsereillä ja mopseilla. Sairautta esiintyy westeillä maassamme muutamia tapauksia vuosittain. Sairauden periytymistä westiellä tutkitaan tällä hetkellä ainakin USA:ssa.

Legg-Perthekseen sairastunutta koiraa ei tule käyttää jalostukseen, eikä sairaan jälkeläisen tuottanutta yhdistelmää tule toistaa.

LONKKANIVELN KASVUHÄIRIÖ

Rodulla esiintyy myös lonkkanivelen kasvuhäiriötä ja siitä aiheutuvaa nivelrikkoa. Vuosina 2009 – 2023 syntyneistä koirista virallinen lonkkakuvaustulos on 35 westiellä. Näistä tulos A on 6 koiralla (17%), tulos B on 8 koiralla (23%), tulos C on 11 koiralla (31%), tulos D on 8 koiralla (23%) ja tulos E on 2 koiralla (6%). 1994-2008 lonkkakuvattuja koiria oli 35 joiden tulokset olivat A on 6 koiralla (17%), tulos B on 15 koiralla (43%), tulos C on 9 koiralla (26%), tulos D on 4 koiralla (11%) ja tulos E on 1 koiralla (3%).

Lonkkakuvattujen koirien määrä on hyvin pieni, vain 1 % syntyneistä.

Kennelliiton koirarekisteriohjeen mukaan E-lonkkaista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Taulukko 11 . LONKKANIVELTILASTO 2009-2023 syntymävuoden vuoden mukaan

Lähde: KoiraNet jalostustietojärjestelmä

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä	Tutkittu	A	B	C	D	E
2009	566	2	1	0	0	0	3	1 %	67 %	33 %	0 %	0 %	0 %
2010	566	1	0	1	0	1	3	1 %	33 %	0 %	33 %	0 %	33 %
2011	464	0	0	0	0	0	0	0 %					
2012	478	1	1	2	1	0	5	1 %	20 %	20 %	40 %	20 %	0 %
2013	357	2	2	1	0	0	5	1 %	40 %	40 %	20 %	0 %	0 %
2014	360	0	1	3	0	0	4	1 %	0 %	25 %	75 %	0 %	0 %
2015	323	0	0	0	0	0	0	0 %					
2016	300	0	0	0	1	0	1	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %	0 %
2017	271	0	0	1	1	0	2	1 %	0 %	0 %	50 %	50 %	0 %
2018	280	0	0	0	1	0	1	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %	0 %
2019	227	0	0	1	1	0	2	1 %	0 %	0 %	50 %	50 %	0 %
2020	240	0	1	0	2	0	3	1 %	0 %	33 %	0 %	67 %	0 %
2021	220	0	1	2	1	0	4	2 %	0 %	25 %	50 %	25 %	0 %
2022	186	0	1	0	0	0	1	1 %	0 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2023	174	0	0	0	0	1	1	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %
Yhteensä	5012	6	8	11	8	2	35	1 %	17 %	23 %	31 %	23 %	6 %

KRANIOMANDIBULAARINEN OSTEOPATIA

Kraniomandibulaarista osteopatiaa (CMO) esiintyy lähes yksinomaan westiellä ja lähisukulaisilla skotlantinterriereillä ja cairnterriereillä, näistä westiellä tauti on selvästi yleisempi kuin sukulaisroduillaan.

CMO on alaleuan sairaus, johon liittyy kuumetta ja kipua. Sairaus havaitaan yleensä 4-7, harvemmin 8-9 kuukauden iässä pennun osoittaessa haluttomuutta pureskeluun. Muutaman päivän välein esiintyvien kipuja ja kuumekohtausten aikana pennun on vaikea syödä, mikä vaikuttaa koiran koko kehitykseen. Leukaan muodostuu ylimääräistä kudosta, joka edetessään tuntuu kyhmyinä. Sairauden vakavuus myös vaihtelee yksilöllisesti. Sairautta hoidetaan oireenmukaisesti kortisoni- ja antibioottivalmisteilla. Yleensä koira paranee 4-10 kuukaudessa.

Valkoisella länsiylämaanterrierillä CMO on Suomessa melko harvinainen, kaiken kaikkiaan jalostustoimikunnan tietoon on tullut alle 20 tapausta. CMO on kuitenkin nimenomaan westielle rotutyyppillinen sairaus ja esim. USA:ssa tauti on melko suuri ongelma. Yhdistys on osallistunut professori Hannes Lohen tutkimukseen, jossa on tunnistettu westiellä CMO:lle altistava geenimuoto. On olemassa geenitesti, jolla voidaan tutkia, onko koiralla taudille altistava geeni.

Koiraa, jolla on todettu CMO ei tule käyttää siitokseen, eikä sairaan jälkeläisen tuottanutta yhdistelmää tule toistaa.

Purentaviat ja hammaspuutokset

Valkoisella länsiylämaanterrierillä tulee olla leikkaava saksipurenta. Rodussa esiintyy ylä-, ala- ja tasapurentoja sekä kulmahampaiden virheasentoja. Lievät purentaviat ovat yleensä kosmeettisia, mutta vaikeammat purentaviat, esim. alakulmahampaiden pureutuminen kitalakeen, vaativat eläinlääkärin hoitoa. Tiukat purennat eivät ole rodussa iso ongelma, mutta koska kapeita leukoja esiintyy enenevässä määrin, riski niiden lisääntymiseen on. Purentaviat ovat perinnöllisiä, mutta periytymismekanismeja ei tunneta.

Rodulla esiintyy paljon hammaspuutoksia. Etenkin välihampaita (premolaarit) puuttuu useimmilta koirilta, monilta useitakin. Hammaspuutokset ovat selvästi perinnöllisiä, mutta periytymistapaa ei vielä tunneta. Mahdollisesti yhtäaikainen pyrkimys jalostuksessa lyhyehköön kuonoon ja koiran kokoon nähden suuriin hampaisiin on edesauttanut hammaspuutosten lisääntymistä. Tällä hetkellä kuitenkin esiintyy paljon pitkiä kuonoja aivan liian pieniä hampaita. Vaikka useammankaan hampaan puuttuminen ei yleensä pahemmin haittaa koiraa itseään, tulisi hammaspuutoksiin silti kiinnittää enemmän huomiota siitospareja valitessa. Välihammaspuutosten lisäksi esiintyy melko paljon myös poskihammaspuutoksia ja jopa etuhampaiden puutoksia tulee toisinaan vastaan.

Siitokseen ei tule käyttää koiraa, jolta puuttuu useampi kuin yksi etuhammas tai jolla on kapea alaleuka ja kulmahampaiden virheasento. Välihammaspuutoksille ei haluta asettaa enimmäismäärää jalostukseen käytettäville yksilöille, mutta ei ole järkevää yhdistää kahta koiraa, joilta molemmilta puuttuu lukuisia välihampaita.

HÄNTÄMUTKA

Synnyynnäiset häntämutkat vaihtelevat selvistä koukuista pieniin, sormin tunnistettaviin nystyröihin. Häntämutka on häntänikaman kasvuhäiriö, joka nykyasityksen mukaan liittyy luun muodostuksen häiriöön. Koiralla, jolla on synnyynnäinen häntämutka, voidaan joskus todeta myös muita luun muodostuksen häiriöitä, kuten alaleuan surkastumista, selkärangan nikamamuutoksia tai nivelten kasvuhäiriöitä.

Suomalaisilla westieillä häntämutkia esiintyy jonkin verran.

Koiraa, jolla on häntämutka, ei tule käyttää siitokseen.

VÄLIMUOTOISET SELKÄNIKAMAT

Välimuotoinen lanne-ristinikama on nikama, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Epämuodostuma on synnynnäinen ja perinnöllinen, mutta sen periytymismekanismeja ei vielä tunneta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen. Lannenikamien määrä voi myös olla poikkeava, nikamia voi olla yksi liikaa tai liian vähän. Välimuotoinen nikama altistaa lanne-ristiluuliitosalueen rappeutumalle, mikä voi aiheuttaa takaselän kipuja ja jopa takajalkojen halvausoireita. Westieillä on viime vuosina raportoitu muutama tapaus selkänikamamuutoksista.

SILMÄSAIRAUDET

Suomessa siitokseen käytettävien westieiden silmiä on tutkittu jo yli kahdenkymmenen vuoden ajan. Vanhimmat tutkimukset ovat kuitenkin epävirallisia puuttuvien tunnistusmerkintöjen vuoksi. Vuosina 2009-2023 rekisteröitiin yhteensä 5012 westiepentua. Syntyneistä silmätutkittujen osuus on 23 %. Tutkituista terveiden osuus oli 83 %, silmätauti jakautuivat 40 eri sairaudelle, ollen 0-3% osuuksilla näistä diagnosoiduista silmätautista. Silmätarkastuslausunto annetaan ECVO-lomakkeella. Lausunto kattaa kaikki silmän ja sitä ympäröivien rakenteiden muutokset”.

KUIVASILMÄISYYS

Kuivasilmäisyydessä (keratokonjunktivitis sicca) kyynelnesteen erityis heikkenee aiheuttaen silmään sarveiskalvon ja sidekalvon tulehdusta, kipua ja ajan kanssa jopa näkökyvyn heikkenemistä sarveiskalvon samentuessa. Useimmiten kuivasilmäisyyden taustalla on immunititeettijärjestelmän häiriöön liittyvä autoimmuunisairaus, eikä sen periytymismekanismeja tunneta. Myös aineenvaihduntasairaudet, toksiinit, tietyt lääkkeet, kyynelrahasen hermotuksen häiriöt tai trauma voivat aiheuttaa kyynelnesteen tuotannon heikkenemistä. Kuivasilmäisyys on yleinen sairaus; jopa 10 % koirista saattaa kärsiä jonkin asteisesta kyynelnesteen tuotannon heikkenemisestä. Kuivasilmäisyyttä esiintyy erityisesti pienillä roduilla, joilla on suuret ja ulkonevat silmät. Westie on kuitenkin yksi sairauden tyyppiroduista. Sairaus alkaa westieillä yleensä 4-7 -vuotiaana ja sitä esiintyy enemmän nartuilla kuin uroksilla.

Alussa oireena on sidekalvon punoitusta ja silmän rähmimistä. Rähmä on paksua, sitkeää ja silmän pintaan tarttuvaa. Koira siristelee, räpyttelee ja hankaa silmiä, koska silmät kutiavat ja ovat kipeät. Silmien kuivuus ja hankausärsytys altistavat sarveiskalvon haavoille ja tulehduksille, jolloin koira hankaa silmää entistä enemmän. Pitkään jatkuneessa ärsytyksessä sarveiskalvon pinta paksuuntuu ja samenee, mikä heikentää näkökykyä. Diagnoosi tehdään mittaamalla kyynelnesteen tuotto nk. Schirmerin kyyneltestillä. Normaaliarvo on 15-25 mm /min. Tulos 11-15 mm / min on alkava tai lievä kuivasilmäisyys. Tulos 6-10 mm/min on keskivaikea kuivasilmäisyys ja alle 6 mm/ min on vakava kuivasilmäisyystila. Hoitoon käytetään kyynelnesteen tuotantoa lisääviä lääkkeitä, kostutustippoja ja tarvittaessa leikkauksella voidaan ohjata sylkirauhanen laskemaan silmään. Vakavasta kuivasilmäisyydestä kärsivien koirien hoito on ainakin aluksi työlästä. Lääkkeitä joudutaan käyttämään useita kertoja päivässä ja usein montaa lääkettä samanaikaisesti usean viikon ajan, ennen kuin tuloksia on odotettavissa. Yleensä 2 kk sisällä todetaan onko lääkkeitä tehoa vai ei. Useimmiten lääkitystä joudutaan jatkamaan koko koiran eliniän.

Koska sairaus puhkeaa yleensä hieman vanhempana, on yksilöä valitettavasti voitu jo käyttää jalostukseen. Kuivasilmäistä yksilöä ei kuitenkaan tietoisesti tule käyttää siitokseen.

PERINNÖLLINEN HARMAAKAIHI

Katarakta eli perinnöllinen harmaakaihi on valoa läpäisemätön tiivistymä silmän linssissä. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihiasamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmäsairauksien varalta tehtävässä silmätutkimuksessa.

Kaihi voi olla synnynnäinen (juveniili katarakta), jolloin se voidaan havaita jo alle 8-viikkoisena tai "hankittu", eli myöhemmin ilmaantuva, jolloin se voi tulla esiin missä iässä tahansa. Perinnöllisen harmaakaihin lisäksi hankittuja kaihimuutoksia voivat aiheuttaa myös esim. vanhuus, diabetes ja traumat (esim. kissan kynnen raapaisu). Tavallisin periytymismalli eri roduilla on resessiivinen, sukupuolesta riippumaton, mikä tarkoittaa sitä, että sairas koira on saanut viallisen geenin molemmilta vanhemmiltaan eikä koiran sukupuoli vaikuta sairastumiseen. Vain toiselta vanhemmalta saatuna viallinen geeni tekee koirasta kaihin kantajan, mutta koira ei itse sairastu. Periytymismallia westiellä ei ole varmistettu. Kaihi itsessään ei aiheuta kipua, mutta pitkälle kehittyneeseen kaihiin liittyy usein silmän tulehdustiloja, jotka ovat kivuliaita ja vaativat hoitoa. Kaihi on mahdollista hoitaa leikkauksella.

Vuosittain westeillä todetaan tutkituista yksilöistä muutamia kaihitapauksia, myös synnynnäistä muotoa (juveniili katarakta) sairastavia koiria on tavattu.

Kataraktaa sairastavaa koiraa ei tule käyttää siitokseen.

Kataraktaan liittyvät Y-suturat

Linssi muodostuu koko koiran eliniän kasvamalla laidoilta keskelle päin. Laidalta keskelle kulkeutuvat solut kohtaavat keskellä linssiä Y-muotoisissa saumakohdissa eli suturoissa. Tiivistymät Y-suturoissa annetaan anteeksi silmätarkastuksessa, koska niiden esiintymistä on seurattu pidemmän aikaa ja ne näyttävät harvoin etenevän. Jalostuksessa ei kahta Y-suturaista koiraa silti suositella yhdistettäväksi, jottei aiheuteta pahenevia muutoksia jälkipolvilla. Y-sutura muutokset näkyvät nykyään kennelliiton KoiraNet-järjestelmässä, Muu vähämerkityksellinen kaihi merkinnällä.

Westieillä on otettu käyttöön 2009 hyväksytyssä Jalostuksen tavoiteohjelmassa suositus silmätarkastuksen uusimisesta koiran täytettyä 5 vuotta (suositus muutettiin myöhemmin muotoon "ei saa olla 5 vuotta vanhempi tutkimustulos"). Tällä pyritään selvittämään, etenevätkö nuorena havaitut Y-suturamuutokset ja muut kaihimuutokset westieillä. Toistaiseksi uusintatutkimuksia on vielä liian vähän, jotta niistä voitaisiin tehdä johtopäätöksiä.

RETINAN DYSPLASIA

Verkkokalvon kehityshäiriö, jossa verkkokalvo liikakasvun vuoksi poimuuntuu ja voi repeillä. Verkkokalvon muutokset jaetaan kolmeen muotoon.

- 1) Multifokaali RD (mRD), jossa verkkokalvolla on yksittäisiä poimuja (useimmiten 1-5 poimua), jotka eivät vaikuta koiran näkökykyyn. Muutokset eivät yleensä etene iän myötä, vaan voivat jopa vähentyä.
- 2) Geograafinen RD (gRD), jossa muutokset ovat suurempia ja näkökyky heikentynyt. Muuntunut alue voi myös iän myötä rappeutua enemmän.
- 3) Totaali RD (tRD), jossa verkkokalvo kokonaan irronnut ja koira on synnynnäisesti sokea.

Retinan dysplasia voi aiheuttaa silmään myös kaihin, silmän sisäistä verenvuotoa tai silmänpaineen nousua (glaukooma). Verkkokalvon dysplasian on todettu usealla rodulla periytyvän väistävasti (eli viallinen geeni on saatu molemmilta vanhemmilta, jotka ovat taudin kantajia), mutta periytymismalli westieillä ei ole tiedossa. Vielä ei ole riittävästi tietoa siitä, periytyvätkö eri muodot yhdessä, eli altistaako koiran mRD muutos sen jälkeläiset vakavammille taudin muodoille.

Koiraa, jolla on mRD voidaan käyttää siitokseen, kunhan siitoskumppanilla ei ole retinan dysplasiamuutoksia. Koiraa, jolla on todettu gRD tai tRD ei tule käyttää jalostukseen.

Persistoiva pupillaarimembraani

Persistoiva pupillaarimembraani (PPM) on synnynnäinen ja perinnölliseksi oletettu silmän kehityshäiriö, jossa sikiökautinen silmän linssiä ruokkiva verisuoniverkko (pupillaarimembraani) ei häviä normaalisti syntymän aikoihin tai muutaman kuukauden ikään mennessä. Sairaus ei lievemmissä muodoissa haittaa yksilöä. PPM muutokset eivät häviä koskaan, mutta eivät pahenekaan. Periytymismalli westieillä ei ole tiedossa.

Pelkästään iiriksessä olevat jäänteet (iris-iris muutos) ovat tavallisia (normaali löydös) ja koiraa voi käyttää siitokseen, kunhan jalostuskumppanilla ei ole PPM-muutoksia.

Punkta atresia (kyynelkanavan aukon puuttuminen)

Kyynelneste kulkee silmästä kyynelkanavaa pitkin nenäonteloon. Joskus limakalvo sulkee kyynelkanavan suuaukon yläluomessa ja/tai alaluomessa. Yläluomen aukon puuttuminen ei yleensä oireile, mutta alaluomen aukon puuttuminen aiheuttaa usein lisääntyntä kyynelvuotoa, mikä huomataan tyypillisinä punaisina juovina silmien alla. Mikäli koira ei oireile, ei tilanteeseen tarvitse puuttua. Jos silmävuoto on haitallisen runsasta, voidaan kyynelkanavan aukot avata kirurgisesti. Silmätarkastuksissa on vasta viime vuosina alettu merkitä puutteelliset kyynelkanavan aukot ja muutamia tapauksia on westieilläkin jo tarkastuksissa tullut ilmi.

Taulukko 12. SILMÄTUTKIMUSTILASTO 2009–2023 syntymävuoden mukaan.

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2009	566	153	27 %	136	89 %
2010	566	146	26 %	131	90 %
2011	464	111	24 %	101	91 %
2012	478	116	24 %	100	86 %
2013	357	101	28 %	97	96 %
2014	360	74	21 %	61	82 %
2015	323	72	22 %	66	92 %
2016	300	65	22 %	58	89 %
2017	271	60	22 %	57	95 %
2018	280	62	22 %	51	82 %
2019	227	48	21 %	43	90 %
2020	240	59	25 %	55	93 %
2021	220	57	26 %	50	88 %
2022	186	21	11 %	18	86 %
2023	174	8	5 %	7	88 %
Yhteensä	5012	1153	23 %	1031	89 %

Taulukko 13. Silmädiagnoosit 2009-2023 syntyneistä

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta.

Silmädiagnoosit 2009-2023 syntyneistä	Esiintymiä
Ahyaloidea jäännös, Todettu	1
Caruncular trichiasis, Todettu	2
Distichiasis, todettu	16
Distichiasis/Ektooppinen cilium, Todettu	1
Ei todettu perinnöllisiä silmätauteja	1637
Ektooppinen cilium, Todettu	1
Kaihi laajuus, Kohtalainen	6
Kaihi laajuus, Laaja	3
Kaihi laajuus, Lievä	22
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, Epäilyttävä	41
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, Todettu	6
Kortikaalinen katarakta, Epäilyttävä	11
Kortikaalinen katarakta, Todettu	29
Kuivasilmäisyys, Todettu	1
Lasiainen rappeuma, Epäilyttävä	1
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, Todettu	2
Muu iris sairaus, Epäilyttävä	1
Muu verkkokalvon sairaus, Epäilyttävä	1
Muu vähämerkityksellinen kaihi, Todettu	34
Nukleaarinen katarakta, Todettu	5
PHTVL/PHPV, Sairauden aste 1	3
PHTVL/PHPV, Sairauden aste 2 - 6	1
Posterior polaarinen katarakta, Epäilyttävä	2
Posterior polaarinen katarakta, Todettu	10
PPM, Diagnoosi avoin	27
PPM, iris-iris, Todettu	5
PPM, iris-kornea, Todettu	1
PPM, iris-linssi, Diagnoosi avoin	1
PPM, iris-linssi, Todettu	1
Punktaatti katarakta, Epäilyttävä	2
Punktaatti katarakta, Todettu	3
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, Todettu	10
RD, Diagnoosi avoin	2
RD, geograafinen, Diagnoosi avoin	1
RD, geograafinen, Todettu	1
RD, multifokaali, Todettu	60
Silmämuutosten vakavuus, Kohtalainen	4
Silmämuutosten vakavuus, Lievä	19
Synnynnäinen katarakta, Diagnoosi avoin	1
Synnynnäinen katarakta, Todettu	5
Trichiasis, Todettu	3

MUITA WESTIEILLÄ ESIINTYVIÄ SAIRAUKSIA JA VIKOJA

PIILOKIVEKSISYYS

Kivekset kehittyvät sikiöaikana vatsaontelossa ja laskeutuvat nivuskanavaa pitkin kivespussiin syntymän jälkeen. Piilokiveksisyydellä eli kryptorkismillä tarkoitetaan sitä, että toinen tai molemmat kivekset ovat jääneet vatsaonteloon tai matkan varrelle nivuskanavaan. Usein kivekset ovat laskeutuneet jo luovutusiässä, mutta laskeutuminen voi kestää kauemminkin, eikä lopullista diagnoosia piilokiveksisyydestä tehdä ennen 6 kuukauden ikää. Kivesten laskeutuminen ruumiinontelon ulkopuolelle on välttämätöntä, koska siittiötuotanto edellyttää ruumiinlämpöä alemmaa lämpötilaa. Liian korkean lämpötilan vuoksi laskeutumatta jäänyt kives ei tuota elinkykyisiä siittiöitä ja altistuu myös kiveskasvaimille, joita esiintyy piilokiveksissä yli 10 kertaa useammin kuin normaalisti laskeutuneissa kiveksissä.

Piilokiveksisyys on valkoisella länsiylämaanterrierillä kaikkialla maailmassa yleinen perinnöllinen vika. Tarkkaa periytymismallia ei tunneta. Kivesvikaisuus periytyy sekä isän että emän kautta.

Piilokiveksistä koiraa ei saa käyttää jalostukseen

NAPATYRÄ

Napatyrä johtuu navan seudun vatsan seinämän puutteellisesta sulkeutumisesta. Napatyrä huomataan muutaman viikon ikäisellä pennulla pehmeänä pattina navan kohdalla. Pieni napatyrä, joka sisältää vain rasvaa, ei vaadi yleensä hoitoa. Lievä napatyrä voi myös korjaantua itsestään pennun kasvaessa. Napatyrä voi olla myös suurempi ja sisältää suolen osia. Napatyrää pidetään perinnöllisenä vikana.

Koiraa, jolla on leikkaushoitoa vaatinut napatyrä, ei tule käyttää siitokseen.

NIVUSTYRÄ

Yleensä tyrä tuntuu jo pentuna, mutta saattaa pahentua tai tulla selvemmin esille esim. nartun tiineyden aikana. Sekä uroksilla että nartuilla on kummassakin nivusessa syvä, kapea nivuskanava. Jos aukko on jäänyt kehityksen aikana liian suureksi, voi jokin suolen mutka luiskahtaa kanavan liian suuresta aukosta, nartuilla joskus myös osa toista kohdunsarvea. Silloin nivusessa tuntuu pehmeä aristamaton patti. Tyrän sisältö saadaan työnnettyä takaisin vatsaonteloon, mutta se pullahtaa helposti takaisin. Nivustyrän hoito on leikkaus. Uroskoiralla voi joskus tyräpussissa olla myös kives, jolloin se on syytä poistaa leikkauksen yhteydessä. Joissain tapauksissa nivustyrä voi itse kuroutua umpeen. Periytymismalli on selvittämättä, mutta nivustyrä on selvästi perinnöllinen. Leikattu tyrä ei vaikuta koiran elämään.

Koiraa, jolla on leikattu nivustyrä ei tule käyttää jalostukseen.

KEUHKOFIBROOSI

Idiopaattinen keuhkofibroosi (IPF) on keuhkojen sidekudostumisesta johtuva sairaus, jota esiintyy valkoisilla länsiylämaanterriereillä muita rotuja enemmän. Sairauden kehittymiseen johtavat tekijät tunnetaan toistaiseksi puutteellisesti. Keuhkofibroosi on sairaus, jossa keuhkojen keuhkokudos tuntemattomasta syystä korvautuu vähitellen arpikudoksella (sidekudostuu). Sidekudostuminen aiheuttaa hapetuksen heikkenemistä, mikä ärsyttää hengitysteitä ja aiheuttaa yskää. Oireet alkavat noin 9 vuoden iässä ja ilmenevät aluksi väsymisenä, rasituksen sietokyvyn heikkenemisenä ja yskimisenä rasituksessa. Myöhemmin yskä, hengitysvaikeudet ja läähätys vaivaavat myös levossa. Oireet eivät ole yksinomaan keuhkofibroosiin liittyviä, vaan muutkin sairaudet aiheuttavat samankaltaisia oireita.

Keuhkofibroosiin ei ole parantavaa hoitoa. Oireita voidaan helpottaa lääkityksellä, mutta silti keskimääräinen ennuste eliniälle taudin diagnoosin jälkeen on noin yksi vuosi. Keuhkofibroosia esiintyy lähes yksinomaan westiellä. Suomessa on viime vuosina löydetty useita tapauksia. Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisessä tiedekunnassa on tehty keuhkofibroosista westieillä kaksi väitöskirjaa: ELT Liisa Lilja-Maula 2014 ja ELT Henna Laurila 2015. Idiopaattinen keuhkofibroosi kuuluu myös Hannes Lohen tutkimusprojekteihin.

Hengitystiesairauksiin kuolleita koiria on 18 koiraa, 5 urosta ja 13 narttua. Koirat ovat syntyneet 1991-2013. Keuhkofibroosiin varmuudella kuolleena todettuja on 11 koiraa (61%), todennäköisesti keuhkofibroosiin kuolleita on 1 koira (6%) ja hengitystiesairauteen kuolleita joissa syytä ei ole kerrottu, on 6 koiraa (33%).

Taulukko 14.

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta.

	Kuolinsyy - Hengitystiesairaus		
	Keuhkofibroosi (todettu)	Keuhkofibroosi (todennäköisin)	ei kerrottu
1991		1	
1995	1		
1997	1		
2001	1		
2002			1
2005	1		2
2007	1		1
2008	2		1
2009	1		
2010	2		1
2013	1		

WHITE-SHAKER -SYNDROOMA

White shaker -syndrooma (kortikosteroidiresponsiivinen tärinäsyndrooma) on lievä pikkuaivojen tulehdussairaus. Sairaus ilmenee yleistyneenä tärinänä ja tärinän vuoksi koiran voi olla vaikeaa esimerkiksi juoda, syödä tai ulostaa. Tyypillisesti tauti puhkeaa nuorilla, 5 kuukauden - 3 vuoden ikäisillä koirilla. Vaikka valkoiset rodut sairastuvat muita useammin, esiintyy sairautta kaikenikäisillä koirilla. Mahdollisesti kyseessä on autoimmuunisairaus. Sairautta hoidetaan tärinää lieventävällä lääkityksellä ja koira paranemisennuste on hyvä. Sairauden periytymisestä ei ole tietoa. Koiraa, jolla on todettu white shaker -syndrooma, ei tule käyttää jalostukseen.

GLOBOIDISOLU LEUKODYSTROFIA

Globoidisolu leukodystrofia (Krabben tauti, GCL) on etenevä keskushermoston rappeumasairaus, joka johtaa kuolemaan yleensä alle 6 kuukauden iässä. Oireet alkavat noin 3 kuukauden iässä ja niitä ovat esim. tärinä, kaatuilu, vaikeudet kävelyssä. Suomessa on tullut tietoon vain yksi westiepentue, mutta tautia esiintyy eri puolilla maailmaa. Sairaus periytyy autosomaalisesti resessiivisesti, mikä tarkoittaa sitä, että sairas koira on saanut viallisen geenin molemmilta vanhemmiltaan, jotka siis kumpikin ovat taudin kantajia. Taudin aiheuttava geenimutaatio on paikannettu ja geenivirheen testaamiseen on olemassa geenitesti.

Koiraa, jonka jälkeläisellä on todettu globoidisolu leukodystrofia, voidaan käyttää jalostukseen vain, mikäli parituskumppani on geenitestillä todettu olevan geenivirheestä vapaa.

ADDISONIN TAUTI

Lisämunuaisen kuorikerroksen vajaatoiminta eli Addisonin tauti on nuorilla ja keski-ikäisillä koirilla esiintyvä sairaus. Nartuilla on kaksinkertainen riski sairastua Addisonin tautiin verrattuna uroksiin. Valkoinen länsiylämaanterrieri kuuluu rotuihin, joilla on muita rotuja suurempi riski sairastua tautiin, mutta westielläkin sairaus on silti harvinainen. Addisonin tautiakin pidetään pääasiassa immuunijärjestelmän häiriöihin liittyvänä sairautena.

Oireet Addisonin taudissa ovat epämääräisiä ja samankaltaisia oireita on hyvin monissa sairauksissa. Tyypillisiä oireita ovat oksentelu, ripuli, ruokahaluttomuus, väsymys ja laihtuminen. Stressi (kuten sairastelu, juoksuaika, elämänmuutokset) pahentaa oireita. Lisämunuaisen kuorikerros tuottaa hormoneja (mineralokortikoideja, glukokortikoideja), jotka säätelevät elimistön sokeri- ja elektrolyyttitasapainoa. Näiden hormonien puutteessa elektrolyyttitasapainon häiriöt aiheuttavat elimistöön nestehukkaa, verenpaineen laskua, munuaisten toiminnan heikkenemistä ja sydämen toimintahäiriöitä. Pahimmillaan tila johtaa ns. Addisonin kriisiin, joka on henkeä uhkaava tila ja vaatii tehohoitoa sairaalassa. Tautia hoidetaan korjaamalla elimistön neste- ja elektrolyyttitasapaino nesteytyksellä ja puuttuvien hormonien korvauslääkityksellä. Ennuste taudissa on hyvä, kun tasapaino lääkityksessä löydetään ja lääkitystä noudatetaan tarkoin.

Addisonin tautiin sairastunutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

MAKSASHUNTIT

Veri kulkee normaalisti vatsaontelon elimistä maksaan, joka puhdistaa veren ennen sen paluuta sydämeen ja uudelleen kiertoon. Synnynnäisissä maksashuntissa koiralla on ylimääräinen suoniyhteys, mistä johtuen suolistosta palaava veri ohittaa maksan puhdistumatta. Oireet ilmenevät yleensä alle 1 vuoden iässä ja johtuvat siitä, että suolistosta peräisin olevat myrkylliset aineenvaihduntatuotteet (lähinnä ammoniakki) ja bakteerit pääsevät suoraan verenkiertoon. Tyypillisiä oireita ovat tylsistynyt käytös, pään painaminen jotain vasten, hysteerinen haukkuminen, kohtaukset ja epänormaali aggressio. Usein oireet ilmenevät selvemmin ruokailun jälkeen. Lisäksi esiintyy oksentelua, ripulia, syömättömyyttä, lisääntyntä juomista ja pissaamista, toistuvia virtsatie-infektioita ja heikkoa kasvua. Maksashunttia voidaan epäillä iän, oireiden ja verinäytetulosten perusteella ja diagnoosi varmistetaan varjoainekuvauksella ja ultraäänitutkimuksella. Suositeltava hoito on leikkaus, jossa ylimääräinen suoni suljetaan. Ruokavaliota ja lääkitystä käytetään tukihoitona ennen leikkausta. Jalostustoimikunnan tietoon on tullut Suomessa muutama maksashunttitapaus.

PYRVAATTIKINAASIN PUUTOS

Pyrvaattikinaasin puutos veren punasoluissa aiheuttaa solujen ennenaissen tuhoutumisen ja vaikean anemian. Anemiassa ikenet ovat kalpeat, sydämen syke on normaalia nopeampi ja koiraa vaivaa yleinen heikkous. Maksa ja perna voivat olla suurentuneet ja yleensä yhden vuoden iässä luiden tiheys (erityisesti pitkien luiden ja kallon) voi olla röntgentutkimuksessa alentunut. Sairaus puhkeaa yleensä 4 kuukauden ja yhden ikävuoden välillä, mutta sairautta ei välttämättä huomata kuin myöhemmällä iällä, jos ainoa selvä merkki on anemia. Paranemisennuste vaihtelee. Puryvaattikinaasin puutos periytyy autosomaalisti resessiivisesti, mikä tarkoittaa sitä, että sairas koira on saanut viallisen geenin molemmilta vanhemmiltaan, jotka siis kumpikin ovat taudin kantajia. Viallisen geenin tunnistamiseksi on olemassa geenitesti. Suomessa ei tietoon ole tullut yhtään puryvaattikinaasin puutosta.

Koiraa, jonka jälkeläisellä on todettu pyruvaattikinaasin puutos, voidaan käyttää jalostukseen vain, mikäli parituskumppani on geenitestillä todettu olevan geenivirheestä vapaa.

VON WILLEBRADTIN TAUTI

Von Willebrandtin tauti on periytyvä sairaus, joka ilmenee veren von Willebrandt -hytymistekijän puutteellisuutena ja/tai rakenteellisena poikkeavuutena. Tästä johtuen verenvuodon tyrehtyminen heikkenee merkittävästi. Oireita ovat verenvuodot ikenistä, nenästä, virtsassa ja sisäelimissä. Pienetkin

aavat ja naarmut vuotavat kauan ja voivat johtaa hengenvaaralliseen verenvuotoon tai sisäiseen verenvuotoon. Suomessa ei tietoon ole tullut yhtään tautiin sairastunutta.

SYDÄNVIAT

Westietä voidaan pitää sydänsairauksien suhteen terveenä rotuna.

Tavallisimmat synnynnäiset sydänsairaudet

Synnynnäisiä sydämvikoja on kaikista koirista noin 1 %:lla. Alle vuoden ikäisillä koirilla suurin osa sydänsairauksista on synnynnäisiä ja valtaosa synnynnäisistä sydänvioista on myös perinnöllisiä. Useimmiten synnynnäistä sydänvikaa epäillään rokotusten yhteydessä sydämen sivuäänien perusteella. Lievät synnynnäiset muutokset eivät välttämättä aiheuta oireita koko koiran elinaikana. Vakavat muutokset taas aiheuttavat oireita yleensä jo alle vuoden iässä. Tavallisimpia oireita ovat yskä ja hengitysvaikeudet, kun nestettä kerääntyy keuhkoihin, alentunut rasituksen sieto, vatsan turpoaminen, tajuttomuustilat, ruokahaluttomuus ja laihtuminen. Suurimmassa osassa oireilevista synnynnäisistä sydänvioista ennuste on varauksellinen, ja omistajan on syytä valmistautua lemmikin tavanomaista lyhyempään elinkaareen.

Pulmonaalistenoosi eli keuhkovaltimoläpän ahtauma on tavallisin synnynnäinen sydämvika pienillä roduilla. Läpän epämuodostuman vuoksi sydämen oikea kammio joutuu työskentelemään normaalia voimakkaammin, mikä johtaa sydämen seinämän paksuuntumiseen. Lievät tapaukset voivat pysyä oireettomina. Vakavissa tiloissa oireina on hengästymistä, alentunutta rasituksensietoa ja pyörtyilyä. Leikkauksia ei vielä tehdä Suomessa, mutta lääkehoidolla voidaan lievittää oireita.

Patentti ductus arteriosus (PDA) on pienikokoisilla koiraroduilla melko yleinen sydämvika, jossa sikiöaikainen verisuoni aortan ja keuhkovaltimon välillä ei sulkeudu normaalisti syntymän yhteydessä. Virheellinen suonitus kuormittaa keuhkovaltimoa ja sydämen vasenta puolta. Leikkaushoito on mahdollinen (joskin vaativa ja riskialtiskin operaatio), ja onnistuneen leikkauksen jälkeen koira voi elää normaalin elinkaaren oireettomana.

Falot'in tetralogia on vakava, mutta harvinainen sydänsairaus, jossa sydämessä on yhtä aikaa useampi rakenteellinen poikkeavuus. Jotkut yksilöt pysyvät pitkään lieväoireisina, mutta tavallisesti ennuste on huono.

Hankitut sydänsairaudet

Hankitulla sydänsairaudella tarkoitetaan myöhemmällä iällä kehittyviä sydänsairauksia, termi ei viittaa ns. elintasosairauksiin, toisin kuin ihmisillä. Krooninen läppävikä on yleisin aikuisen koiran sydänsairaus. Sitä tavataan etenkin pienikokoisilla koiraroduilla, joskin terriereillä selvästi vähemmän kuin muilla pienillä roduilla. Yli kymmenvuotiaista koirista (kaikki rodut yhteensä) kroonista läppävikää tavataan lähes joka kolmannella. Alkuvaiheessa havaitaan sydämessä sivuääni, mutta koira on oireeton. Tauti etenee vähitellen johtaen lopulta sydämen vajaatoimintaan, jolloin nestettä kertyy keuhkoihin ja muualle elimistöön veren pakkautuessa laskimoihin. Tavallisimmat oireet ovat yskä, etenkin öisin, heikko rasituksen sietokyky ja hengitysvaikeudet. Lääkehoidolla koira voi tulla toimeen vielä vuosia oireiden ilmaantumisen jälkeen.

Koiraa, jolla on sydämvika, ei tule käyttää jalostukseen. On suositeltavaa olla toistamatta yhdistelmää, joka on tuottanut synnynnäistä sydänvikaa sairastavan jälkeläisen.

4.3.3. YLEISIMMÄT KUOLINSYYT

Westiekerho on pyrkinyt keräämään tietoa koiranomistajilta westieiden kuolinsyistä ja eliniästä, mutta tietoa on kertynyt erittäin vähän. Rakkaan lemmikin kuollessa ei sen terveystietojen lähettäminen ole ehkä päällimmäisenä ajatuksena ja myöhemmin omistajia on enää vaikea tavoittaa, mikäli he lemmikin poismenon jälkeen eivät enää jatka jäsenyyttään kerhossa. Westiekerho maksaa omistajan puolesta alle 10-vuotiaana ilman tiedossa olevaa syytä kuolleen westien ruumiinavauksen.

Kennelliiton Koiranet jalostustietojärjestelmässä on kuolleeksi ilmoitettu 1008 westietä (vuonna 1988 – 2022 syntyneistä koirista). Näistä 158 koiralla ei ole ilmoitettua kuolinsyytä ja 258 koiran kohdalla lopetussyyksi on ilmoitettu "vanhuus". Vanhuuden vuoksi lopetetusta koirista osa on kuitenkin ollut jopa reilusti alle 10-vuotiaita, joten westien kohdalla pelkkä vanhuus ei liene ainoa syy lopetukseen. Ilman sairauden diagnosointia on ilmoitettu lopetetuksi 64, ja ilman diagnosointia kuolleeksi 27. Noin 467 koiralla on ilmoitettu kuolinsyyksi jonkinlainen sairaus. Näistä erilaisiin kasvainsairauksiin kohtalaisen korkealla keski-ikäällä on kuollut 170. Muista kuolinsyistä voidaan mainita iho- ja korvasairaudet (35), virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus (28), maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus (39) ja luusto- ja nivelsairaus (27). Huomattavaa on, että hengitystiesairauksiin kuolleiden (32) keski-ikä on 13 vuotta 1 kk nuorimman ollessa 8 vuotta 4 kuukautta ja vanhimman miltei 17 vuotta 8 kuukautta, kun taas sydänsairauksiin kuolleiden (22) keski-ikä on 10 vuotta 6 kuukautta, mutta ikähaitari vaihtelee 4 kuukaudesta yli 15 vuoteen.

Kaiken kaikkiaan westie on pitkäikäinen rotu, eivätkä 15-vuotiaat hyväkuntoiset vanhukset ole mitenkään harvinaisuus rodussa. Koiranetin kuolinsyytilastossa keskimääräinen elinikä on kuitenkin vain reilu 11 vuotta. Todennäköisesti tilastollista keski-ikää alentaa se, että nuorena johonkin tiettyyn sairauteen kuolleet ilmoitetaan herkemmin, kuin pitkän iän eläneet jonkun tyypillisen vanhan koiran sairauden (esim. kasvaimet ja "vanhuus") vuoksi lopetetut.

Taulukko 15. Yleisimmät kuolinsyyt ja kuolleiden keski-ikä.

Lähde: Koiranet jalostustietokanta vuoden 2022 loppuun.

Kuolinsyy	Yhteensä	Keskim. elinikä
Hengitystiesairaus	32	13 vuotta 1 kuukautta
Hermostollinen sairaus	7	8 vuotta 0 kuukautta
Iho- ja korvasairaudet	36	8 vuotta 5 kuukautta
Immunologinen sairaus	4	6 vuotta 5 kuukautta
Kadonnut	1	6 vuotta 2 kuukautta
Kasvainsairaudet, syöpä	170	11 vuotta 7 kuukautta
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	28	11 vuotta 6 kuukautta
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	69	14 vuotta 0 kuukautta
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	2	7 vuotta 5 kuukautta
Luusto- ja nivelsairaus	27	11 vuotta 3 kuukautta
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	39	11 vuotta 4 kuukautta
Muu sairaus, jota ei ole listalla	63	10 vuotta 6 kuukautta
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	3	1 vuotta 4 kuukautta
Selkäsairaus	3	8 vuotta 3 kuukautta
Silmäsairaus	3	14 vuotta 4 kuukautta
Sisäeritysrauhasten sairaus	22	10 vuotta 10 kuukautta
Sydänsairaus	23	10 vuotta 6 kuukautta
Tapaturma tai liikennevahinko	46	5 vuotta 6 kuukautta
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	266	13 vuotta 11 kuukautta
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	30	10 vuotta 11 kuukautta
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	164	11 vuotta 4 kuukautta
Kaikki yhteensä	1038	11 vuotta 9 kuukautta

4.3.4. LISÄÄNTYMINEN

Valkoinen länsiylämaanterrieri ei rakenteellisesti ole riskisynnyttäjä. Rodussa kuitenkin esiintyy synnytyso ongelmia kuten polttoheikkoutta. Jalostustoimikunnan vuosittaisella pentuekyselyllä on pyritty keräämään tietoa myös keisarinleikkauksien yleisyydestä rodussa. Kyselylomake on uudistettu, ja sitä tullaan vielä tarkentamaan lisääntymisominaisuudet- ja käyttäytyminen huomioon ottaen.

Lisääntymiskäyttäytymisestä (mm. astumishalukkuudesta ja -käyttäytymisestä, emokäyttäytymisestä, imettämisa ajasta) tai kiimakierron pituuksista (eli juoksujen väli) ei toistaiseksi ole kerättyä tietoa. Myös tähän pyritään saamaan lisätietoa pentuekyselyn uudistamisen myötä. Näppituntuma kuitenkin on, että astumiset ovat pääsääntöisesti luonnollisia eikä pentujen hoidossa yleensä esiinny ongelmia. Jalostuksessa tulisi aina suosia luonnollisesti synnyttäviä narttuja ja itse astuvia uroksia. Narttua, joka esim. polttoheikkouden tai rakenteellisen poikkeavuuden takia ei kykene normaaliin synnytykseen, ei suositella siitokseen yhden keisarinleikkauksen jälkeen. Uroksia, jotka eivät ole kyenneet astumaan normaalisti tai joilla on puutteellinen sukuvietti, ei tule käyttää jalostukseen.

Taulukko 16. Rodun keskimääräinen pentuekoko ja sen kehitys.

Lähde: Koiranet jalostustietokanta.

Vuosi	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Pentuekoko	3,3	3,4	3,4	3,7	3,6	3,6	3,7	3,6	3,7	3,7	3,9

Vuosi	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
Pentuekoko	3,8	3,5	3,5	3,7	3,9	3,8	3,7	3,9	3,7	3,6	3,5

Vuosi	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	1992	1991	1990
Pentuekoko	3,7	3,8	3,5	3,3	3,8	3,8	3,5	3,1	3,6	4,1	3

1990-2022	3,6
-----------	-----

Taulukko 17. Keisarinleikkauksiin päätyneet synnytykset.

Lähde: Westiekerhon pentuekyselyt. Tämä taulukko näyttää keisarinleikkaukset vain vuoteen 2009 asti, koska kasvattajat ovat vastanneet huonosti pentuekyselyihin ja myöhemmiltä vuosilta tietoja on saatu liian vähän todellisen tilanteen esittämiseksi.

Vuosi	Pentueita rekisteröity/ v	Kyselyn Pentueet	Vastaus %	Synnytyksen kulku					
				Normaali	Normaali %	Sektio	Sektio %	Ei kerrottu	Ei kerrottu %
2022	55	6	11 %	5	83 %	1	17 %	0	0 %
2021	64	18	28 %	15	83 %	3	17 %	0	0 %
2020	69	17	25 %	14	82 %	3	18 %	0	0 %
2019	59	14	24 %	11	79 %	3	21 %	0	0 %
2018	78	17	22 %	14	82 %	3	18 %	0	0 %
2017	70	8	11 %	5	63 %	3	38 %	0	0 %
2016	80	15	19 %	12	80 %	3	20 %	0	0 %
2015	89	7	8 %	5	71 %	2	29 %	0	0 %
2014	91	31	34 %	28	90 %	3	10 %	0	0 %
2013	103	25	24 %	17	68 %	8	32 %	0	0 %
2012	109	Kyselyä ei tehty							
2011	129	41	32 %	32	78 %	9	22 %	0	0 %
2010	140	35	25 %	31	89 %	4	11 %	0	0 %
2009	140	55	39 %	33	60 %	6	11 %	16	29 %
2008	129	60	47 %	39	65 %	9	15 %	12	20 %
2007	135	63	47 %	44	70 %	11	17 %	8	13 %
2006	127	66	52 %	52	79 %	9	14 %	5	8 %
2005	100	41	41 %	38	93 %	2	5 %	1	2 %
2004	79	7	9 %	5	71 %	2	29 %	0	0 %
2003	86	Kyselyä ei tehty							
2002	76	12	16 %	8	67 %	4	33 %	0	0 %
2001	62	24	39 %	12	50 %	5	21 %	7	29 %
2000	59	22	37 %	11	50 %	11	50 %	0	0 %
1999	61	17	28 %	9	53 %	7	41 %	1	6 %
1998	51	37	73 %	28	76 %	6	16 %	3	8 %
1997	56	26	46 %	18	69 %	7	27 %	1	4 %
1996	54	28	52 %	20	71 %	3	11 %	5	18 %
1995	52	28	54 %	18	64 %	4	14 %	6	21 %
1994	50	45	90 %	26	58 %	8	18 %	11	24 %
1993	55	36	65 %	18	50 %	12	33 %	6	17 %
1992	48	23	48 %	18	78 %	2	9 %	3	13 %
1991	30	12	40 %	6	50 %	2	17 %	4	33 %
1990	33	11	33 %	6	55 %	1	9 %	4	36 %
Yhteensä	2619	847	32 %	598	71 %	156	18 %	93	11 %

4.3.5. SAIRAUKSILLE JA LISÄÄNTYMISONGELMILLE ALTISTAVAT ANATOMISET PIIRTEET

Valkoisella länsiylämaanterrierillä ei ole altistavia anatomisia piirteitä jotka vaikeuttaisi lisääntymistä. On havaittu että muutamilta yksilöiltä puuttuu sukupuolivietti kokonaan. Yksilöitä löytyy molemmista sukupuolista.

4.3.6. YHTENVETO RODUN KESKEISIMMISTÄ ONGELMISTA TERVEYDESSÄ JA LISÄÄNTYMISSÄ

Rodun suurin terveydellinen ongelma ovat edelleen erilaiset ihottumat ja allergiat. Tilanne on vakava, joskin allergiat korostuvat jo liikaakin eläinlääkäreiden tilastoissa; ihottumakoirat ovat kroonikkoja, joista monet elävät pitkään, ja ehtivät käydä elämänsä aikana useilla eri eläinlääkäreillä. Allergian oireita, mm. ihottumaa, pystytään vähentämään valistuksella koirien oikeasta ruokinnasta ja muusta hyvästä hoidosta, mutta ilman kansainvälistä yhteistyötä allergisten koirien ja niiden lähisukulaisten siitoskäytön rajoittamisessa, ei voida päästä eteenpäin kannan tervehtämisessä.

Ainoa rodulle tyypillinen fataali sairaus on keuhkofibroosi. Sen tutkimuksen edistyminen on tuonut esille ongelmanlaajuuden rodussa vasta aivan viime vuosina. Sairautta on kuitenkin mitä todennäköisimmin ollut jo hyvin kauan. Kyseessä on kuitenkin vanhojen koirien sairaus: kuolleiden keski-ikä on 13 vuotta 4 kuukautta (Lähde KoiraNet jalostustietokanta: Yleisimmät kuolinsyyt). Aikaisemmin keuhkofibroosiin kuolleiden koirien katsottiin kuolleen ”vanhuuden sydänvikaan”.

Muutamat rodulla esiintyvistä sairauksista eivät ole iso ongelma laajuudeltaan, mutta niiden esiintyminen on jo pitkään ollut säännöllisen satunnaista. Esimerkiksi Legg-Perthes ja CMO ovat sairauksia, joista ei välttämättä tule moneen vuoteen tietoon yhtään tapausta, ja sitten joskus lyhyellä ajanjaksolla sairastuu useampi koira. Vuoden 2018 lopulla pitkään piilossa olleesta Legg-Perthesistä on löytynyt muutamia tapauksia.

Siitokseen käytettävien koirien polvet tutkitaan varsin hyvin ja polvitilaston mukaan koiriemme polvet ovat hyvässä kunnossa. Siitä huolimatta kuulee koirista, joiden polvet on jouduttu leikkaamaan. Nämä koirat ovat ns. kotikoiria, joita ei yleensä käytetä terveystutkimuksissa. Olisi erittäin toivottavaa, että eläinlääkärit veloitettaisiin tekemään viralliset paperit leikkaamistaan polvivivikaisista koirista, jolloin olisi mahdollista saada tietoa myös sairaista koirista.

Jalostuskoirien silmiä on tutkittu jo pitkään mutta kaihia ja kuivasilmäisyyttä esiintyy jonkin verran. Tarkkaa tilastotietoa tästä ei ole saatavilla sillä virallisia silmätutkimuksia näistä ei tehdä vaan ne jää omistajien ja eläinlääkäreiden tietoon.

Lisääntymisessä westie ei ole riskisynnyttäjä. Suurimmaksi ongelmaksi nartuilla on koettu polttoheikkous. Molemmista sukupuolista löytyy yksilöitä joiden sukupuolivietti on heikompaa kuin aiemmin. Kasvattajien pentueselvityslomakkeissa on kysytty keisarinleikkauksiin päätyvistä synnytyksistä. 2017-2022 saaduista vastauksista keisarinleikkaukseen on päätynyt keskimäärin 17 % kyselyyn vastanneista synnytyksistä. Kyselyyn vastasi vain 30 % westiekasvattajista

4.4. ULKOMUOTO

4.4.1 ROTUMÄÄRITELMÄ

Valkoisten länsiylämaanterriereiden suosio on jo useamman vuoden ajan ollut suuri. Pentujen pitkä odotusaika on saanut aikaan sen, että ”pentutehtailu” ja pennun hankinta ulkomailta, usein kaupallisilta kasvattajilta, yleistyi joitain vuosia sitten. Myös korkea hinta vaikutti kehitykseen. Nyt tilanne on jonkun verran rauhoittunut, mutta nämä tekijät ovat jättäneet, ja tulevat yhä jättämään, oman jälkensä myös ulkomuodon ja luonteen jalostukseen. Houkutus teettää pennut virheellisiä ominaisuuksia omaavilla yksilöillä on suuri, ja kierre on valmis. Katukuvan lemmikit eivät useinkaan anna oikeaa, toivottua kuvaa rodusta. Usein kokemattomilta kasvattajilta saadut hoito- ja ruokintaohjeet ovat vääriä tai virheellisiä koskien rodulle sopivaa ruokintaa ja turkinhoitoa ja terveystarkastukset on laiminlyöty. Vaarassa on koko ajan se, minkä rotujärjestö on saavuttanut pitkän työn tuloksena, koskien mm. suosituksia silmä- ja polvitarkastuksista ja oikeaoppista ja säännöllistä trimmausta osana rodun koiran terveydenhoitoa ja julkisuuskuvaa.

Näyttelyt eivät kerro koko totuutta rodun ulkomuodollisesta tilasta, sillä vain murto-osa koirista osallistuu niihin. Westiekerho järjestää jalostustarkastuksia myös niiden koirien saamiseksi tietokantaan, jotka eivät näyttelyissä käy, mutta joilla aiotaan tai joilla on jo teetetty pentue. Valitettavasti mahdollisuuden järjestää jalostustarkastuksia ja niiden kysyntä eivät aina vastaa toisiaan: Toisaalla järjestettäväksi ilmoitettuun tarkastukseen ei ole saatu tarpeeksi koiria ja toisaalla on ollut toiveita tarkastuksista, joita ei ole pystytty järjestämään.

Valkoisen länsiylämaanterrierin viimeisin rotumääritelmä on vahvistettu Suomen kennelliitossa 10.8.2011. Sen pohjana on varsin lyhytsanainen brittiläinen rotumääritelmä, jossa luotetaan siihen, että tulkitsija tuntee rodun. Rotumääritelmän nykyinenkin versio antaa tulkinnan varaa muutamissa keskeisissä asioissa, kuten mm. mittasuhteet.

Tässä rotumääritelmä käydään läpi seuraavassa järjestyksessä: 1) Yleisvaikutelma, mittasuhteet, rakenne, 2) Pää, 3) Karvapeite, 4) Koko ja 5) Luonne ”tyypin” ja ulkoisen olemuksen kannalta. (Sitaatit rotumääritelmästä kursivoitu.)

Yleisvaikutelma, mittasuhteet, rakenne

YLEISVAIKUTELMA:

Voimakasrakenteinen. Rintakehä on syvä ja takimmaiseta kylkiluut pitkät. Suora selkä sekä voimakkaat ja lihaksikkaat raajat ilmentävät erinomaista voiman ja toimeliaisuuden yhdistelmää. Eturaajat ovat lyhyet, lihaksikkaat ja suorat.

KAULA: Riittävän pitkä, jotta vaadittu pään asento on mahdollinen. Kaula on lihaksikas, vähitellen alaspäin levenevä ja sulautuu hyvin viistoihin lapoihin.

LAVAT: Viistot, leveät ja tiiviisti rungonmyötäiset. Olkanivel on eteen sijoittunut.

RINTAKEHA: Syvä; kylkiluut ovat yläosastaan hyvin kaarevat; kyljet näyttävät litteiltä. Takimmaiseta kylkiluut ovat huomattavan pitkät.

RUNKO: Tiivis ja joustava.

SELKA: Suora.

LANNE: Leveä, voimakas ja mahdollisimman lyhyt. Takaosa on vahva, lihaksikas ja yläosastaan leveä. Takaraajat ovat lyhyet, lihaksikkaat ja jäntevät.

REIDET: Hyvin lihaksikkaat, eivät liian etäällä toisistaan.

KINTEREET: Hyvin kulmautuneet ja rungon alla siten, että ne ovat melko lähellä toisiaan koiran seistessä tai liikkeessä. Suorat tai heikot kintereet ovat vakava virhe.

Valkoisen länsiylämaanterrierin rotumääritelmästä puuttuu yksi tärkeä avainsana: NELIÖMAINEN. Kaikki kuitenkin viittaa tähän. Rintakehän tulee olla **pitkä ja syvä**, ”sydämen muotoinen” edestä katsottuna ja **myös takimmaisten kylkiluiden tulee olla huomattavan pitkät**. Lanne-osan tulee olla **leveä, voimakas ja MAHDOLLISIMMAN LYHYT**. Lavat ovat viistot ja hyvin kulmautuneet ja tiiviisti rungonmyötäiset, olkanivel eteen sijoittunut. Kaulan tulee olla niin pitkä, jotta vaadittu pään asento on mahdollinen, ja sen tulee sulautua hyvin runkoon eikä se saa olla ohut ja voimaton. Selkä on suora ja lyhyt. Westie on kaikin puolin **voimakas rakenteeltaan** ja luustoltaan, mutta sen tulee ”ilmentää erinomaista voiman ja toimeliaisuuden” yhdistelmää. **Runko on tiivis** mutta joustava. **Lanne leveä ja voimakas. Takaosa vahva, lihaksikas ja yläosastaan leveä** – koira on siis ”samppanjapullon” muotoinen ylhäältä katsottuna. **Takakulmausten tulee olla hyvät** ja kintereen matala. Häntä on korkealle kiinnittynyt ”porkkana.” Vaikka rotumääritelmä painottaa eturaajojen olevan

”lyhyet, lihaksikkaat ja suorat” ja takaraajojen ”lyhyet, lihaksikkaat ja jäntevät” tulee raajoissa olla riittävästi pituutta, jottei koira menetä tiiviyyttään. Westie ei missään tapauksessa saa vaikuttaa matalalta tai pitkärunkoiselta, ei myöskään ilmavalta tai korkearaajaiselta.

Eturaajojen tulee olla suorat, mikä sanotaan jo rotumääritelmän alussa, yleisvaikutelmassa. Huomattavaa on, ettei rotumääritelmä toivo minkäänlaista eturintaa, mutta kuitenkin kaikilla hyvin kulmautuneilla yksilöillä sellainen on, vaikkakaan mitään skotlanninterrierille ominaista ”köliä” ei tule etsiä. Myös hännän takana istuinluut saivat erottua antaen korostetumman kuvan voimakkaasta, hyvin kulmautuneesta takaosasta ja korkeasta hännän kiinnityksestä. Oikeammin voisi kuvailla westien olevan neliöstä hieman ulkona, ”out of square”, mutta vain hieman.

Mittasuhteissa on vielä paljon työtä tehtäväksi. Yleisimmät virheet muodostavat avoimet, niukat kulmaukset ja pitkä selkä ja lanne-osa. Lyhyt kaula ja etuasentoiset lavat aiheuttavat sen, ettei koira saa vaadittua ryhtiä vaan kulkee pää takakenossa, usein ”namia” odottaen. Ryhdikäs koira näyttää siltä, kuin se odottaisi vaikkapa hiiren tulevan ulos kolostaan hetkellä millä hyvänsä; pää on hieman alaspäin kallellaan kohden ”saalista”, niska on kauniisti kaartunut ja koko koira seisoo tasapainoisesti raajoillaan häntä ja korvat terhakkaasti pystyssä. Koira on täydellisen itsevarma, vain häntä voi hieman heilua innostuksen merkiksi! Lyhyet ja pystyt olkavarret vaikuttavat etuosan liikerataan; usein askel on liian lyhyt ja korkea vailla vaadittavaa saannollista ”kellonheilurin liikettä”. Rungot ovat kyllä täyteläiset, mutta tiiviys puuttuu. Liian pyöreitä ja lyhyitä rintakehiä löytyy. Aivan liian paljon esiintyy ulkokierteisiä ja kieroja eturaajoja sekä ulkonevia kyynärpäitä. Huomioitavaa on, että westie on hitaasti kehittyvä rotu ja usein nuoret koirat antavat hieman ilmavan ja hontelon vaikutelman. Tästä ei tulisi rankaista liian ankarasti, sillä ns. ”broileri-koirien” suosiminen on kovin väärin. Ei ole virhe olla ikäisensä näköinen!

Lanteet ovat lähes poikkeuksetta liian pitkiä, takaosat usein voimattomia ja kapeita ja hännän kiinnitykset alhaisia. Takakulmaukset ovat parantuneet, mutta silti löytyy niukkoja polvi- ja kinnerkulmauksia omaavia koiria. Jyrkät lantiot joihin liittyy alas kiinnittynyt häntä ja rungon alle jäävät takaliikkeet esiintyy paljon. Takaosan tulee antaa liikkeeseen ”potkua” ja työntöä. Luuston ja lihaksiston tulee olla vahvat, mutta näistä

löytyy puutteita. Hännän tulee olla lyhyt ja porkkanan muotoinen, eli tyvestään paksumpi, kärkeä kohden kapeneva. Ideaalitapauksessa hännän kärki ja korvien kärjet ovat samalla tasolla viimeistellen tasapainoisen kuvan. Iloisia, selälle kaartuneita häntiä ja koukkuhäntiä esiintyy. Ne tulee kirjata arvostelulipukkeeseen. Selvät mutkat vaikuttavat vähintään luokan tai kahden pudotuksella. Selällä makaava häntä on jo ikävä, yleiskuva pilaava tekijä ja siitä tulee rangaista arvostelussa. Häntä ei koskaan saa olla kaulaa pidempi. Aina mieluummin lyhyt häntä, kuin ohut ja pitkä. On tuomarin päätettävissä pitääkö piikkisuorasta taivasta kohden sojottavasta hännästä, vai terrierimäisesti hieman kaulaa kohden kääntyvästä, ilmeikkästä hännästä.

Sukupuolileiman tulee olla selvä: urosten täytyy näyttää uroksilta ja narttujen olla narttumaisia. On huomioitava, etteivät pienet urokset aina ole narttumaisia tai kookkaammat nartut urosmaisina. Ilme ja olemus kertoo tästä paljon.

LIIKKEET:

Vapaat, suorat ja kauttaaltaan vaivattomat. Eturaajat ojentuvat vapaasti eteenpäin lavoista alkaen. Takaliikkeet ovat vapaat ja voimakkaat, eivät leveät. Polvet ja kintereet ovat hyvin joustavat, jo rungon alta lähtevä hyvä takaraajan työntö. Jäykät ja töpöttävät takaliikkeet sekä pihtikinttuisuus ovat vakavia virheitä.

Liikkeet ovat vaivattomat, vapaat, yhdensuuntaiset ja ketterät. Askel on maatavoittava ja takapotku komea. Selkälinjan tulee pysyä vakaana ja koiran tulee olla ryhdikäs ja arvonsa tunteva. Liikkeet paljastavat koiran rakenteen ja tapa liikkua luonteeseen.

PÄÄ

PÄÄ:

Etäisyys niskakyhmystä silmiin on hiukan suurempi kuin kuono-osan pituus. Pään karvoitus on runsasta. Pää on ryhdikkäästi pystyssä ja sen asento on suorassa tai sitä pienemmässä kulmassa kaulaan nähden. Pään asento ei saa olla liian matala.

KALLO-OSA:

Kallo: Hieman holvautunut; tunnusteltaessa sileälinjainen. Kallo kapenee hyvin loivasti korvien tasalta silmiä kohti. Otsapenger: Selvä, se muodostuu silmien yläpuolella olevista voimakkaista kulmakaarista. Silmien välissä on hieman erottuva uurre.

KUONO-OSA:

Kirsu: Musta ja melko suuri, ei esiin työntyvä; liittyy sulavasti kuonon linjoihin.

Kuono: Kapenee vähitellen silmien kohdalta kohti kirsua. Kuononselkä ei ole nouseva eikä laskeva; kuonon tyvi on silmien alta täyteläinen.

Leuat / hampaat: Leuat ovat vahvat ja suorat. Kulmahampaiden välin tulee olla niin leveä, että koira saa toivotun vintiömäisen ilmeen. Hampaat ovat koiran kokoon nähden suuret. Säännöllinen leikkaava purenta eli alaleuan etuhampaat koskettavat kevyesti yläleuan etuhampaiden takapintaa. Hampaat ovat suorassa kulmassa leukoihin nähden.

Silmät: Kaukana toisistaan, keskikokoiset, eivät ulkonevat, väriltään mahdollisimman tummat. Voimakkaiden kulmakarvojen varjostamien silmien katse on terävä älykäs ja läpitunkeva. Vaaleat silmät ovat vakava virhe.

Korvat: Pienet, pystyt, jäykät ja teräväkärkiset, eivät liian kaukana toisistaan eivätkä liian lähekkäin. Karva on lyhyttä ja pehmeää (samettista), sitä ei tulisi leikata. Korvan yläosa on hapsuton. Pyöreäkärkiset, leveät, suuret, paksut tai liian runsaskarvaiset korvat ovat virheelliset.

Pään tulee antaa pyöreä vaikutelma sekä edestä että sivusta katsottuna. Sen tulisi muistuttaa pallokrysanteemin kukkaa. Kirsu, silmät ja korvat muodostavat tasasivuisen kolmion. Pigmentin tulee olla sysimusta niin kirsussa ja silmissä kuin silmäluomissa, huulissa ja iholla, sekä korvalehdissä. Mitä tummempi iho sen parempi! Kallo on leveä ja hiukan holvautunut. Otsapenger on selvä ja kulmakaaret korostuneet saaden tummat, mantelinmuotoiset silmät välkkymään rodulle ominaista uteliasta, älykästä ja terävää ilmettä. Korvat ovat pienet ja teräväkärkiset, verrattain ylös kiinnittyneet. Pigmenttipuutoksia löytyy, mutta lihanvärinen kirsu tulee erottaa varsin yleisestä ”talvikirsusta”, joka on vain vuodenaikaan tai esim. juoksuaikaan sidottu hetkellinen seikka. Niistä ei pitäisi rangaista ylenpalttisen ankarasti, etenkin nartun ollessa kyseessä.

Kuono-osa on lyhyt, vahva ja kauttaaltaan täyteläinen. Leuat ovat leveät, hampaat suuret ja valkoiset. Purenta on saksipurenta eli leikkaava purenta. On syytä muistaa, että vielä joku aika sitten hyväksyttiin tasapurenta, toistaiseksi riittää että tästä on maininta arvostelussa. Alapurenta muuttaa ilmeen epätavalliseksi ja sen voi siis nähdä jo kaukaa. Alapurennasta tulee antaa aina arvosanaksi HYLÄTTY.

Päät ja ilmeet ovat rodun maailmanlaajuinen ongelmakohta. Oikeanlaiset päät ovat katoamassa. Kuono-osat ovat liian pitkiä ja kapeita ja otsapenkereet huomaamattomia. Kulmakaaret ovat kadonneet. Korvat ovat suuria ja haja-asentoisia, kallot kapeita, silmät avonaisia ja vaaleita.

Hampaat ovat usein liian pieniä ja leuat kapeita. Tämä on VAKAVA virhe ja se tulisi AINA kertoa arvostelussa ja sen tulisi vaikuttaa arvosteluun. Hammaspuutoksia sekä etuhampaistossa, että premolaareissa ilmenee. Usean premolaarin puutos tai esim. etuhampaan puuttuminen tulisi aina kirjata arvosteluun. Hammaspuutoksista saisi mieluusti kertoa mm. arvosteluissa. Kulmahampaitten virheasennot ovat tietenkin hylkääviä virheitä. Useamman kuin yhden etuhampaan puuttuminen on VAKAVA virhe, oikeammin erittäin epätavallista rodulle. Westiellä pitäisi olla vahvat terrierileuat, ja isot hampaat, joita näkee yhä harvemmin.

Karvapeite

Turkki on oleellinen osa valkoista länsiylämaan terrieriä. Rotumääritelmässä mainitaan usein ”karva” ennen kuin päästään varsinaiseen KARVA-osioon.

PÄÄ:

Etäisyys niskakyhmystä silmiin on hiukan suurempi kuin kuono-osan pituus. **Pään karvoitus on runsasta.** Pää on ryhdikkäästi pystyssä ja sen asento on suorassa tai sitä pienemmässä kulmassa kaulaan nähden.

SILMÄT:

Kaukana toisistaan, keskikokoiset, eivät ulkonevat, variltaan mahdollisimman tummat. Hieman syvällä sijaitsevat, terävä älykäs ilmeiset; **voimakkaiden kulmakarvojen alta** tuleva katse on läpitunkeva. Vaaleat silmät ovat vakava virhe.

KORVAT:

Pienet, pystyt, jäykät ja teräväkärkiset, eivät liian kaukana toisistaan eivätkä liian lähekkäin. **Karva on lyhyttä ja pehmeää (samettista), sitä ei tulisi leikata. Korvan yläosa on hapsuton.** Pyöreäkärkiset, leveät, suuret, paksut tai liian runsaskarvaiset korvat ovat virheelliset.

HÄNTÄ:

13-16 cm pitkä. **Karva on karkeaa ja mahdollisimman suoraa, ei hapsuista.** Häntä on iloisesti pystyssä; se ei saa kaartua eikä taipua selän päälle. Pitkä häntä ei ole toivottava; typistys on kielletty.

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA:

Eturaajat ovat lyhyet, lihaksikkaat ja suorat. **Karva on lyhyttä, tiheää ja kovaa.**

KAPALAT:

Etukäpälät ovat takakäpäliä suuremmat, pyöreät, voimakkaat ja suhteessa koiran kokoon. Päkiät ovat paksut.

Karva on lyhyttä ja karkeaa. Päkiöiden alapuoli ja kaikki kynnet ovat mieluiten mustat.

KARVA:

Karvapeite on kaksinkertainen. Peitinkarva on karkeaa ja noin 5 cm pitkää, ei koskaan kiharaa. Turkista muistuttava pohjavilla on lyhyttä, pehmeää ja ihonmyötäistä. Avoin turkki on vakava virhe.

Rodun edustajat menestyvät hyvin näyttelyissä aina ryhmäkilpailuja myöten. Näyttelyissä esitetyt yksilöt edustavat pääosin maamme kapeaa kärkeä ja ovat usein samojen kasvattajien työn hedelmiä. Taitavien trimmaajien puute ja trimmauksen painotus näyttelymenestyksessä vaikuttaa sekä esitettyjen koirien että näyttelykäyntien määrään. Trimmauksen merkitys ULKONÄÖLLISESTI on täysin yliarvostettua, joskin selvää, sillä kyseessä on kuitenkin myös kauneuskilpailu. Ongelmana on, että harva tuomari todella tietää, miten rodun oikeasti tulisi olla trimmattu ja minkä laatuista karvapeitteen tulisi olla. Rotua on kuvailtu sen alkuajoista lähtien mm. sanoilla ”turkkia ja turkinpippuria” ja rodun nimessä esiintyvä sana ”valkoinen” viittaa sille ominaiseen karvapeitteen väritykseen. Turkki on erinomaisen tärkeä seikka rodulle ja sen ulkonäölle. Nykysuuntaus suosii koiria, jotka esitetään erittäin lyhyessä runkoturkissa (n. 1-2 cm). ”Karkeuden” saavuttamiseksi turkista on usein poistettu pohjavilla. Lisäksi koirilla on liehuvia karvoja päässä, mahan alla ja jaloissa. Nämä koristekarvat ovat laadultaan silkkisiä. Nyppimisen sijaan ne ovat leikattuja ja saksin muotoiltuja. Tämä on täysin ristiriidassa rotumääritelmän toivoman noin 5 cm mittaisen kaksinkertaisen karvapeitteen kanssa. Nyt on omaksuttu piirteitä muiden rotujen trimmauksesta, lähinnä amerikancockerspanielin. Alkuperäisen käyttötarkoituksen vaatima säänkestävä turkki, joka luotiin toimivaksi Skotlannin karuun, kosteaan ja kiviseen maastoon, on nykyisellään vain hauras muisto menneisyydestä. Tuomarit painottavat arvostelussaan liikaa turkin ulkonäköä sen laadun kustannuksella. Tämä on johtanut siihen, kuten monissa muissakinroduissa, että runsasturkkisemmat yksilöt, joilla lähes poikkeuksetta on laadultaan pehmeämmät turkit, menestyvät paremmin kuin rotumääritelmän mukaiset karkeaturkkiset ja vähemmän näyttävät yksilöt. Karvapeitteen tulisi olla karkeaa aina pään ja jalkojen karvoitusta myöten ja pohjavillan tulisi olla karkean karvan alla omana erillisenä ”mattonaan” – ei sen seassa kuten nykyään usein on. Oikein trimmattuna westie on helppo hoitaa ja se vaatii vain harvoin pesua, sillä oikeanlaatuinen karkea karvapeite hylkii sekä likaa että vettä, lämmittää koiraan ankarallakin pakkasilmalla ja myös suojaa koiraan auringonpaisteelta. Sellainen koira on myös ilo silmälle.

Aivan pehmytturkkiset ns. bambam-turkit ovat täysin virheellisiä ja muuttavat kokonaan rodun ulkomuodon vieraaksi. Turkki on aivan pumpulin pehmeää ja todella runsasta. Karvapeite imee lian ja kosteuden itseensä kuin pesusieni ja rodun veikeä ”työkoiran” ulkomuoto muuttuu söpöksi lelukoiraaksi. Ainoa oikea palkinto näyttelyssä sellaisille yksilöille on HYLÄTTY, eikä näitä pehmeäturkkisia saisi KOSKAAN käyttää siitokseen, sillä ominaisuus on hyvin voimakkaasti periytyvä ja vaikea kitkeä pois kannasta. Rodulla esiintyy myös turkin keltaisuutta ja ruskeita karvoja. Tämä liittyy usein nuoriin koiriin ja monet vaihtavat värin valkoiseksi myöhemmällä iällä. Tällä voi tuomarin katsantokannasta riippuen olla arvostelua alentava vaikutus. Kuitenkin toivomus on että tähän seikkaan suhtauduttaisiin ymmärtäväisin mielin, eikä suosittaisi vain ”vitivalkeisia” yksilöitä kaiken muun kustannuksella. Westienkin turkki vaihtuu ja saa useampia kerroksia iän ja trimmausten mukana. Kuitenkaan ruskehtava väritys ei koskaan saa olla vallitseva. Laatu on AINA väriä tärkeämpi!

Westiekerho järjestää trimmauskursseja koko maan alueella, sillä rodun olennainen ulkomuodollinen tekijä on juuri sen karkea, vettähyllivä ja valkoinen karvapeite. Se on myös yksi olennainen tekijä koiran ihon terveydelle

Punaisia tassuja ja muita värjäytymiä esiintyy valitettavan paljon. Ne ovat kuitenkin hankittuja ominaisuuksia ja hoidettavissa pois. Usein syynä on hiivatulehdus ja siihen liittyvä tassujen nuoleminen. Tästä kuitenkin tulee aina sakottaa arvostelussa, sillä rotu on valitettavasti tunnettu iho-ongelmistaan, eikä punatassuinen yksilö ole näyttelykuntoinen. Esimerkiksi luokan tiputus tai pahimmissa tapauksissa EVA voivat olla sopivia palkintoja. Iho-ongelmaisia koiria ei yleensä näyttelytetä, mutta sellaiselle tulisi antaa tapauksesta riippuen joko EVA tai HYLÄTTY

Koko

Säkäkorkeus: Noin 28 cm.

Kooltaan westien tulisi olla pieni, n. 28 cm säkäkorkeudeltaan. NOIN 28 senttiin kuuluvat sekä urokset että nartut, joten on luonnollista, että poikkeamia molempiin suuntiin saa olla. Tosiasia on, että rodun edustajat kaikkialla ovat kasvaneet ja n. 30 cm lieenee nykyinen keskimitta. Isoja yksilöitä löytyy, samoin liian pieniä ja kevyitä. Lyhytrunkoiset näyttävät aina pienemmiltä verrattuina pidempirunkoisiin. Näin ollen oikeat mittasuhteet ovat senttejä tärkeämmät, joskaan reilusti yli 30 cm ylittäneitä yksilöitä ei tule palkita.

Luonne ja ulkomuoto

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE:

Pieni, eloisa, leikkisä ja peloton; voimakas itsetunto. Ulkonäkö on veikeä. Valpas, iloinen ja rohkea; itsevarma mutta ystävällinen.

Luonne on oleellinen osa rotutyyppeä eikä ulkomuotoa voi erottaa käyttäytymisestä. Luonteeltaan westie on temperamenttinen, itsevarma, iloinen ja avoin. Länsiylämaan terrierit ovat älykkäitä, uteliaita ja ennen kaikkea reippaita. Rotu on hyvin sosiaalinen ja se viihtyy muiden koirien ja ihmisten parissa, onhan rotu toiminut laumoissa metsästäjien apuna. Westie on täysi terrieri riistavietteineen ja sellaisena se myös täytyy säilyttää! Westien voi usein nähdä kärsivän myös "Napoleon-kompleksista." Ryhdikkyys ja mielipidemittarina toimiva häntä kertovat missä mennään.

Arkoja ja pelokkaita yksilöitä esiintyy. Näyttelyissä luonteen puuttumisesta tulee rangaista ankarasti, sillä "turkkia ja turkinpippuria" pätee tässäkin kohtaa. Westie ei ole oikeanlainen rodun edustaja ilman komeaa ryhtiä ja itsevarmaa, pöyhkeilevää käytöstä. Ja hännän tulee aina olla pystyssä näyttelykehässä. Rodun maine huonokäytöksisenä tappelupukarina tai kurittomana pelkopurijana ei tee rodulle hyvää PR:ää. Aggressiiviset yksilöt hylätään poikkeuksesta näyttelykehässä, mutta myös arkuuteen ja flegmaattisuuteen tulisi kiinnittää huomiota.

4.4.2. NÄYTTELYT JA JALOSTUSTARKASTUS

Valkoisen länsiylämaanterrierin suurin harrastusmuoto on näyttelyt. Viime vuosina osallistumismäärät ovat laskeneet mutta nyt suunta näyttää kääntyvän ylöspäin.

Näyttelyyn osallistumisprosentit luokittain: avoin luokka (32%), junioriluokka (28%), valioluokka (19%), nuorten luokka (14%) ja veteraaniluokka (7%).

Taulukko 18. Näyttelykerrat luokittain/vuodet 2014-2023

Lähde: Koiranet jalostustietokanta.

Jalostustarkastuksia on järjestetty vuosina 2021-2024 5 krt, 2* vantaalla, Oulussa, Porissa ja Jyväskylässä. Tarkastuksessa käyneitä koiria on 37 kpl. osallistuneista uroksia oli 16 (43%) ja narttuja 21 (57%).

4.4.3. ULKOMUOTO JA RODUN KÄYTTÖTARKOITUS

Rodun perusrakenne on liioittelematon. Nykyisin westie määritellään seurakoiraksi, sillä sitä harvoin enää käytetään apuna metsästyksessä. Westie on luonteeltaan iloinen, aktiivinen ja terhakka seurakoiraa, jolla on vahva itsetunto ja voimakas oma tahto.

4.4.4. YHTENVETO RODUN KESKEISIMMISTÄ ULKOMUOTO- JA RAKENNEONGELMISTA

MITTASUHTEET JA KULMAUKSET

- Rintakehän lyhyys/lanteen pituus
- Liian avoimet etukulmaukset
- Niukat takakulmaukset ja hännäkiinnitys

Yleisimmät mittasuhteet muodostuvat avoimista, niukoista kulmauksista ja pitkästä selästä ja lanneosasta. On paljon kokonaismittasuhteeltaan hyviä koiria, joilla kuitenkin on liian lyhyt rintakehä ja liian pitkä lanne. Alhainen hännäkiinnitys pilaa hännän asennon eikä koira pysty kantamaan häntäänsä oikeassa

asennossa. Niukkojen takakulmausten takia takaraajat jäävät liikkeessä rungon alle ja liikkeestä puuttuu tarvittava voima. Takaosat ovat kokonaisuudessaan parantuneet viime vuosina.

ETUOSA JA ETURAAJAT

Ulkokierteiset ja eriasteisesti käyrät eturaajat ovat olleet rodussa pitkää yleinen virhe. Nykyään useilla koirilla on varsin hyvät suorat eturaajat, mutta ongelmia etukulmauksissa on paljon. Kun koiralla on huonot etukulmaukset, oikea etuliike sekä askeleen ulottuvuus eivät ole mahdollisia. Myös oikea sulava ylälinja ei tällöin ole mahdollinen vaan ylälinjasta tulee kulmikas.

PÄÄ

Päät ja ilmeet ovat rodun maailmanlaajuinen ongelmakohta:

- Kallot ovat kapeita
- Kuono-osat ovat liian pitkiä ja kapeita: kapealeukaiset heikot kuono-osat vaikuttavat ilmeeseen, kuonoon ei tule haluttua täyteläisyyttä
- Otsapenkereet ovat huomaamattomia
- Kulmakaaret puuttuvat
- Korvat ovat suuria
- Silmät ovat lähekkäin toisiaan < kallon kapeus
- Pyöreät silmät

LEUKOJEN KAPEUS, HAMMASPUUTOKSET, HAMPAIDEN KOKO

Liian kapeita leukoja, pieniä hampaita ja myös välihampaiden puutoksia esiintyy paljon. Huonojen suiden ja leukojen vuoksi puruvoima heikkenee ja koirat altistuvat purentavioille: kapeissa leuoissa vaarana ovat ahdasasentoiset kulmahampaat ja pienihampaaiset leuat liikkuvat helposti leikkaavasta purennasta tasapurentaan ja jopa alapurentaan.

KARVAPEITE

Karvan laatu on rodussa iso ongelma. Esiintyy aivan liian paljon eriasteisesti liian pehmeitä/liukkaita turkkeja, joita on mahdotonta trimmata nyppimällä. Huonolaatuinen turkki on kaikin puolin vaikeasti hoidettava. Trimmauksella/trimmaamattomuudella vaikutetaan liikaa ulkomuototuomareihin.

5. AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMINEN

Westiekerhon aikaisemmat jalostuksen tavoiteohjelmat ovat olleet vuosille 2001-2008, 2009-2013, 2014-2018 ja 2019-2023. Ohjelmien seuranta on ollut puutteellista ja joidenkin painopisteiden seurannassa on epäonnistuttu. Kasvattajien sitoutuminen jalostuksen tavoiteohjelmaan ei ole ollut riittävää. Jalostuksen tavoiteohjelma nykymuodossaan koetaan liian usein vaikeaksi ja raskaslukaiseksi. On kaivattu yksinkertaisempaa käyttöversiota, jossa itse asia erottuu paremmin tieteellisen analysoinnin seasta.

5.1. KÄYTETYIMPIEN JALOSTUSKOIRIEN TASO

Taulukko 19. Vuosina 2013–2022, 21 eniten käytetyn uroksen tutkimustiedot sekä niiden jälkeläistilastot ja terveystulokset.

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta.

				Pentuja/pentuetta/narttua	Pennut/pentuetta	Silmät	Silmät	Polvet	Polvet
	Uros	Polvet	Silmät		> 21.10.2023	Tutkittuja	OK	Tutkittuja	0/0
1	SUNACHATES FIESTA DE LA VIDA	0/0	OK	104/24/8	104/24	3	3	2	2
2	GIA' CHE CI SEI DELLA RIVA D'ARNO	0/0	OK	83/22/22	83/22	20	16	20	17
3	CAPZY'S BONARD	0/0	OK	63/14/11	63/14	6	5	7	7
4	ONE & ONLY SUNSHINE CELEBRATION	0/0	x	63/18/18	63/18	9	9	9	8
5	VERSAL SNOW KING	0/0	OK	62/14/6	62/14	8	6	3	3
6	SCANDIC WEST BRUNO-BANDITO	0/0	OK	61/14/10	61/14	4	4	4	3
7	LEONHARD'S WHO'S STARRING	0/0	OK	57/18/18	57/18	17	17	17	14
8	HOPECHARM BRIGHT STAR	0/0	OK	54/14/11	54/14	20	18	19	19
9	LOVING YOU LORD OF SPIRIT		OK	67/18/18	67/18	18	15	18	17
10	BE MY STAR SUPERBIA			63/22/22	63/22	21	18	20	19
11	IZYUMCHIK	0/0	x	48/14/11	48/14	7	6	7	7
12	VICTOR DELLA RIVA D'ARNO	0/0	OK	47/17/16	48/18	6	5	6	5
13	LOVING YOU LIAR MY DESIRE	0/0	OK	57/17/16	57/17	13	10	11	11
14	WHITE VILLAN ACE OF HEARTS	0/0	OK	44/13/13	52/16	9	7	8	8
15	STARRING GRENADE	0/0	OK	43/11/11	43/11	12	11	12	12
16	WHITE VILLAN LIKE NO OTHER	0/0	OK	52/13/12	52/13	14	12	13	12
17	MER-LAS WITH LOVE ONLY FOR YOU	0/0	OK	41/10/6	41/10	2	2	2	2
18	WHO'S UNDER ATTACK	0/0	OK	41/9/8	41/9	3	2	3	3
19	JEEPERS CREEPERS BLATAJ	0/0	x	40/10/9	40/10	6	4	6	6
20	WHITE VILLAN KING OF HEARTS	0/0	OK	42/14/13	40/14	14	12	13	12
21	MAC-KEN-CHAR TWINOAKS UPTOWN FUNK		OK	40/11/11	40/11	15	14	14	13

Vuosien 2013-2022 välillä 21 eniten käytetyimmän uroksen viralliset terveystutkimukset (silmät ja polvet) vaikuttavat olevan pääosin tehty. Kolmella uroksella löytyy tuloksista jalostuskäyttöä rajoittamaton silmädiagnoosi (MRD) ja yhdellä silmätutkimukset puuttuvat; 21 käytetyimmästä uroksesta 20 täyttää silmätutkimusten puolesta jalostuksen tavoiteohjelman. Silmätutkimattoman uroksen suomessa syntyneistä pentueista (yht 21) kaikkien pentueiden emät on silmätarkastettu ja heillä ei ole jalostuksellisia esteitä ko tutkimusten osalta jalostuksen tavoiteohjelman mukaan.

Viralliset polvitutkimukset puuttuvat kolmelta vuosien 2013-2022 välillä 21 eniten käytetyltä urokselta, joilla on yhteensä 51 pentuetta. Polvitutkimattomia uroksia on käytetty yhteensä 4 kertaa suomessa pennutetulle nartulle, jolla joko on polvet tutkimatta tai tulokset eivät täytä jalostuksen tavoiteohjelmaa; suurin osa polvitutkimattomiin uroksiin yhdistetyistä nartuista on siis polvitarkastettuja.

Vuosien 2013-2022 välillä 21 käytetyimmän uroksen jälkeläisistä on silmätarkastettu 227 kpl (19,4%) pentujen kokonaismäärän ollessa 1172. Ja polvitarkastettuja jälkeläisiä 214 kpl (18,3%). Verrokkina vuosina 2009-2018 20 käytetyimmän uroksen jälkeläisistä (1084 kpl) silmätarkastettuja on 18,8% ja vastaavasti polvitarkastettuja 18,0%. Prosenttilukuja tarkastellessa jälkeläisten silmä- ja polvitutkimusten määrä on pysynyt suht vakiona, hieman noususuuntaisena.

Kolmen 2013-2022 välillä käytetyimmän uroksen (Sunachates Fiesta De La Vida, Gia' Che Si Sei Della Riva D'Arno ja Capzy's Bonard) pennuista on silmä- tai polvitarkastettu 2,9% sekä 24,1% ja 11,1%. Tämän mukaan jatkossa olisi hyvä kiinnittää enemmän huomiota paljon käytettyjen urosten jälkeläisten terveystutkimuksiin, sillä esimerkiksi yli sadan pennun määrästä 2,9% tutkittuja pentuja on hyvin pieni otanta kertomaan jalostukseen käytettävän uroksen jättämästä laadusta silmä- ja polviterveystien suhteen.

Taulukko 20. Vuosina 2013-2022, 22 eniten käytetyn nartun terveystutkimukset sekä niiden jälkeläistilastot ja terveystulokset.

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta.

				Pentuja/pentuetta/urosta	Pennut/pentuetta	Silmät	Silmät	Polvet	Polvet
	Narttu	Polvet	Silmät		> 21.10.2023	Tutkittuja	OK	Tutkittuja	0/0
1	SUVIVILJA	0/0	OK	32/5/3	32/5	3	3	3	2
2	LOVING YOU LIEBE FÜR SIE	0/0	OK	26/5/5	26/5	7	7	6	6
3	CIARA	1/0	OK	22/4/2	22/4	0	0	0	0
4	KUKKULAN VENUS			22/5/2	22/5	3	3	1	1
5	SUNACHATES GRETA	0/0	OK	22/5/1	22/5	1	1	0	0
6	HOT TRAMP'S FLORETTA	0/0	OK	27/5/5	27/5	1	0	2	2
7	WHITE VILLAN ULTRA HIGH	0/0	OK	21/4/3	21/4	8	6	6	6
8	LOVELY EYES ESMERALDA BELLE	0/0	x	21/5/1	21/5	1	1	1	1
9	UNIQUE ONE COURTESAN	0/0	OK	21/5/1	21/5	0	0	0	0
10	STARRING NIINKUSILLEN	0/0	OK	20/5/5	20/5	4	4	4	4
11	MAIJU	0/0	OK	20/4/1	20/4	3	1	2	2
12	PUMPULITASSUN PÄIVÄNPAISTE	0/0	OK	23/4/3	20/4	3	3	3	2
13	GLEIZZ RIGHT CHOICE	0/0	x	19/5/4	19/5	2	2	2	2
14	MER-LAS MISS MOLLY	0/0	OK	18/4/3	18/4	1	1	1	1
15	GOLDEN HEROES I LOVE YOU	0/0	OK	18/4/4	18/4	1	1	1	1
16	RIIWIÖN ORVOKKI	0/0	OK	18/4/1	18/4	1	1	1	1
17	MINE LUCK THIS GIRL IS FIRE	0/0	OK	18/4/4	18/4	1	1	1	1
18	REVAL DREAM KROSHKA DELLA			28/5/2	28/5	1	1	1	1
19	BRAIT NOUZ KIND OF MAGIC WITH WHITEVILLAN	0/0	OK	17/3/3	17/3	7	5	7	7
20	LUOLAPEIKON AJI VALENTINE	0/0	OK	17/5/4	17/5	0	0	0	0
21	LOVING YOU LADY MISBEHAVING	0/0	OK	17/5/5	17/5	2	2	1	1
22	LUOLAPEIKON METSÄTONTTU	0/0	OK	17/4/3	17/4	5	5	5	5

Vuosien 2013-2022 välillä 22 eniten käytetyimmän nartun viralliset terveystutkimukset (silmät ja polvet) vaikuttavat olevan pääosin tehty. Kahdella nartulla löytyy tuloksista jalostuskäyttöä rajoittamaton silmädiagnoosi (puutteellinen kyynelkanavanaukko ja MRD) ja kahdella silmätutkimukset puuttuvat; 22 käytetyimmästä nartusta 20 täyttää silmätutkimusten puolesta jalostuksen tavoiteohjelman.

Silmätutkimattomien narttujen pentueista (yht 10 pentuetta / 50 pentua) yhteensä neljä pentua on tutkittu silmien osalta, kaikkien tutkittujen silmätutkimusten tulokset ovat jalostuksen tavoiteohjelman mukaisia. Näihin syntyneeseen kymmeneen pentueeseen on käytetty neljää eri urosta, joista 2 on silmätarkastettuja.

Viralliset polvitutkimukset puuttuvat samoilta kahdelta vuosien 2013-2022 välillä 22 eniten käytetyltä nartulta. Polvitutkimattomien narttujen pentueista (yht 10 pentuetta / 50 pentua) yhteensä kaksi pentua on tutkittu polvien osalta, tutkittujen polvitutkimusten tulokset ovat jalostuksen tavoiteohjelman mukaisia. Näihin syntyneeseen kymmeneen pentueeseen on käytetty neljää eri urosta, joista 2 on polvitarkastettuja. Vuosien 2013-2022 välillä 22 käytetyimmän nartun jälkeläisistä on silmätarkastettu 55 kpl (11,9%) pentujen kokonaismäärän ollessa 464. Ja polvitarkastettuja jälkeläisiä 48 kpl (10,3%). Verrokkina vuosina 2009-2018 20 käytetyimmän nartun jälkeläisistä (441 kpl) silmätarkastettuja on 12,2% ja vastaavasti polvitarkastettuja 11,6%. Prosenttilukuja tarkastellessa jälkeläisten silmä- ja polvitutkimusten määrä on pysynyt suht vakiona, hieman laskusuuntaisena. Käytetyimpien narttujen jälkeläisistä silmä- ja polvitutkimuksissa on käynyt prosentuaalisesti vähemmän koiria, kuin käytetyimpien urosten jälkeläisistä.

Taulukko 21. Vuosina 2013 – 2022, 20 eniten käytetyn uroksen omat ja jälkeläisten näyttelytulokset.

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta.

Uros	Näyttely		Pennut/pentuetta 2013 > 21.10.2023	Jälkeläisten näyttelytulokset	
	Oma paras tulos	Oma huonoin tulos		Paras	Huonoin
1 SUNACHATES FIESTA DE LA VIDA	ERI	EH	104/24	ERI	H
2 GIA' CHE CI SEI DELLA RIVA D'ARNO	C.I.B.	ERI	83/22	C.I.B.	EH
3 CAPZY'S BONARD	EH	EH	63/14	VASERT	H
4 ONE & ONLY SUNSHINE CELEBRATION	FI MVA	VARA-SERT	63/18	FI MVA	EH
5 VERSAL SNOW KING			62/14	ERI	H
6 SCANDIC WEST BRUNO-BANDITO	SERT	EH	61/14	ERI	ERI
7 LEONHARD'S WHO'S STARRING	SA	SA	57/18	FI MVA	EH
8 HOPECHARM BRIGHT STAR	C.I.B.	ERI	54/14	C.I.B.	EH
9 LOVING YOU LORD OF SPIRIT	C.I.B.	EH	67/18	C.I.B.	EH
10 BE MY STAR SUPERBIA	FI MVA	EH	63/22	C.I.B.	H
11 IZYUMCHIK	VARA-SERT	EH	48/14	SERT	H
12 VICTOR DELLA RIVA D'ARNO			48/18	FI MVA	EH
13 LOVING YOU LIAR MY DESIRE	C.I.B.	ERI (EVA)	57/17	C.I.B.	EH
14 WHITE VILLAN ACE OF HEARTS	C.I.B.	ERI	52/16	FI MVA	EH
15 STARRING GRENADE	C.I.B.	VARA-SERT	43/11	C.I.B.	ERI
16 WHITE VILLAN LIKE NO OTHER	CACIB	H	52/13	C.I.B.	H
17 MER-LAS WITH LOVE ONLY FOR YOU			41/10	EH	EH
18 WHO'S UNDER ATTACK	FI MVA	EH	41/9	ERI	EH
19 JEEPERS CREEPERS BLATAJ	C.I.B.	ERI	40/10	FI MVA	EH
20 WHITE VILLAN KING OF HEARTS	C.I.B.	ERI	40/14	C.I.B.	EH
21 MAC-KEN-CHAR TWINOAKS UPTOWN FUNK	POHJ MVA	SA	40/11	C.I.B.	EH

Vuosien 2013-2022 välillä 20 eniten käytetyimmältä urokselta löytyy näyttelytulokset 17 urokselta. Tulokset vaihtelevat kansainvälisestä muotovaliosta (8kpl) aina hyvä:n tai ei voida arvostella asti. Kaikkien käytetyimpien uroksien jälkeläisistä on joku käynyt näyttelyssä. Tulokset vaihtelevat välillä kansainvälinen muotovalio ja hyvä. Kahden käytetyimmän uroksen listalla olevien kohdalla kukaan jälkeläisistä ei ole saanut huonompaa arvosanaa kuin erinomainen. Kuuden käytetyimpien urosten listalla olevien koirien jälkeläisillä huonoin näyttelytulos on hyvä. Kun taas kahdeksalla uroksella on jälkeläisissään vähintään yksi kansainvälinen muotovalio.

Taulukko 22. Vuosina 2013 – 2022, 20 eniten käytetyn nartun omat ja jälkeläisten näyttelytulokset.

Lähde: KoiraNet jalostustietokanta.

Narttu	Näyttely		Pennut/pentuetta 2013 > 21.10.2023	Jälkeläisten näyttelytulokset	
	Oma paras tulos	Oma huonoin tulos		Paras	Huonoin
1 SUVIVILJA	H	H	32/5		
2 LOVING YOU LIEBE FÜR SIE	FI MVA	SA	26/5	FI MVA	SERT
3 CIARA	H	H	22/4		
4 KUKKULAN VENUS			22/5		
5 SUNACHATES GRETA	SA	EH	22/5	H	H
6 HOT TRAMP'S FLORETTA	SA	EH	27/5		
7 WHITE VILLAN ULTRA HIGH	FI MVA	ERI	21/4	C.I.B	SER
8 LOVELY EYES ESMERALDA BELLE	SA	EH	21/5		
9 UNIQUE ONE COURTESAN			21/5	ERI	ERI
10 STARRING NIINKUSILLEN	FI MVA	EH	20/5	FI MVA	EH
11 MAIJU			20/4	ERI	H
12 PUMPULITASSUN PÄIVÄNPAISTE	H	H	20/4	SA	H
13 GLEIZZ RIGHT CHOICE			19/5	EH	H
14 MER-LAS MISS MOLLY	H	H	18/4	ERI	ERI
15 GOLDEN HEROES I LOVE YOU	FI MVA	EH	18/4	SERT	EH
16 RIIWIÖN ORVOKKI			18/4	EH	EH
17 MINE LUCK THIS GIRL IS FIRE	SA	EH	18/4		
18 REVAL DREAM KROSHKA DELLA			17/5	EH	H
19 BRAIT NOUZ KIND OF MAGIC WITH WHITEVILLAN	FI MVA	EH	17/3	C.I.B	ERI
20 LUOLAPEIKON AJI VALENTINE	SA	EH	17/5		

Vuosien 2013-2022 välillä 20 eniten käytetyimmältä nartulta löytyy näyttelytulokset 14 koiralta. Tulokset vaihtelevat Suomen muotovaliosta (5 kpl) aina hyvä:n asti. Käytetyimpien narttujen listan kolmentoista koiran jälkeläinen on käynyt näyttelyssä. Tulokset vaihtelevat välillä kansainvälinen muotovalio ja hyvä. Viiden käytetyimpien narttujen listalla olevien koirien jälkeläisillä huonoin näyttelytulos on hyvä. Kun taas kahdella nartulla on jälkeläisissään vähintään yksi kansainvälinen muotovalio.

5.2. AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMINEN

Westiekerhon aikaisempi (2019-2023) jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin Westiekerhon yleiskokouksessa 6.4.2019. Kasvattajasitoumus astui voimaan 1.5.2010 (hyväksytty 20.3.2010 kevätkokouksessa) ja kasvattajien sitoutuminen jalostuksen tavoiteohjelmaan on ollut hyvä. Jalostustoimikunta on ylläpitänyt lehdessä ja internetsivuilla kasvattajalistaa, jolla olevat kasvattajat ovat sitoutuneet noudattamaan voimassa olevaa jalostusentavoiteohjelmaa. Pentuvälitykseen on otettu pentueet, jotka täyttävät jalostuksen tavoiteohjelman vähimmäisvaatimukset. Pentuvälittäjä on kertonut westien luonteesta, terveydestä, turkin hoidosta, ruokinnasta ja kasvatuksesta sekä varoittanut kyselijöitä pentutehtailusta, paperittomista pennuista ja laittomasti maahantuoduista koirista. Jalostustoimikunta on neuvonut kyselijöitä westien kasvatukseen liittyvissä asioissa.

Westie-lehti ja kerhon nettisivut sekä facebook-sivusto ovat toimineet yhteyskanavina harrastajien ja yhdistyksen välillä.

Populaation kokonaistila ja rakenne

Tavoite

- Säilyttää mahdollisimman laaja geenipooli jotta sukusiitosaste ei kasva.
- Välttää matadorijalostusta.
- Selvittää populaation todellinen tilanne.
- Ohjata ja opastaa uusia koiranomistajia.
- Jakaa tietoa rodusta kiinnostuneille jo ennen koiran hankintaa.
- Kouluttaa erityisesti uusia kasvattajia.

Tehdyt toimenpiteet

- Yksittäisen yhdistelmän sukusiitosasteeksi (5. sukupolven mukaan laskettuna) on suositeltu enintään 6,25 % (serkusparitus) ja mielellään alle 2,5 %.
- on lähetetty vuosittain pentuekyselyitä kasvattajille, mutta vastausprosentti on jäänyt hyvin alhaiseksi
- Internetsivuilla ja lehdessä ylläpidetty uroslistaa, jolle hyväksytään JTO:n suositukset täyttävät urokset. Uroslistaa on päivitetty ja listalla olevien urosten määrä on saatu kaksinkertaistettua. Uroksen jälkeläismäärälle on asetettu suositus korkeintaan 70 pentua koiran elinaikana (vastaa noin 3,5 % neljän vuoden rekisteröinneistä).
- Lehdessä julkaistu vuosittain koosteet populaation tilasta ja rakenteesta (mm. siitokseen käytetyt koirat ja niiden jälkeläismäärät)
- Järjestetty vuosittain Westiekerhon jäsenille kasvattajapäivä, jossa on keskitytty johonkin ajankohtaiseen tai muuten rodun kannalta tärkeään aiheeseen. Kasvattajapäivien koosteet on julkaistu lehdessä.

Tavoitteissa onnistuminen

- Vuosina 2019-2023 rekisteröidyistä pentueista (yhteensä 297 pentuetta) 25 pentuetta (8,5 %) ylitti maksimi sukusiitosasteen 6,25 % ja 60 pentuetta (20 %) ylitti suosituksen sukusiitosasteesta 2,5 %.
- Populaation sukusiitosaste nousi 0,6 % edellisen JTO:n voimassaoloaikana (2019-2023)
- Useamman uroksen jalostuskäyttö on ylittänyt max. rajan viimeisen 15 vuoden aikana. Vuosien 2019-2023 välillä max. jälkeläismäärän ylittäneitä uroksia on vain yksi.
- Kerho on järjestänyt kasvattaja-päiviä ja -iltoja.
- Terveyskyselyjä on toimitettu kasvattajille.
- Kerho on ohjannut ja opastanut koiran omistajia jakamalla tietoa internet- ja FB-sivuilla ja vastaamalla kerhoon tulleisiin kysymyksiin.

Luonne

Tavoitteissa onnistuminen

- MH-luonnekuvauksessa on käynyt 15.11.2023 mennessä yhteensä 67 valkoista länsiylämaanterrieriä.

Käyttöominaisuudet

Tavoite

- Tuoda rotua esiin monipuolisena harrastuskoirana, jonka kanssa voi harrastaa esimerkiksi agilitya, jäljestämistä, koiratanssia, tokoa, rally-tokoa, etsijäkoiratoimintaa sekä noseworkia.

Tehdyt toimenpiteet

- Westie -lehden harrastepalstalla on julkaistu tuloksia agilitystä ja muista koe- ja kilpailutuloksista sekä kaverikoiratoiminnasta.
- Yhdistys on palkinnut vuosittain Vuoden Agility-, Toko-, Rally-toko-, Mejä- ja Koiratanssi Westiet.
- Järjestetty useampi tutustuminen rottajahtiin sekä nose-work harrastukseen.

Tavoitteissa onnistuminen

Westietä esiintyy nykyisin aiempaa enemmän kaikissa harrastelajeissa: agilitys ja tokossa starttimäärät ovat hieman vähentyneet aikaisemmasta (noin 53 agilitystarttia vuonna 2022, noin 23 agilitystarttia vuonna 2021, noin 33 agilitystarttia vuonna 2020, noin 23 agilitystarttia vuonna 2019, noin 60 agilitystarttia vuonna 2018, noin 50 agilitystarttia vuonna 2017, noin 90 agilitystarttia vuonna 2016, noin 130 agilitystarttia vuonna 2015), tokossa (10 koekäyntiä vuosina 2019-2022, 37 koekäyntiä vuosina 2015-2018). Koiratanssi on ylläpitänyt suosiotaan (44 koekäyntiä vuosina 2019-2022, 52 koekäyntiä vuosina 2015-2018). Jäljestämässä (vuosina 2015-2018) 28 koekäyntiä ja vuosina 2019-2022 38 koekäyntiä. Rally-tokossa (vuosina 2015-2018) 56 koekäyntiä ja vuosina 2019-2022 21 koekäyntiä.

Terveys

Tavoite

- Pyritään säilyttämään rotu terveenä vakavista perinnöllisistä sairauksista.
- Yritetään hankkia kattavaa tilastointikelpoista tietoa rodun terveystilanteesta (esim. ihottumista).

Tehdyt toimenpiteet

- Jalostustoimikunta on lähettänyt vuosittain pentuekyselyt ja pentueiden 5-vuotiskyselyt kasvattajille. Netissä on ollut vapaasti täytettävissä oleva terveystutkimuspaperi westien omistajille.
- Jalostustoimikunta on arkistoinut SKL:n toimittamat terveystutkimuspaperit ja terveystutkimustuloksista on julkaistu koosteet vuosittain lehdessä.
- Tuomarikoulutuksessa on pyydetty kiinnittämään huomiota purentoihin ja punertaviin tassuihin.
- Pentuvälitykseen ja kasvattajalistalle on ollut ehtona siitokseen käytettävien yksilöiden silmä- ja polvitarkastukset.

Tavoitteissa onnistuminen

- **Taulukko 23.** Vuosina 2015 - 2022 rekisteröidyt pentueet: Vanhempien tutkimustulokset ja sukusiitosprosentit

Lähde: Koiranet jalostustietokanta.

Rekisteröinti vuodet	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pentueita	89	80	70	78	59	69	64	55
Pentuja	316	298	250	284	218	237	220	181
Vanhemmilta/vanhemmilta puuttuu silmätarkastustulos	10	8	10	7	7	5	3	5
Vanhemmilta/vanhemmilta puuttuu polvitarkastustulos	13	12	17	12	9	7	8	5
Sukusiitos-% 6,3 tai yli	9	1	2	4	8	3	7	4
Sukusiitos-% 0	12	16	12	11	3	8	2	2

- Netin terveystutkimukseen tullut viime vuosina vähenevässä määrin vastauksia.
- Luentoihin on osallistunut hyvin jäseniä.
- Kasvattajien terveystutkimus toimitettiin takautuvasti vuosilta (2017-2022) 11/2023 joista vastauksia on saatu kohtuu hyvin.
- Silmiä ja polvia on tutkittu jalostukseen käytetyiltä koirilta aiempaa paremmin.

Ulkomuoto

Tavoite

- Säilyttää rotumääritelmän mukainen valkoinen länsiylämaanterrieri, jolla on sille rotutyyppilliset erityispiirteet. Tähän pyritään tuomarikoulutuksella, jalostustarkastuksilla sekä kasvattajien opastamisella.

Tehdyt toimenpiteet

- Tuomarikoulutusta on ollut sisällöltään ajankohtaista ja monipuolista
- Vuosittain on järjestetty kasvattajapäiviä ja -iltoja, jossa aiheet ovat vaihdelleet.
- Jalostustarkastuksia on järjestetty.
- Pentuvälitykseen ja kasvattajalistalle on hyväksytty vain pentueet, joiden molemmilla vanhemmilla on vähintään kaksi laatuarvostelun EH palkintoa tai hyväksytty jalostustarkastus. Muutos siitä, että hyväksytyn jalostustarkastuksen lisäksi vaaditaan myös yksi näyttelytulos, tehtiin vuonna 2016.

Tavoitteissa onnistuminen

- Edelleen käytetään jalostukseen jonkin verran koiria, joilta puuttuvat sekä näyttely- että terveystulokset.
- Uusia ulkomuototuomareita on koulutettu.

- Kasvattajapäiviin ja -iltoihin on ollut hyvin osallistuja.
- Kasvattajapäiviä ja -iltoja on pidetty myös teams-palavereina jotta mukaan saadaan kaikki, asuinpaikasta riippumatta.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1. JALOSTUKSEN TAVOITTEET

Westien tulee jatkossakin olla miellyttävä seurakoira, jonka kanssa voi harrastaa monipuolisesti. Kasvatustyötä pyritään ohjaamaan siten, että jalostuksen tuloksena on tyypiltään rodunomainen, hyväluonteinen, fyysisesti ja psyykkisesti terve valkoinen länsiylämaanterrieri.

Valkoinen länsiylämaanterrieri toimii nykyään ensisijaisesti seurakoirana, mutta sillä on ominaisuuksia myös monipuoliseksi käyttö- ja harrastuskoiraksi. Rotuyhdistyksen tärkeä tehtävä on turvata näiden ominaisuuksien säilymistä ja vahvistumista hyvien seurakoiraominaisuuksien rinnalla.

Käytännössä tämä tarkoittaa käyttötarkoituksen huomioimista jalostuksessa niin luonne- kuin ulkomuoto-ominaisuuksissakin.

Rodun elinvoimaisuudesta huolehtiminen on keskeinen haaste ja tavoite tulevana vuosina.

Tässä keskeisessä roolissa on käytettävissä olevien sukulinjojen tasaisempi ja laajempi käyttö ja yksittäisen koiran jälkeläismäärän rajaaminen kestäväälle tasolle.

Perinnöllisen monimuotoisuuden ylläpitäminen

- Säilyttää mahdollisimman laaja geenipooli jotta sukusiitosaste ei kasva.
- Välttää matadorijalostusta.
- Ohjata ja opastaa uusia koiranomistajia.
- Jakaa tietoa rodusta kiinnostuneille jo ennen koiran hankintaa.
- Kouluttaa erityisesti uusia kasvattajia.

Luonne

- Rotujärjestö pyrkii ohjaamaan/neuvomaan/valistamaan kasvattajia jalostamaan rodunomaisen luonteen omaavia valkoisia länsiylämaanterriereitä ja koirien omistajia kasvattamaan koiristaan yhteiskuntakelpoisia.
- Westie säilyy yhteiskuntakelpoisena, pyritään kehittämään rotuprofiilia MH-luonnekuvaukseen, luonteita arvioidaan myös jalostustarkastuksissa.
- Oikeanlaisen luonteen vaaliminen ja sen esiintuominen ulkomuototuomarikoulutuksessa.
- Luonteita arvioidaan myös jalostustarkastusten yhteydessä.

Käyttö- ja harrasteominaisuudet

- Pyritään tuomaan rotua esiin monipuolisena harrastuskoirana, jonka kanssa voi harrastaa esimerkiksi agilitya, jäljestämistä, koiratanssia, tokoa, rally-tokoa, etsijäkoiratoimintaa sekä noseworkia.

Terveys

- Pyritään säilyttämään rotu terveenä vakavista perinnöllisistä sairauksista.
- Pohditaan, miten olemassa olevia terveystietoja saataisiin helpommin käsiteltävään muotoon, niin että tilastojen ja vertailujen tekeminen olisi mahdollista.

Ulkomuoto

- Tavoitteena on säilyttää rotumääritelmän mukainen valkoinen länsiylämaanterrieri, jolla on sille rotutyypilliset erityispiirteet. Tähän pyritään tuomarikoulutuksella, jalostustarkastuksilla sekä kasvattajien opastamisella.
- Jalostustarkastusten tulokset julkaistaan westie -lehdessä sekä kerhon internetsivuilla.

6.2. Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Länsiylämaanterrierin kasvatukselle on määritelty seuraavat suositukset ja ohjeet, jotka jalostusyhdistelmien tulisi täyttää. Viimeistään ennen astutusta tulisi molempien osapuolien varmistaa, että sekä uros että narttu täyttävät niille asetetut suositukset.

Ikä

Uroksen tulee olla astutushetkellä niin vanha (vähintään 12 kk), että sille on voitu tehdä Suomen Kennelliiton viralliset terveystutkimukset.

Nartun tulee olla astutushetkellä vähintään 18 kuukautta.

Terveys

Siitokseen käytettävän koiran tulee olla terve. Jalostukseen käytettävällä koiralla ei saa olla hyvinvointia alentavia, normaalin liikunnallisen elämän estäviä sairauksia ja vikoja eikä sairautta, joka vaatii säännöllistä tai toistuvaa lääkehoitoa tai erityisruokavaliota. Koiralla ei myöskään saa olla vikaa tai sairautta, jota tiineys ja synnytys voi pahentaa.

Koiralla tulee astutushetkellä olla viralliset silmä- ja polvitarkastuslausunnot. Silmä- ja polvitarkastukset tulee tehdä ennen koiran ensimmäistä astutusta, vähintään yhden (1) vuoden ikäiselle koiralle. Silmätutkimus suositellaan uusittavan kun koira on täyttänyt kolme (3) vuotta eikä silmätutkimustulos saa olla viittä (5) vuotta vanhempi. Siitokseen ei tule käyttää yksilöä, jolla on todettu perinnöllinen silmänsairaus (sairauksista on kerrottu tarkemmin kohdassa "Terveys ja lisääntyminen"). Ns. Y-sutura ei ole este koiran jalostuskäytölle. Suositellaan, että alle kolmevuotiaalle koiralle tehty polvitutkimus on voimassa kaksi (2) vuotta. Mikäli 1-polvista yksilöä käytetään siitokseen, tulee toisella vanhemmalla olla 0/0 polvet. Siitokseen ei tule käyttää koira, jolla on huonommat polvet kuin 1-aste.

Lisääntyminen

Narttua, joka esim. polttoheikkouden tai rakenteellisen poikkeavuuden takia ei kykene normaaliin synnytykseen, ei suositella siitokseen yhden keisarileikkauksen jälkeen. Uroksia, jotka eivät ole kyenneet astumaan normaalisti tai joilla on puutteellinen sukuvietti, ei tule käyttää jalostukseen.

Luonne

Luonteen tulee olla rotumääritelmän mukainen: valpas, iloinen ja rohkea; itsevarma mutta ystävällinen. Koira tulee voida käsitellä normaalisti. Arkoja, flegmaattisia tai aggressiivisia koiria ei saa käyttää siitokseen.

Näyttelytulos

Koiralla tulee olla virallisista näyttelyistä Suomessa vähintään kaksi laatuarvostelun ensimmäistä EH (erittäin hyvä) palkintoa eri tuomareilta tai ulkomailla saavutettu valion arvo. Hyväksytty jalostustarkastus korvaa toisen näyttelytuloksen.

Jälkeläisten laatu

Mikäli koiralla on aikaisemmin ollut pentuja, olisi koiran omistajan selvitettävä onko jälkeläisillä ollut perinnöllisiä sairauksia. Olisi suotavaa, että aikaisemmat jälkeläiset olisivat käyneet näyttelyissä sekä silmä- ja polvitarkastuksissa.

Läheinen sukusiitos

Yksittäisen yhdistelmän sukusiitosasteeksi (5. sukupolven mukaan laskettuna) suositellaan enintään 6,25 % (serkusparitus) ja mielellään alle 2,5 %.

Nartulle asetettavat yleiset suositukset

Nartulla voidaan teettää enintään neljä (4) pentuetta (= synnytystä), siten, että edellisestä synnytyksestä on kulunut vähintään 10 kuukautta. Tätä tiheämpi synnytys sallitaan nartulle kerran. Jos nartulla on ollut vuoden aikana kaksi pentuetta, seuraavan synnytyksen väli on oltava vähintään yksi vuosi. Seitsemän (7) vuotta täyttäneen nartun astuttaminen edellyttää aina eläinlääkärin todistusta, jonka mukaan pennutuksesta ei ole haittaa nartun terveydelle.

Urokselle asetettavat yleiset suositukset

Uroksen jälkeläismäärä ei tule ylittää 70 pentua koiran elinaikana. Kuitenkin viimeinen pentue voi ylittää enimmäismäärän.

Ulkomaalainen uros

Jos suomalainen narttu astutetaan ulkomailla ulkomaalaisella uroksella tai tuontispermalla Suomessa, ei uroksella tarvitse olla silmä- ja polvitarkastuslausuntoa. Jos ulkomaalainen uros on tuotu Suomeen ja astutus tapahtuu Suomessa, tulee uroksella olla virallinen silmä ja polvitarkastuslausunto.

KASVATTAJAN VASTUU

Kasvattajan kasvatustoiminnan ensisijainen tavoite on säilyttää rotu rotumääritelmän mukaisena niin ulkomuodoltaan kuin luonteeltaan ja pyrkiä parantamaan rodun terveystilannetta. Kasvattajan tulisi omata rodusta, perinnöllisyydestä ja koiranjalostuksesta, synnytyksestä ja pentueen hoidosta hyvät tiedot. Lisäksi kasvattajalla tulisi olla soveliaat olosuhteet koiran pidolle ja kasvatustoiminnalle. Kasvattajan tulisi asettaa aina rodun etu henkilökohtaisten intressiensä edelle. Kasvattajan tulisi noudattaa kasvatustoiminnassaan SKL-FKK ry:n ja Westiekerho ry:n sääntöjä.

Kasvattajan tulisi käyttää jalostukseen vain sellaista narttua, joka täyttää ainakin jalostusnartun vähimmäisvaatimukset. Hänen tulisi poistaa narttu jalostuksesta, mikäli sen todetaan periättävän jotain virhettä tai sairautta – suhteutettuna sairauden vakavuuteen ja sen yleisyyteen. Myös siitokseen käytettävän uroksen tulisi täyttää samat jalostuksen vähimmäisvaatimukset eikä siitosparilla saisi olla samoja virheitä. Kasvattajan tulisi myös ilmoittaa jalostustoimikunnalle, mikäli pentueessa ilmenee jotakin jalostusmielessä huomioitavaa (esim. mahdolliset keisarinleikkaukset, kuolleet pennut ja epämuodostumat). Kasvattajan tulisi osallistua rodun terveyden seurantaan palauttamalla ns. pentue seurantalomakkeet jalostustoimikunnalle.

Kasvattajan tulisi osoittaa kiinnostustaan rodun kehitykseen osallistumalla näyttelyihin ja yhdistyksen Kasvattaja-/ Westiepäiville.

Kasvattaja luovuttaa pentunsa hyväkuntoisina, aikaisintaan seitsemän viikon ikäisinä ja tehdä jokaisesta myymästään ja sijoittamastaan pennusta kirjallinen sopimus ostajan tai vastaanottajan kanssa käyttäen SKL-FKK ry:n voimassa olevia sopimuslomakkeita sekä Westiekerhon kauppasopimuksen lisäliitettä. Olisi suotavaa, että eläinlääkäri olisi tarkastanut pennut. Kasvattajan pitäisi antaa jokaisen pentunsa mukana kirjalliset westien hoito-, ruokinta- ja kasvatusohjeet sekä liittää pennunomistajat Westiekerho ry:n jäseniksi. Kasvattajan olisi pyrittävä rakentamaan yhteistyöhön pennunomistajan kanssa. Kasvattajan tulee kantaa vastuu kasvattamisestaan pentueista.

6.3. ROTUJÄRJESTÖN TOIMENPITEET

Rotujärjestön toiminnan tavoitteena on kehittää valkoista länsiylämaanterrieriä Suomessa ja pyrkiä valistus- ja ohjaustoiminnallaan luomaan maahamme westiekanta, joka on tämän jalostuksen tavoiteohjelman mukainen, eli jalostuspohjaltaan riittävän laaja, luonteeltaan tyyppilinen, elinvoimainen ja perimältään mahdollisimman terve sekä tyypiltään ja rakenteeltaan yhteneväinen ja rotumääritelmän mukainen.

Rotujärjestön tehtävänä on ennen kaikkea olla palveluelin, jonka tärkein tavoite on kerätä rodusta mahdollisimman monipuolista, ajankohtaista ja tarpeellista tietoa ja saattaa se nopeasti kasvattajien ja harrastajien käyttöön.

Tietojen kerääminen

Westiekerholla on nettisivuillaan terveyskysely, johon voi vastata siellä helposti ja lähettää sen sieltä suoraan jalostustoimikunnalle.

Jalostustoimikunta arkistoi sille osoitetut aineistot:

- SKL-FKK:n toimittamat materiaalit
 - näyttelytulokset
 - silmä- ja polvitarkastus- ym. lausunnot
- Jalostustarkastuspöytäkirjat
- Jalostustiedustelut ja muu kasvattajilta ja koiranomistajilta saadut aineistot
- Muu jalostustoimikunnalle osoitettu informaatio.

Tietojen julkaiseminen

Jalostustoimikunnan koostaa edellä mainitun aineiston julkaisukelpoiseen muotoon ja saattaa sen kasvattajien ja harrastajien käyttöön yhdistyksen lehden ja muiden mahdollisten julkaisujen välityksellä. Lisäksi jalostustoimikunta valistaa rotujärjestön jäseniä rodun kehityshistoriasta, koiran jalostuksesta, perinnöllisyydestä ja koiran käyttäytymisestä sekä opastaa erityisesti uusia harrastajia ja kasvattajia westien hoitoon, kasvatukseen, terveyteen, astukseen, synnytykseen, pentueen hoitoon ja luovutukseen ym. liittyvissä kysymyksissä.

Jalostustarkastukset

Vuonna 2009 järjestettiin ensimmäinen jalostustarkastus ja sen jälkeen niitä on järjestetty vuosittain yksi tai kaksi. Tarkastuskäytäntöjä pyritään kehittämään edelleen ja järjestämään jalostustarkastuksia tarpeen mukaan.

Urosrekisteri

Jalostustoimikunta ylläpitää urosrekisteriä, johon hyväksytään mukaan kaikki urokset, jotka täyttävät tässä jalostusohjesäännössä mainitut siitosurosten yleiset suositukset. Kun uroslista julkaistaan, sisältää se kustakin uroksesta: omistajan yhteystiedot, silmä- ja polvitutkimusten päivämäärät ja tulokset. Mikäli uros on valio, tiedot siitä keneltä ja mistä se on serttinsä saanut. Mikäli uros ei ole valio, ilmoitetaan keneltä jalostussuosituksen mukainen palkinto on saatu. Omistajan niin halutessa, voidaan lisäksi julkaista muita tuloksia kuten esim. MH-luonnekuvaus. Toteutettu nettisivuilla koiran nimessä olevalla linkillä joka vie KoiraNet järjestelmään.

Jalostusneuvonta

Jalostusneuvonta on maksutonta ja suositusluonteista eikä sido kasvattajaa. Kasvattaja yksin on vastuussa kasvattamistaan pennuista ja niissä mahdollisesti ilmenevistä vioista.

Kasvattajapäivä/Westiepäivä

Jalostustoimikunta järjestää Westiekerho ry:n jäsenille Kasvattaja/Westiepäiviä, joissa syvennyttään ajankohtaisiin ja rodun kannalta tärkeisiin aiheisiin. Jäsenistön toivomuksia kasvattajapäivän aiheista otetaan huomioon tilaisuuksia suunniteltaessa. Tilaisuudesta laaditaan yhteenveto Westie-lehteen.

Jalostustoimikunnan toimintasuunnitelma ja toimintakertomus

Jalostustoimikunta laatii vuosittain toimintasuunnitelman, josta käyvät ilmi toimenpiteet, joilla jalostustoimikunta toteuttaa sille asetettuja tavoitteita. Vuosittaisesta toimintakertomuksesta käy ilmi tavoitteiden toteutuminen. Jalostustoimikunnan toimintasuunnitelma ja toimintakertomus julkaistaan Westie-lehdessä.

Muut tehtävät

Rotujärjestö pyrkii seuraamaan rodun kehitystä ja tasoa ulkomailla ja pitämään yhteyttä ulkomaisiin westiekasvattajiin.

Kasvattajalista

Jalostustoimikunta ylläpitää kasvattajalistaa, jolle päästäkseen kasvattajan tulee olla Westiekerhon jäsen sekä sitoutua noudattamaan Westiekerhon Jalostuksen tavoiteohjelmaa ja Kennelliiton kasvattajasitoumusta. Kasvattajalista julkaistaan Westiekerhon internetsivuilla ja Westie -lehdessä. Kasvattajalistaa päivitetään säännöllisesti.

Pentuvälitys ja rotuinfo

Yhdistyksen hallitus nimeää henkilön, joka hoitaa pentuvälitystä. Kasvattaja ilmoittaa pentueensa pentuvälitykseen kirjallisesti voimassa olevalla ilmoitusaavakkeella. Pentuvälitykseen otetaan Westiekerho ry:n jäsenen kasvattamat pentueet, joiden vanhemmat täyttävät Westiekerhon jalostuksen tavoiteohjelman vähimmäisvaatimukset. Pentuvälitys on puolueetonta ja ilmoittaa ostajalle kaikki välityksessä olevat pentueet ikäjärjestyksessä. Pentuvälitys antaa ostajalle seuraavat tiedot:

- kasvattajan nimi ja kennelnimi
- asuinpaikkakunta ja puhelinnumero
- pentujen syntymäaika ja sukupuolijakauma

Kasvattajan pentueilmoitus on voimassa kuusi viikkoa päiväyksestä lukien ellei kasvattaja aikaisemmin ilmoita pentueen olevan myyty tai halua myynnille jatkoaikaa. Pentuvälitys on ilmainen. Pentuvälitys on tärkeä informaatiokanava pennunkyselijöille myös itse rodusta ja sen ominaisuuksista. Pentuvälittäjä kertoo westien luonteesta, terveydestä, turkin hoidosta, ruokinnasta ja kasvatuksesta. Pentuvälittäjä varoittaa kyselijöitä myös rotumme uhista, mm. pentutehtailusta, paperittomista pennuista ja laittomasti maahantuoduista koirista. Lisäpalveluna pentuvälityksen yhteydessä on rescuekoirien ja hoitopaikkaa tarvitsevien westieiden välitys.

6.4. Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Populaatio

Vahvuudet - Populaatio on kohtalaisen laaja - Kasvattaja tuovat uusia siitoskoiria	Heikkoudet - Toisaalta jalostuskäytössä suositetaan näyttelyissä menestyneitä ja toisaalta on kasvattajia, jotka eivät lainkaan käytä koiriaan näyttelyissä - Käytetään usein "pinnalla olevia" uroksia, joista monet tuontikoiria - Reservissä paljon erisukuisia uroksia, joita ei ole käytetty - Edellisten vuosien valiot unohdetaan sitä mukaan kun niiden näyttelyura loppuu
Mahdollisuudet - Materiaalin hankinta melko helppoa, rotua löytyy laajalti maailmalta - Suomessa paljon potentiaalista urosmateriaalia käyttämättä	Uhat - Saman sukuisten koirien ylenpalttinen käyttö jalostuksessa kaventaa geenipohjaa, mikä altistaa rodun erilaisille sairauksille, jotka pääsevät leviämään suureen osaan populaatiota - Tuontikoirien terveystietojen selvittäminen ongelmallista

Terveys

Vahvuudet - Pitkäikäinen rotu, vireä vanhuuspäiville asti - Suhteellisen terve rotu, perinnöllisiä sairauksia esiintyy satunnaisesti	Heikkoudet - Iho-ongelmat edelleen suhteellisen yleisiä - Iho-ongelmien moninaisuus ja vaikea tulkittavuus vaikeuttavat niiden seurantaa - Kattavien terveystilastojen tekeminen ongelmallista - Sairauksien ilmoittaminen rotujärjestölle vapaaehtoista
Mahdollisuudet - Kasvattien avoimuudella ja yhteistyöllä voidaan saavuttaa paljon hyvää - Yhteistyön lisääminen ulkomaisten rotujärjestön kanssa	Uhat - Samojen tuontikoirien lisääntyneen käytön myötä geenipooli pienenee - Vaarana jonkin perinnällisen sairauden leviäminen isoon osaan kantaa

Luonne

Vahvuudet - Luonteeltaan sopeutuu hyvin nykypäivän erilaisiin elinympäristöihin	Heikkoudet - Arkoja, aggressiivisia westieitä on käytetty jalostukseen - Luonteiden testaaminen vähäistä
Mahdollisuudet - Rodun käyttäminen erillisiin harrastuksiin yleistymässä - MH-luonnekuvauksien ja luonnetestien kautta tutkittua tietoa luonteista tänä päivänä	Uhat - Luonteen arkuus, aggressiivisuus - Hermostuneet, stressialtiit koirat. Toimintakyvyttömyys - Liian rauhalliset, flegmaattiset koirat - Luonteen pehmeneminen - Ääniherkkyys

Ulkomuoto

Vahvuudet - Rodun tunnistaa samaksi kuin sen kantaisät - Rodussa ei esiinny liioiteltuja rakenteita	Heikkoudet - Rakenne vikoja esiintyy : huonot etuosat, pystyt lavat, kapeat päät, keventynyt luusto, pitkät rungot, lyhyet kaulat, huonot kulmaukset, välihamaspuutokset, pienet hampaat, kapeat leuat - Huonoturkkisia koiria enemmän
Mahdollisuudet - Ulkomuototuomareiden lisäkoulutukset - Rodun rakentaa tuntemisen lisääminen kasvattajille	Uhat - Rodulle tyypillinen ulkonäkö ja turkki häviämässä - Väärä turkin käsittely - Trimmingmuodit maailmalla saavat koiran näyttämään väärän tyyppiseltä

Markkinapotentiaali

Vahvuudet - Medianäkyvyys - Käytännöllinen koko kaupunkielämään	Heikkoudet - Ulkonäkö pettää, koira kuitenkin terrieri - Iho-ongelmaisen koiran maine - Suosittu rotu, jossa kysyntä ylittää rajonnan - Suosii pentutehtailua ja tuonti ulkomailta välittämättä terveys, luonne- ja ulkomuodollisista tekijöistä - Kallis hinta ja kova kysyntä lisää pentutehtailua - Trimmattava rotu, jonka hoito aiheuttaa kustannuksia - Ammattitaitoisten trimmaajien puute
Mahdollisuudet - Suosion myötä rodun näkyvyys ja tietoisuus rodusta kasvaa	Uhat - Kysynnän lasku esim. terveydellisistä syistä

Perinnöllisen monimuotoisuuden ylläpitäminen

- Urosrekisterin ylläpitäminen
- Järjestetään kasvattajapäiviä
- Jakaa tietoa rodusta kiinnostuneille jo ennen koiran hankintaa, nettisivuilla ja tapahtumissa

Luonne

- Rotujärjestö ohjaa/neuvoo/valistaa kasvattajia jalostamaan rodunomaisen luonteen omaavia valkoisia länsiylämaanterriereitä ja koirien omistajia kasvattamaan koiristaan yhteiskuntakelpoisia
- Westie säilyy yhteiskuntakelpoisena, pyritään kehittämään rotuprofilia MH-luonnekuvaukseen, luonteita arvioidaan myös jalostustarkastuksissa.
- Oikeanlaisen luonteen vaaliminen ja sen esiintuominen ulkomuototuomarikoulutuksessa.
- Luonteita arvioidaan myös jalostustarkastusten yhteydessä.

Käyttö- ja harrasteominaisuudet

- Huomioidaan erilajien harrastuskoiria vuoden westiekilpailuissa
- Pyritään tuomaan rotua esiin monipuolisena harrastuskoirana, jonka kanssa voi harrastaa esimerkiksi agilitya, jäljestämistä, koiratanssia, tokoa, rally-tokoa, etsijäkoiratoimintaa sekä noseworkia.

Terveys

- Terveyskysely on kerhon nettisivuilla kaikkien saatavilla
- Motivoidaan koiranomistajia osallistumaan virallisiin terveystarkastuksiin
- Pohditaan, miten olemassa olevia terveystietoja saataisiin helpommin käsiteltävään muotoon, niin että tilastojen ja vertailujen tekeminen olisi mahdollista.

Ulkomuoto

- Tavoitteena on säilyttää rotumääritelmän mukainen valkoinen länsiylämaanterrieri, jolla on sille rotutyypilliset erityispiirteet. Tähän pyritään tuomarikoulutuksella, jalostustarkastuksilla sekä kasvattajien opastamisella.
- Jalostustarkastusten tulokset julkaistaan westie -lehdessä sekä kerhon internetsivuilla.
- Trimmingkurssien järjestäminen eri paikkakunnilla

6.5. ROTUJÄRJESTÖN TOIMINTASUUNNITELMA

VUONNA 2025

- Kasvattajalista päivitetään kahdesti vuodessa tai tarvittaessa.
- MH-luonnekuvauksen ihanneprofiilin päivittäminen
- MH-luonnekuvauksen järjestäminen
- Uudistetaan kasvattajan pentueselvityslomake
- Terveyskysely koiran omistajille netti-sivuilla jatkuu
- Selvitämme kysely-lomakkeiden sijaintimahdollisuutta kerhon omille sivuille
- Aktivoimme kasvattajia ja koiran omistajia vastaamaan kyselyihin
- Informoidaan pentutehtailusta ja rekisteröimättömistä koirista mm. kerhon nettisivuilla
- Järjestetään trimmingkurssia, joihin yhdistetään yleisemmin westien turkin hoitoa koskeva tietopaketti
- Toteutetaan edelleen jalostustarkastuskäytäntöjä ja järjestetään jalostustarkastuksia vuosittain
- Ulkomuototuomareille järjestetään koulutusta oikeasta rotutyypistä ja turkista
- Seurataan siitosurosten käyttöä
- Järjestetään Kasvattajapäivä/Westiepäivä kasvattajille / jäsenille
- Järjestetään Erikoisnäyttely
- Järjestetään Westie-tempaus

VUONNA 2026

- Kasvattajalista päivitetään kahdesti vuodessa tai tarvittaessa.
- MH-luonnekuvauksen ihanneprofiilin päivittäminen
- MH-luonnekuvauksen järjestäminen
- Lähetetään kasvattajan pentueselvityslomake
- Terveyskysely koiran omistajille netti-sivuilla jatkuu
- Aktivoimme kasvattajia ja koiran omistajia vastaamaan kyselyihin
- Informoidaan pentutehtailusta ja rekisteröimättömistä koirista mm. kerhon nettisivuilla

- Järjestetään trimmauskursseja, joihin yhdistetään yleisemmin westien turkin hoitoa koskeva tietopaketti
- Toteutetaan edelleen jalostustarkastuskäytäntöjä ja järjestetään jalostustarkastuksia vuosittain
- Ulkomuototuomareille järjestetään koulutusta oikeasta rotutyypistä ja turkista
- Seurataan siitosurosten käyttöä
- Järjestetään Kasvattajapäivä/Westiepäivä kasvattajille / jäsenille
- Järjestetään Erikoisnäyttely
- Järjestetään Westie-tempaus

VUONNA 2027

- Kasvattajalista päivitetään kahdesti vuodessa tai tarvittaessa.
- MH-luonnekuvauksen ihanneprofiilin päivittäminen
- MH-luonnekuvauksen järjestäminen
- Lähetetään kasvattajan pentueselvityslomake
- Terveyskysely koiran omistajille netti-sivuilla jatkuu
- Aktivoimme kasvattajia ja koiran omistajia vastaamaan kyselyihin
- Informoidaan pentutehtailusta ja rekisteröimättömistä koirista mm. kerhon nettisivuilla
- Järjestetään trimmauskursseja, joihin yhdistetään yleisemmin westien turkin hoitoa koskeva tietopaketti
- Toteutetaan edelleen jalostustarkastuskäytäntöjä ja järjestetään jalostustarkastuksia vuosittain
- Ulkomuototuomareille järjestetään koulutusta oikeasta rotutyypistä ja turkista
- Seurataan siitosurosten käyttöä
- Järjestetään Kasvattajapäivä/Westiepäivä kasvattajille / jäsenille
- Järjestetään Erikoisnäyttely
- Järjestetään Westie-tempaus

VUONNA 2028

- Kasvattajalista päivitetään kahdesti vuodessa tai tarvittaessa.
- MH-luonnekuvauksen ihanneprofiilin päivittäminen
- MH-luonnekuvauksen järjestäminen
- Lähetetään kasvattajan pentueselvityslomake
- Terveyskysely koiran omistajille netti-sivuilla jatkuu
- Aktivoimme kasvattajia ja koiran omistajia vastaamaan kyselyihin
- Informoidaan pentutehtailusta ja rekisteröimättömistä koirista mm. kerhon nettisivuilla
- Järjestetään trimmauskursseja, joihin yhdistetään yleisemmin westien turkin hoitoa koskeva tietopaketti
- Toteutetaan edelleen jalostustarkastuskäytäntöjä ja järjestetään jalostustarkastuksia vuosittain
- Ulkomuototuomareille järjestetään koulutusta oikeasta rotutyypistä ja turkista
- Seurataan siitosurosten käyttöä
- Järjestetään Kasvattajapäivä/Westiepäivä kasvattajille / jäsenille
- Järjestetään Erikoisnäyttely
- Järjestetään Westie-tempaus

VUONNA 2029

- Kasvattajalista päivitetään kahdesti vuodessa tai tarvittaessa.
- MH-luonnekuvauksen ihanneprofiilin päivittäminen
- MH-luonnekuvauksen järjestäminen
- Lähetetään kasvattajan pentueselvityslomake
- Terveyskysely koiran omistajille netti-sivuilla jatkuu
- Aktivoimme kasvattajia ja koiran omistajia vastaamaan kyselyihin
- Informoidaan pentutehtailusta ja rekisteröimättömistä koirista mm. kerhon nettisivuilla
- Järjestetään trimmauskursseja, joihin yhdistetään yleisemmin westien turkin hoitoa koskeva tietopaketti
- Toteutetaan edelleen jalostustarkastuskäytäntöjä ja järjestetään jalostustarkastuksia vuosittain
- Ulkomuototuomareille järjestetään koulutusta oikeasta rotutyypistä ja turkista
- Seurataan siitosurosten käyttöä
- Järjestetään Kasvattajapäivä/Westiepäivä kasvattajille / jäsenille
- Järjestetään Erikoisnäyttely
- Järjestetään Westie-tempaus

Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Jalostustoimikunta ja hallitus seuraavat tavoiteohjelman toteutumista. Tavoiteohjelmaan kirjoitetut tavoitteet ja toimintasuunnitelma huomioidaan yhdistyksen vuotuista toimintasuunnitelmaa laadittaessa. Jalostustoimikunta raportoi yhdistyksen toimintakertomuksen yhteydessä vuosittain tavoiteohjelman toteutumista omana kohtanaan, sisältäen muun muassa populaation rakenteen ja tilan, siitokseen käytetyt koirat, niiden jälkeläismäärät ja raportoidut sairaudet. Westiekerhon toimintakertomus julkaistaan kerhon kevätkokouksessa ja sen jälkeen seuraavassa Westie-lehdessä.

LÄHTEET

- Ison-Britannian rekisteröintimäärät, The Kennel Club: <http://www.thekennelclub.org.uk/registration/breedregistration-statistics> (5.11.2015)
- Cizinauskas, Sigita: Westiepäivä 2006 (White-Shaker-Syndrooma, globoidisolu leukodystrofia)
- Corcoran, B.M., Cobb, M., Martin, M.W.S., Dukes-McEwan, J., French, A., Luis Fuentes, V., Boswood, A., Rhind, S.: Chronic pulmonary disease in West Highland white terriers. Veterinary Record (1999) 144, 611-616.

- Corcoran, M.B., King, L.G., Schwarz, T., Hammond, G., Sullivan, M.: Short Communications. Further characterisation of the clinical features of chronic pulmonary disease in West Highland white terriers. *Veterinary Record* (2011) 168, 355a.
- Guaguere, E., Prelaud, P., Craig, M.: *A Practical Guide to Canine Dermatology*. 2008.
- Cozzi F, Vite CH, Wenger DA, Victoria T, Haskins ME. MRI and electrophysiological abnormalities in a case of canine globoid cell leucodystrophy. *Journal of Small Animal Practice* 1998 Aug;39(8):401-5.
- Grayson, J. Kevin: West Highland White Terrier Health Survey Final Report For the Health Committee Of the West Highland White Terrier Club of America, 2000.
- Grayson, J. Kevin: West Highland White Terrier Health Survey Final Report For the Westie Foundation of America, Inc. And the Health Committee Of the West Highland White Terrier Club of America, 2007.
- Jalomäki, Sari: Perinnölliseksi oletetut silmäsairaudet valkoisella länsiylämaanterrierillä. Kasvattajapäivä 2012.
- Kuhl KA, Shofer FS, Goldschmidt MH.: Comparative histopathology of pemphigus foliaceus and superficial folliculitis in the dog. *Veterinary Pathology* 1994, 31:19-27.
- MacGregor JM, Winter MD, Keating J, Tidwell AS, Brown DJ.: Peripheral pulmonary artery stenosis in a fourmonth-old West Highland White Terrier. *Veterinary Radiology & Ultrasound*. 2006 Jul-Aug;47(4):345-50.
- McAloose D, Casal M, Patterson DF, Dambach DM. Polycystic kidney and liver disease in two related West Highland White Terrier litters. *Veterinary Pathology* 1998 Jan;35(1):77-81.
- Menna, Nina: Koiran atopia. <http://www.kennelliitto.fi/koiran-atopia> (20.01.2014)
- Nett CS, Reichler I, Grest P, Hauser B, Reusch CE. : Epidermal dysplasia and Malassezia infection in two West Highland White Terrier siblings: an inherited skin disorder or reaction to severe Malassezia infection? *Veterinary Dermatology* 2001 Oct;12(5):285-90.
- Paatsama, Saki: Synnynnäinen häntämutka, perinnöllinen luustosairaus. Julkaistu mm. Suomen eläinlääkärilehti 1992, 2 ja Maltankoiria 1992:3.
- Padgett, FA, Mostosky, UV, "Animal model: The mode of inheritance of craniomandibular osteopathy in West Highland White Terriers," *American Journal of Medical Genetics* Sep;25(1):9-13.
- Petersen-Jones, Simon, Crispin, S. (toim.): *BSAVA Manual of Small Animal Ophthalmology*, 2. painos, 2002.
- Piermattei, D.L., Flo, G.L., DeCamp, C.E.: Brinker, Piermattei, and Flo's Handbook of Small animal Orthopedics and Fracture Repair. 4. painos
- Plym-Forsheil, Kerstin: Kivesten laskeutumisesta
- Saijonmaa-Koulumies, Leena: Westiepäivä 2006 (Atopia ja ruoka-aineallergiat).
- Suomen Kennelliitto, KoiraNet jalostustietokanta
- Victoria T, Rafi MA, Wenger DA.: Cloning of the canine GALC cDNA and identification of the mutation causing globoid cell leukodystrophy in West Highland White and Cairn terriers. *Genomics*. 1996 33:457-62.
- Wenger DA, Victoria T, Rafi MA, Luzi P, Vanier MT, Vite C, Patterson DF, Haskins MH.: Globoid cell leukodystrophy in cairn and West Highland white terriers. *The Journal of Heredity* 1999 Jan-Feb;90(1):138-42.
- WestieAlliansenin rekisteröintitiedot 2013-2014: http://www.westiealliansen.se/OmRasen/dokument/GenomgangWA_2013-2014.pdf (5.11.2015)

LIITE: ROTUMÄÄRITELMÄ

VALKOINEN LÄNSIYLÄMAANTERRIERI
(WEST HIGHLAND WHITE TERRIER)

Ryhmä: 3

Alkuperämaa: Iso-Britannia

FCI:n numero : 85

Hyväksytty: FCI 12.1.2011

KÄYTTÖTARKOITUS: Terrieri.

Kennelliitto 10.8.2011

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 3 terrierit

Alaryhmä 2 pienikokoiset terrierit

Käyttökoetulosta ei vaadita.

YLEISVAIKUTELMA:

Voimakasrakenteinen. Rintakehä on syvä ja takimmaiset kylkiluut pitkät. Vaakasuora selkä sekä voimakkaat ja lihaksikkaat raajat ilmentävät erinomaista voiman ja toimeliaisuuden yhdistelmää.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE:

Pieni, eloisa, leikkisä ja peloton; voimakas itsetunto. Ulkonäkö on veikeä. Valpas, iloinen ja rohkea; itsevarma mutta ystävällinen.

PÄÄ:

Etäisyys niskakyhmystä silmiin on hiukan suurempi kuin kuono-osan pituus. Pään karvoitus on runsasta. Pää on ryhdikkäästi pystyssä ja sen asento on suorassa tai sitä pienemmässä kulmassa kaulaan nähden. Pään asento ei saa olla liian matala.

KALLO-OSA:

Kallo: Hieman holvautunut; tunnusteltaessa sileälinjainen. Kallo kapenee hyvin loivasti korvien tasalta silmiä kohti.

Otsapenger: Selvä, se muodostuu silmien yläpuolella olevista voimakkaista kulmakaarista. Silmien välissä on hieman erottuva uurre.

KUONO-OSA:

Kirsu: Musta ja melko suuri, ei esiin työntyvä; liittyy sulavasti kuonon linjoihin.

Kuono: Kapenee vähitellen silmien kohdalta kohti kirsua. Kuononselkä ei ole nouseva eikä laskeva; kuonon tyvi on silmien alta täyteläinen.

Leuat / hampaat: Leuat ovat vahvat ja suorat. Kulmahampaiden välin tulee olla niin leveä, että koira saa toivotun vintiömäisen ilmeen. Hampaat ovat koiran kokoon nähden suuret. Säännöllinen leikkaava purenta eli alaleuan etuhampaat koskettavat kevyesti yläleuan etuhampaiden takapintaa. Hampaat ovat suorassa kulmassa leukoihin nähden.

Silmät: Kaukana toisistaan, keskikokoiset, eivät ulkonevat, väriltään mahdollisimman tummat. Voimakkaiden kulmakarvojen varjostamien silmien katse on terävä älykäs ja läpitunkeva. Vaaleat silmät ovat vakava virhe.

Korvat: Pienet, pystyt, jäykät ja teräväkärkiset, eivät liian kaukana toisistaan eivätkä liian lähekkäin. Karva on lyhyttä ja pehmeää (samettista), sitä ei tulisi leikata. Korvan yläosa on hapsuton. Pyöreäkärkiset, leveät, suuret, paksut tai liian runsaskarvaiset korvat ovat virheelliset.

KAULA: Riittävän pitkä, jotta vaadittu pään asento on mahdollinen. Kaula on lihaksikas, vähitellen alaspäin levenevä ja sulautuu kauniisti viistoihin lapoihin.

RUNKO: Tiivis.

Selkä: Vaakasuora.

Lanne: Leveä ja voimakas.

Rintakehä: Syvä; kylkiluut ovat yläosastaan selvästi kaareutuneet; kyljet näyttävät litteiltä. Takimmaisesta kylkiluusta huomattavan pitkät. Etäisyys viimeisistä kylkiluista takaraajoihin mahdollisimman lyhyt, kuitenkin haittaamatta rungon joustavuutta.

HÄNTÄ:

13–15 cm pitkä. Karva on karkeaa ja mahdollisimman suoraa, ei hapsuista. Häntä on iloisesti pystyssä; se ei saa kaartua eikä taipua selän päälle. Pitkä häntä ei ole toivottava; typistys on kielletty.

RAAJAT

ETURAAJAT:

Lavat: Viistot, leveät ja tiiviisti rungonmyötäiset. Olkanivel on eteen sijoittunut.

Kynnärpäät: Tiiviit sallien eturaajojen vapaan ja rungonmyötäisen liikkeen.

Kynnärvarret: lyhyet, lihaksikkaat ja suorat. Karva on lyhyttä, tiheää ja kovaa.

Etukäpälät: Takakäpäliä suuremmat, pyöreät, voimakkaat ja suhteessa koiran kokoon. Päkiät ovat paksut. Karva on lyhyttä ja karkeaa. Päkiöiden alapuoli ja kaikki kynnet ovat mieluiten mustat.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma: Takaosa on vahva, lihaksikas ja yläosastaan leveä. Takaraajat ovat lyhyet, lihaksikkaat ja jäntevät.

Reidet: Hyvin lihaksikkaat, eivät liian etäällä toisistaan.

Polvet: Hyvin kulmautuneet.

Kintereet: Hyvin kulmautuneet ja rungon alla siten, että ne ovat melko lähellä toisiaan koiran seistessä tai liikkeessä. Suorat tai heikot kintereet ovat vakava virhe.

Takakäpälät: Etukäpäliä pienemmät. Päkiät ovat paksut. Karva on lyhyttä ja karkeaa. Päkiöiden alapuoli ja kaikki kynnet ovat mieluiten mustat.

LIIKKEET:

Vapaat, suorat ja kauttaaltaan vaivattomat. Eturaajat ojentuvat vapaasti eteenpäin lavoista alkaen. Takaliikkeet ovat vapaat ja voimakkaat, eivät leveät. Polvet ja kintereet ovat hyvin joustavat, jo rungon alta lähtevä hyvä takaraajan työntö. Jäykät ja töpöttävät takaliikkeet sekä pihtikinttuisuus ovat vakavia virheitä.

IHO: Ihon tulee olla terve.

KARVAPEITE

Karva: Karvapeite on kaksinkertainen. Peitinkarva on karkeaa ja noin 5 cm pitkää, ei koskaan kiharaa. Pohjavilla on lyhyttä, pehmeää ja ihonmyötäistä, muistuttaa turkista. Avoin turkki on vakava virhe.

Väri: Valkoinen.

KOKO

Säkäkorkeus: Noin 28 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- Vihaisuus ja liiallinen arkuus
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

© Westiekerho r.y. Tämä Jalostuksen tavoiteohjelma perustuu aiempaan, vuonna 2019 hyväksyttyyn Westiekerhon jalostuksen tavoiteohjelmaan, jota on nyt täydennetty Suomen Kennelliiton ohjeiden mukaisesti. Tämän Jalostuksen tavoiteohjelman ovat toimittaneet (aakkosjärjestyksessä): Ulla Koivuniemi, Vesa Lehtonen, Marja Lilleberg, Katja Pettersson, Siru Niemelä ja Camilla Sundström. Tämä Jalostuksen tavoiteohjelma on hyväksytty Westiekerhon syyskokouksessa 30.11.2024, Tämä JTO on hyväksytty Suomen Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa 22.4.2025.